

การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

สุภาพร เอนจริยานนท์

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2552

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

สำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของ
สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

โดย

สุภาพร เจนจริยานนท์

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ)

วันที่ 26 เดือน พ.ค. พ.ศ. 55

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 26 เดือน พ.ค. พ.ศ. 55

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ น้าเพชร วินิจฉัยกุล)

วันที่ 26 เดือน พ.ค. พ.ศ. 55

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 26 เดือน พ.ค. พ.ศ. 55

สำนักงานบัณฑิตศึกษารับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

วันที่ 26 เดือน พ.ค. พ.ศ. 2552

ชื่อเรื่อง	การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
ชื่อผู้เขียน	นางสาวสุภาพร เจนจริยานนท์
ชื่อปริญญา	วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิ์สุวรรณ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด โดยพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งด้านบุคคล สังคม เศรษฐกิจ ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก จำนวน 129 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weight Mean Score: WMS) และค่าไคว์สแควร์

ผลจากการศึกษา สรุปได้ว่า สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 43.65 ปี ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีการศึกษาระดับประถมศึกษา เป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 6.89 ปี และมีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เฉลี่ย 4.33 ปี สำหรับพื้นที่ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เฉลี่ย 3.14 ไร่/ราย ปีที่ผ่านมามีรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทอง เฉลี่ยคนละ 63,062.02 บาท/ปี

ผลการศึกษามีส่วนร่วมใน โครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด พบว่าโดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในโครงการฯ ระดับน้อย (WMS = 2.60) เมื่อแยกพิจารณาพบว่า สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลางสำหรับการใช้ประโยชน์ และการศึกษาปัญหา (WMS = 3.19 และ 2.63) ส่วนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การวางแผน การตรวจสอบและติดตามประเมินผล สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับน้อย (WMS = 2.51, 2.37 และ 2.30 ตามลำดับ) และภายใต้ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ซึ่งมีค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักสูงกว่าขั้นตอนอื่น ๆ พบว่า กิจกรรมพัฒนาการผลิต จะมีค่าคะแนนเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก

สูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ การใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การใช้ประโยชน์จากมาตรฐาน GAP การใช้ความรู้จากการอบรมด้านการบำรุงรักษา การใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ อยู่ในระดับมาก (WMS = 3.53, 3.49, 3.47 และ 3.43 ตามลำดับ) รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมพัฒนาการตลาด คือ การใช้การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การใช้ตลาดลูกค้า อยู่ในระดับปานกลาง (WMS = 3.40, 3.04 และ 3.22 ตามลำดับ) กิจกรรมการพัฒนาการแปรรูป คือ การใช้กล้วยหอมทองทำกล้วยฉาบและบ่มขาย อยู่ในระดับปานกลาง (WMS = 3.03 และ 3.00) และกิจกรรมการจัดหาอุปกรณ์การตลาด คือ การใช้เครื่องย่อยเศษวัสดุ ตู้บ่มกล้วย ปิ๊มลม สายพานลำเลียง เครื่องคอมพิวเตอร์ อยู่ระดับปานกลาง (WMS = 3.02, 3.01, 2.93, 2.91 และ 2.86 ตามลำดับ) ซึ่งจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในขั้นตอนอื่นๆ พบว่า จะเป็นลักษณะเดียวกัน คือ กิจกรรมพัฒนาการผลิต จะมีค่าคะแนนเฉลี่ยสูง น้ำหนักสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ทั้งโดยภาพรวมและแยกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยด้านสังคม พบว่า ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากเรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพมาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังของสมาชิกส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ส่วนรายได้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

นอกจากนั้นปัญหาและอุปสรรคที่สมาชิกสหกรณ์ในโครงการต้องประสบมากที่สุด คือ ต้นทุนสูง กลัวเป็นโรค พื้นที่ทำกินสำหรับปลูกกล้วยน้อย และราคาผลผลิตต่ำ

Title	Participatory in the Organic Hom Thong Banana Production for Export Project of Member's in Agricultural Cooperatives Limited Banlat, Phetchaburi Province
Author	Miss Supaporn Janjariyanon
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Dr. Ratana Pothisuwan

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate members' participatory of Banlat Agricultural Cooperatives Limited, Phetchaburi Province in the Organic Hom-Thong Banana Production for Export Project, and related to their participation personal, social, and economic the factors of the members. The production problems viewed by the cooperatives members joining the project would be also identified.

Data were collected from 129 members of Banlat Agricultural Cooperatives Limited by questionnaire, and analyzed by descriptive statistics. Frequency, means, percentage, standard deviation, Weight Mean Score (WMS) and chi-square were used for an analysis of this study.

The findings showed that a majority of the cooperative members participated in the project were female, with average aged 43.65 years old, and had elementary school education. Their average membership was 6.89 years and had grown pesticide free Hom-Thong banana for 4.33 years. The average size of land for Hom-Thong production they use was 3.14 rai each with average yearly income of 63,062.02 baths.

The overall level of member's participation in this project was low (WMS = 2.60). However, their participation in project utilization and problem identification were moderate (WMS = 3.19 and 2.63 respectively); whereas, the participation in implementation and planning level as well as the monitoring and evaluation level were low (WMS = 2.51, 2.37, and 2.30 respectively). The project utilization activities that showed higher level of participation than the others were using organic fertilizer, GAP standard, maintenance knowledge, and land utilization

(WMS = 3.53, 3.49, 3.47, and 3.43 respectively). The level of product development activities included public relations, sales promotion, and customer relation were moderate (WMS = 3.40, 3.04, and 3.22 respectively). The level of product transformation, including crispy banana and baked banana, was moderate (WMS = 3.03 and 3.00). The level of equipment and machine purchasing, including grinding machine, oven, air-pumping, belt conveyor, computer was moderate (WMS = 3.02, 3.01, 2.93, 2.91, and 2.86 respectively).

Factors presented significant association with project participation were personal factors, including age, occupation, level of education ($p \leq 0.01$). Social factors, including experience of growing the pesticide free banana, organic agricultural training such as organic and bio-organic fertilizer production, standard GAP, growing and fostering, product transformation, information, obtained, and members' expectation; showed highly significant relationship with project participation ($p \leq 0.01$). The economics factors, such as, the size of land owned, size of land used for growing the banana, and income: were significantly related to the level of participation, ($p \leq 0.01$, 0.05, and 0.01, respectively). The significant problems identified were investment cost, banana diseases, small size of land, and low prices.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี โดยผู้วิจัยได้รับความกรุณา จาก อาจารย์ ดร.รัตนา โพธิสุวรรณ ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ และผู้ช่วยศาสตราจารย์น้ำเพชร วินิจญ์กุล กรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ที่ได้กรุณา ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการทำวิจัย ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จึงทำให้ปัญหาพิเศษฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้จัดการ ประธานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ฝ่ายส่งเสริม การเกษตร สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอด สารพิษเพื่อการส่งออกทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและกรุณาให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างดี จนกระทั่งมีผลทำให้ปัญหา พิเศษสำเร็จเรียบร้อย

ในท้ายที่สุดนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ผู้เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ ผู้วิจัยได้ทำปัญหาพิเศษสำเร็จตามความมุ่งหวัง รวมทั้งเพื่อนๆ พี่ๆ และน้องๆ ที่ได้แนะนำส่งเสริม สนับสนุน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยได้ทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

สุภาพร เจนจริยานนท์

พฤษภาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญภาพ	(13)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
ขอบเขตในการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
แนวคิดในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์	12
แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ “การพัฒนาเกษตรอินทรีย์” (พ.ศ. 2549 – 2552)	15
สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี	32
ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
กรอบแนวคิดในการวิจัย	37
สมมติฐานในการวิจัย	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
สถานที่ดำเนินการวิจัย	39
ประชากร	39
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
การทดสอบเครื่องมือ	40
การเก็บรวบรวมข้อมูล	41
วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	41

บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	43
ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปด้านบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกในโครงการ	43
ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด	62
ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	81
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	84
สรุปผลการศึกษา	84
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	94
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	98
บรรณานุกรม	99
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก ความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	103
ภาคผนวก ข ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	111
ภาคผนวก ค กล้วยหอมทองปลอดสารเคมีเพื่อการส่งออกตามโครงการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารเคมีเพื่อการส่งออก	118
ภาคผนวก ง แบบสอบถาม	122
ภาคผนวก จ ประวัติผู้วิจัย	130

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 การเปรียบเทียบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ	15
2 แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 -2552 จำแนกตาม กระทรวงและหน่วยงาน	18
3 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด/แนวทางการดำเนินงานประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2549 – 2552	20
4 แผนงาน/เป้าหมาย/ผลผลิต/กิจกรรม/งบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 – 2552	21
5 แผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เพื่อ การส่งออก	34
6 จำนวนประชากรสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ	39
7 จำนวนและร้อยละของปัจจัยด้านบุคคล	46
8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอด สารพิษ	48
9 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามเรื่องที่ได้รับการฝึกอบรม	49
10 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์	49
11 จำนวนและร้อยละของสมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารตามแหล่งข้อมูลข่าวสาร	51
12 ความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ฯ ในการเข้าร่วมโครงการ	52
13 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามพื้นที่ถือครองและพื้นที่ปลูก	54
14 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามรายได้	55
15 การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออก จำแนกตามขั้นตอนและกิจกรรม	59
16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ	63
17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ	64
18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ	65
19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	66
20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	67
21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	68
22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน	69

ตาราง	หน้า
23 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน	70
24 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน	71
25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	72
26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	73
27 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	74
28 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	75
29 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	76
30 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	77
31 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจและ ประเมินผล	78
32 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม และ ประเมินผล	79
33 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการตรวจติดตาม และประเมินผล	80
34 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อ การส่งออก	82

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 แสดงความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปิงบประมาณ พ.ศ. 2549 - 2552	30
2 แสดงถึงแผนงบประมาณการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ปิงบประมาณ พ.ศ. 2549 – 2550	31
3 กรอบแนวคิดในการวิจัย	37

สารบัญตารางผนวก

ตารางผนวก		หน้า
1	ความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	104
2	การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	105

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาการเกษตรกรรมที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อการแข่งขันเป็นหลัก มิได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม มีการใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้กับดินในการเร่งอัตราการเจริญเติบโตของพืช การใช้สารเคมีกำจัดพืชและศัตรูพืช ก่อให้เกิดสารพิษปนเปื้อนอยู่ในบริเวณทั่วไป โดยในปี 2549 ประเทศไทย มีการนำเข้าปุ๋ยเคมีสูตรที่สำคัญมากถึง จำนวน 3.68 ล้านตัน มูลค่า 35,375.14 ล้านบาท และสารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช จำนวน 0.101 ล้านตัน มูลค่า 13,018.46 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550) ผลจากการทำการเกษตรกรรมเคมีดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อดิน น้ำ อากาศ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์อย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติให้ทุกภาคส่วนร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่พึ่งพาการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี มาเป็นการพึ่งพาตนเองในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้เองภายในประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง คณะรัฐมนตรี จึงได้มีมติเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2548 เห็นชอบในหลักการยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยให้ 6 กระทรวง 26 หน่วยงานร่วมกันจัดทำแผนบูรณาการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ (พ.ศ.2549-2552) กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีส่วนในการจัดทำแผนบูรณาการการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ (พ.ศ.2549-2552) โดยมีกิจกรรมที่กำหนดไว้ 3 กิจกรรม ได้แก่

1. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และสมาชิก ให้ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์แก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร
2. สนับสนุนเงินทุนให้กลุ่มเกษตรกรจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี
3. สนับสนุนเงินทุนให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรพัฒนาการผลิต และการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก

สหกรณ์การเกษตรเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในภาคเกษตรของประเทศไทย ซึ่งการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรขึ้นมาก็เพื่อต้องการให้เกษตรกรรวมตัวกัน เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการทำเกษตรกรรม โดยสมาชิกต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา การวางแผน การร่วมปฏิบัติ และการร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผล ดังนั้น ในปีงบประมาณ 2550 กรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้สนับสนุนงบประมาณดำเนินการ จำนวน 1,000,000 บาท ให้สหกรณ์

การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี เพื่อพัฒนาการผลิต และการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก

ระเบียบวาระสหกรณ์สำหรับศตวรรษที่ 21 (Co-operative Agenda 21) ซึ่งเป็นบท ขยายความของหลักการสหกรณ์ข้อที่ 7 ความเอื้ออาทรต่อชุมชน นั้น ต้องคำนึงถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนึงถึงชุมชนและสิ่งแวดล้อม และสำหรับสหกรณ์การเกษตรนั้น จะต้องมีการเรียนรู้ และ ดำเนินการพัฒนาที่ยั่งยืนและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยในสหกรณ์การเกษตรนั้น สหกรณ์จะต้อง ส่งเสริมให้สมาชิกเอาใจใส่ต่อสิ่งแวดล้อม และรณรงค์ให้มีการลดการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี แต่หันมา ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ และสารสกัดจากธรรมชาติแทน รวมทั้งให้จัดการศึกษาอบรมสมาชิกเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ดิน การพังทลายของดิน การใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืชที่เหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมให้สร้างความเข้มแข็งของกลุ่มสมาชิกโดยเฉพาะกลุ่มสตรีให้มี การร่วมมือกับภาครัฐ และภาคเอกชนในด้านการเกษตรทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ (รัตนา โพธิ์สุวรรณ, 2548)

ความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี เป็นสหกรณ์การเกษตรที่มีการ ส่งเสริมให้สมาชิกผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ซึ่งได้ดำเนินการมาแล้ว เป็น เวลา 10 ปี ในปี พ.ศ. 2539 ได้รับงบประมาณเพื่อเป็นค่าก่อสร้างอาคาร คสล.สำหรับเป็นโรงงาน แปรรูปผลไม้ของสหกรณ์ จากงบประมาณโครงการพัฒนาจังหวัด ตามข้อเสนอของ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดเพชรบุรี นายอลงกรณ์ พลบุตร วงเงินงบประมาณ 641,400 บาท และสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ได้จัดซื้อที่ดินเพิ่มเติมเนื้อที่ 14 ไร่เศษ เป็นเงิน 25,094,000 บาท ดำเนินการรวบรวมกล้วยหอมทองจากสมาชิกให้กับบริษัท แพน แปซิฟิค ฟู้ดคอร์ปอเรชั่น จำกัด เพื่อส่งออกไปยังประเทศอังกฤษ

สหกรณ์เริ่มทำการส่งกล้วยหอมทองไปยังประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 และ ได้ทำข้อตกลงอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2542 ระหว่างสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด กับ สหกรณ์ผู้บริโภคน SUTOKEN ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น PAL SYSTEM กล้วย หอมทองส่งออกญี่ปุ่น ซึ่งเป็นการผลิตตามปริมาณการสั่งซื้อของสหกรณ์ญี่ปุ่นและทางสหกรณ์ ญี่ปุ่นจะจัด ส่งเจ้าหน้าที่เข้ามาดูแลขั้นตอนการผลิตต่างๆเพื่อให้ได้มาตรฐานตามความต้องการ โดย เน้นด้านสุขอนามัยที่มีความปลอดภัยสูง การส่งกล้วยหอมทองปลอดสารพิษไปขายญี่ปุ่นไม่ใช่เรื่อง ง่าย เพราะกล้วยหอมทองที่จะส่งออกได้ต้องเป็นกล้วยที่มีคุณภาพปลอดสารพิษ 100% และต้องไม่

มีคำนิยามโรคและแมลงที่ผลกล้วย ฉะนั้น ต้องควบคุมคุณภาพของกล้วยด้วย เพราะที่ผ่านมา มักจะพบว่าผลผลิต ที่ออกมาถูกโรคแมลงรบกวนทำให้สีไม่สวย ผิวขรุขระ หรือมีจุดดำ

ปีงบประมาณ 2550 สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ได้รับเงินอุดหนุนจาก กรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 1,000,000 บาท ตามแผนพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ เพื่อพัฒนาการผลิต และการแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก ตามเงื่อนไขจะต้องดำเนินการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ได้ดำเนินการดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลา 10 ปี และได้มีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง ปลอดภัยเพื่อ การส่งออกจำนวน 435 ไร่ สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ 247 ราย มีจำนวน แปลงปลูก 175 แปลง

กล้วยหอมทอง เป็นพืชเศรษฐกิจที่เกษตรกรชาว จ.เพชรบุรี โดยเฉพาะ อ.บ้านลาด ปลูกกันมานาน แล้วได้รวมตัวเป็นกลุ่มเข้าเป็นสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ตั้งอก ตั้งใจปลูกกล้วยหอมทองปลอดภัย ส่งขายประเทศญี่ปุ่นปีละจำนวนมาก สามารถดึงเงินตรา ต่างประเทศเข้าพื้นที่หลายสิบล้านบาท และจากการดำเนินการที่ผ่านมาสหกรณ์ ได้ส่งเสริมให้ สมาชิกปลูกกล้วยหอมเพื่อการส่งออกเป็นเวลา 10 ปี และประสบความสำเร็จ ในระดับหนึ่งแต่ สหกรณ์จะสามารถดำเนินการพัฒนาโครงการให้มีความสำเร็จสูงขึ้นไปได้นั้น สมาชิกสหกรณ์ จะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ของโครงการให้มากที่สุด ได้แก่ การร่วมศึกษา ปัญหา การร่วมวางแผน การร่วมกันปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ และการร่วม ตรวจสอบและติดตามประเมินผล บทบาทและการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่นำโครงการ ไปสู่ การพัฒนาได้นั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไข ปัจจัยและตัวแปรต่างๆ ซึ่งเปลี่ยนแปลงไป ตามกาลเวลาและ เหตุการณ์ด้วย เหตุนี้ถ้าหากสหกรณ์สามารถทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของ สมาชิกต่อโครงการผลิตกล้วยหอมปลอดภัยเพื่อการส่งออกได้ชัดเจน ก็ย่อมเป็นประโยชน์ต่อ การดำเนินการโครงการต่อไป คือ สหกรณ์สามารถที่จะปรับวิธี การดำเนินการโครงการให้ สอดคล้อง และเหมาะสม กับลักษณะบุคคลสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิก ซึ่งเท่ากับเป็นการ พัฒนาโครงการให้มีความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตร บ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดภัยเพื่อการส่งออก และศึกษาปัจจัย ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วย หอมทองปลอดภัยเพื่อการส่งออก รวมทั้งศึกษาอุปสรรคในการปลูกกล้วยหอมทอง ปลอดภัยเพื่อการส่งออก ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เพื่อใช้เป็นข้อมูล สำหรับสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนการผลิตกล้วย

หอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก และหาแนวทางแก้ไขปัญหาคูปลสรรด ให้ตรงประเด็นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนาการมีส่วนร่วมของสมาชิกให้สอดคล้องกับการผลิตกล้วย หอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก
2. สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการแก้ไข ปรับปรุง ส่งเสริม และสนับสนุน การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ขอบเขตในการวิจัย

การศึกษาวิจัย ครั้งนี้ จะทำการศึกษาเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ที่เข้าร่วมโครงการการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

นิยามศัพท์

การมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ในการศึกษาปัญหา การวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการใช้

ประโยชน์ และการตรวจสอบติดตามและประเมินผลงาน ในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

การมีส่วนร่วมการศึกษาปัญหา หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา กำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา และหาแนวทางในการไขปัญหา

การมีส่วนร่วมวางแผน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย กิจกรรมการดำเนินงาน และงบประมาณ

การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน หมายถึง การสนับสนุนทรัพยากรและให้ความร่วมมือให้เกิดกิจกรรมขึ้น ตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนสิ้นสุดการดำเนินการ

การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำเอากิจกรรมและยอมรับผลประโยชน์ อันเกิดจากการพัฒนา มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับทราบถึงปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมา

การพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ หมายถึง การพัฒนาการผลิต การแปรรูป และพัฒนาสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออกใน โครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

สมาชิก หมายถึง สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดจำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม หมายถึง ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยด้านบุคคล หมายถึง เพศ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาเป็นสมาชิก

เพศ หมายถึง เพศของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เป็นหญิง หรือชาย

อายุ หมายถึง อายุของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี
อาชีพหลัก หมายถึง หน้าที่การงาน อันนำมาซึ่งรายได้สูงสุด หรือผลตอบแทนสูงสุดที่มีลักษณะเป็นประจำของครอบครัว

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับวุฒิของการศึกษาที่จบชั้นสูงสุดของสมาชิก

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก หมายถึง จำนวนปีที่เข้าร่วมโครงการการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด

สมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนสมาชิกที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน

ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง ประสิทธิภาพ การเข้ารับการอบรม การรับข่าวสาร และ ความคาดหวังของสมาชิกในการเข้าร่วมโครงการ

ประสิทธิภาพ หมายถึง จำนวนปีได้เคยปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

การเข้ารับการอบรม หมายถึง จำนวนครั้งที่สมาชิกเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการ ปลูก การดูแลรักษา และ การแปรรูป กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออก

การรับข่าวสาร หมายถึง การได้รับการข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ความคาดหวัง หมายถึง ความคาดหวังของสมาชิกที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วม โครงการผลิตกล้วยหอมทองเพื่อปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ หมายถึง จำนวนขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วย หอมทองปลอดสารพิษ และรายได้

จำนวนขนาดพื้นที่ถือครอง หมายถึง จำนวนที่ดินที่อยู่ภายใต้ความครอบครอง เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและเป็นที่อยู่อาศัย

จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ หมายถึง จำนวนที่ดิน ที่ใช้ปลูก กล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

รายได้ หมายถึง รายได้ที่เป็นตัวเงินของสมาชิก จากการประกอบอาชีพการปลูก กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เป็นรายเดือน ซึ่งยังไม่หักค่าใช้จ่าย

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เข้าใจปัญหาและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ได้ถูกต้อง โดยได้ทำการตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์
3. แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ “การพัฒนาเกษตรอินทรีย์” (พ.ศ. 2549 – 2552)
4. สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี
5. ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในการผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออก จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ มีนักวิชาการได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมไว้มากมาย จากการตรวจสอบเอกสารแนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วม พอสรุปได้ ดังนี้

วิลเลียม เออร์วิน (1976 อ้างใน สมรักษ์ กิ่งรุ่งเพชร, 2541) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็น กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาตนเอง ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม ในการแก้ไขปัญหา

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2530: 61) ก กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้านทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มต่างๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรม โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วมเพราะการหวังรางวัลตอบแทน ประการสำคัญ คือ กระบวนการของการมีส่วนร่วม นั้น จะต้องสอดคล้อง กับชีวิตความเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของชาวบ้านส่วนใหญ่ในชุมชนด้วย

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2526: 20) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบถึงตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท เพื่อแก้ไขปัญหา และนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้น โดยมนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม และเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมทั้งจะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับความเป็นจริงที่ว่ามนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้ ถ้ามีโอกาสและได้รับการชี้แนะอย่างถูกต้อง

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527: 1 - 5) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้ และการกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิต ที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกของสังคม เพื่อร่วมในการพัฒนาและร่วมติดตามผล โดยในการมีส่วนร่วมนั้น ประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองเป็นตัวของตัวเอง

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และ อकिन รพีพัฒน์ (อ้างใน เปรมวดี สิทธิโกสัย, 2539) แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ

1. มีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริง ตลอดจนการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา

2. ร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ตลอดจนการแก้ปัญหา

3. ร่วมเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ปัญหา

4. ร่วมในกิจกรรมพัฒนาตามแผน

5. ร่วมในการติดตามประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

การมีส่วนร่วมโดยแท้จริง จะต้องเข้าร่วมในทุกขั้นตอนดังกล่าวข้างต้น

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2547: 3 – 8) ได้ศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากร ในลักษณะของการจัดการแบบบูรณาการระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน โดยมีรูปแบบที่แตกต่างในหลายรูปแบบ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน เป็นการวิเคราะห์ปัญหา และกำหนดลำดับความสำคัญของปัญหา ตั้งเป้าหมาย กำหนดการดำเนินการ ติดตาม ประเมินผลและตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม หมายถึง การสนับสนุนทรัพยากรและประสานความร่วมมือให้กิจกรรมเกิดขึ้น ตั้งแต่กระบวนการเริ่มดำเนินการจนถึงสิ้นสุดการดำเนินการ

3. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ หมายถึง การนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิตอย่างยุติธรรม

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการรับทราบถึงปัญหา ขัดจำกัด อุปสรรคต่าง ๆ ที่เป็นผลมาจากการดำเนินการในช่วงที่ผ่านมา เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง การดำเนินการต่อไป

จากแนวคิดที่กล่าวมา ผู้วิจัยสรุปว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะ แนวทางการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา เพื่อค้นหาวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของประชาชน พร้อมทั้งลำดับความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมวางแผน เพื่อดำเนินการ กำหนดกิจกรรมดำเนินการ และระยะเวลาในการดำเนินการ รวมทั้งงบประมาณในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน คือ การร่วมกระทำกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ คือ การนำเอากิจกรรมและยอมรับผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนา มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน และปัญหาที่เกิดขึ้น จากการได้ปฏิบัติงานตามแผนที่ได้วางไว้ และการปรับปรุงแก้ไข

การวัดการมีส่วนร่วม

Kasperson และ Breitbank (อ้างใน ระพีภัทร์ นิมะสะอาด, 2546) กล่าวถึงมาตรวัดระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. พิจารณาจากความถี่ของการกระทำ ซึ่งแสดงออกโดยการร่วมกระทำบ่อยครั้ง และมีระยะเวลาของการกระทำที่ยาวนาน
2. พิจารณาจากคุณภาพของการเข้าร่วม โดยพิจารณาจากผลและผลกระทบของการกระทำ เช่น ความรับผิดชอบ การตัดสินใจ การเปิดกว้างยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของผู้อื่น

Chapin (อ้างใน ระพีภัทร์ นิมะสะอาด, 2546) ได้เสนอเครื่องชี้วัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. มีความสนใจและเข้าร่วมประชุม ได้แก่ การให้ความสนใจ ติดตามข่าวสารต่างๆ ของส่วนรวม และการเข้าร่วมประชุม เสนอแนะต่างๆ ในที่ประชุมกิจกรรมของส่วนรวม
2. ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือ เช่น การอุทิศเงิน เวลา ให้แก่ส่วนรวม
3. เข้าเป็นสมาชิกหรือกรรมการ ได้แก่ การอุทิศแรงงานในการทำกิจกรรมของส่วนรวม โดยสมัครเข้าเป็นสมาชิก หรือเป็นกรรมการของชุมชน

4. เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ การยอมรับใช้ในการทำกิจกรรมต่างๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจสั่งการ

อนงค์ พัฒนจักร (2535) ได้แบ่งวิธีการวัดการมีส่วนร่วมออกได้เป็น 4 แบบ ดังนี้

1. วัดตามประเภทของขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ในขั้นเริ่มพัฒนา การค้นหาปัญหาและหาสาเหตุ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินการ ขั้นตอนรับผลประโยชน์ และขั้นตอนการประเมินผล
2. วัดตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งเป็นระดับการตัดสินใจ ระดับความร่วมมือ และระดับการใช้ประโยชน์
3. จำแนกตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งแบ่งได้ 4 ประเภท คือ บุคคลในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่รัฐ และเจ้าหน้าที่ต่างชาติ
4. จำแนกตามรูปแบบของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น การมีส่วนร่วมโดยตรง และการมีส่วนร่วมทางอ้อม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีการคาดหวัง

Atkinson (อ้างในจักรพันธ์ ตรีการศาสตร์, 2536: 41) ให้ความหมายความคาดหวังว่า เป็นการคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดขึ้นอย่างไร และความคาดหวังสามารถชี้ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานจากระดับความคาดหวังได้

Groos (อ้างใน นันทา ดิงสมนัตติยุทธ์, 2538: 24) กล่าวว่า ความคาดหวังเป็นการทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า โดยแสดงความรู้สึก หรือความเชื่อมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่ามีโอกาสเป็นจริงได้ในอนาคตหรือ เป็นเกณฑ์มาตรฐานในการวัดผลการดำเนินงานที่บุคคลนั้นดำรงตำแหน่ง โดยอยู่ในสถานการณ์ปกติ หรือในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง

เพชรี हालาก (2538: 10-11) กล่าวว่า ความคาดหวังของบุคคลเป็นการตั้งขึ้นเพื่อการตอบสนอง ต่อความต้องการ ดังนั้น ความต้องการเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันแทบจะแยกไม่ออก เพราะถ้ามนุษย์เกิดความต้องการแล้ว ความคาดหวังก็จะตามมาแล้วการกระทำพฤติกรรมไปสู่เป้าหมาย อย่างไรก็ตามความต้องการ ของมนุษย์เมื่อได้รับการตอบสนองในระดับที่ตนต้องการแล้ว ก็จะมีการคาดหวังถึงสิ่งที่อยู่สูงขึ้นอีกตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นได้ตามทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ที่ได้กล่าวถึงความต้องการขั้นต่างๆ ตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ความต้องการทางด้านร่างกาย (physiological needs)
2. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (safety needs)

3. ความต้องการความรักและการยอมรับ (belongingness needs)
5. ความต้องการการยกย่องนับถือ (esteem needs)
6. ความต้องการที่จะรู้และเข้าใจตนเอง (self – actualization needs)

ลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์และความคาดหวัง มีลักษณะคล้ายคลึงกันและเกี่ยวข้องกัน คือ ถ้าความคาดหวังหรือความมุ่งหวังของบุคคลได้รับการตอบสนองแล้ว มนุษย์จะมีความต้องการในสิ่งที่สูงขึ้น จึงก่อให้เกิดความคาดหวังในสิ่งเหล่านั้นตามมาและจะมากขึ้นไปตามลำดับ

การวิจัยครั้งนี้ต้องการศึกษาความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่มีต่อการเข้าร่วมโครงการปลูกกล้วยหอมทองเพื่อการส่งออก คือ การคาดคะเนหรือการทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าว่าสมาชิกสหกรณ์จะพัฒนาการปลูกกล้วยหอมทองเพื่อการส่งออกของตนเอง เพื่อสนองความต้องการในด้านรายได้ อาชีพ การผลิต การแปรรูป การตลาด การรักษา ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และหากสมาชิกสหกรณ์ มีความคาดหวังต่อสิ่งใดจะทำให้สนับสนุนสิ่งนั้นอย่างเต็มที่ โดยสามารถรู้ถึงความตั้งใจในการปฏิบัติงานจากระดับความคาดหวังได้

ความยั่งยืนกับการมีส่วนร่วม

โกมล ขอบชื่นชม (2541) ได้กล่าวว่า การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนต้องให้ความสำคัญ กับบทบาทของชุมชนให้มากขึ้น โดยอาศัยกระบวนการที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วม ในกระบวนการวางแผน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการติดตามประเมินผล และรับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาทุกขั้นตอน โดยมีการทำงานในลักษณะที่เป็นองค์กรรวมและมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของคนในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง

รักกิจ ศรีสรินทร์ (2541) ได้สรุปว่ายุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาแนวร่วมระหว่างคน ชุมชน ผลประโยชน์ องค์กรพัฒนาเอกชน สื่อมวลชน และหน่วยงานราชการ โดยทุกฝ่ายจะทำงานร่วมกันเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นจะต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและโครงการ ตลอดจนร่วมดำเนินการและติดตามผลการดำเนินงาน

Baker et al (อ้างใน รวิกันต์ แสนไชย, 2549) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาแบบยั่งยืน นั้น การสนับสนุนให้เกิดพัฒนาแบบยั่งยืนจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในท้องถิ่นด้วย และการพัฒนาแบบล่างขึ้นบนจะช่วยให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาแบบยั่งยืนมาก

ยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมมีความสำคัญ เพราะรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนในอุดมคติ นั้น มิติของชุมชนมีความสำคัญเทียบเท่ามิติทางนิเวศวิทยา

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์

แนวคิดระบบการเกษตรแบบเน้นองค์รวมเป็นแนวคิดที่เชื่อว่ามนุษย์กับธรรมชาติเป็นหนึ่งเดียวกัน ดังนั้นในการผลิตทางการเกษตรในแนวทางเลือกใหม่จึงให้ความสำคัญกับดินเป็นลำดับแรก เนื่องจากการพิสูจน์ได้อย่างเห็นชัดได้ว่าการปรับปรุงพื้นที่ทำการเกษตร โดยการใส่สารอินทรีย์ลงไปดินนั้น จะได้รับผลตอบแทนดีกว่าการใช้ปุ๋ยเคมีและสารกำจัดศัตรูพืช รวมทั้งยังเป็นการลดความเสี่ยงต่อโรคของดินจากการทำเกษตรกระแสหลักด้วย ดังนั้นในการทำเกษตรทางเลือกจึงปฏิเสธการใช้สารเคมีในการผลิต เพราะถือว่าเป็นสิ่งแปลกปลอมของดิน ซึ่งแนวทางของเกษตรกรรมทางเลือกดังกล่าวนี้ถูกเรียกว่า การผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming)

ความหมายของเกษตรอินทรีย์

เกษตรอินทรีย์อาจเป็นวาทะกรรมใหม่สำหรับสังคมไทย คำว่า “อินทรีย์” หมายถึง “สารที่ได้จากพืชหรือสัตว์” ซึ่งมาจากคำว่า “Organic” ทำให้หลายคนเข้าใจผิดว่า เกษตรอินทรีย์ คือ ระบบเกษตรที่ใช้ปัจจัยการผลิตจากสารอินทรีย์ (สารธรรมชาติ) เท่านั้น แต่จริงแล้วในภาษาอื่นๆ ที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ มีการใช้คำเรียกอื่นที่มีความหมายเดียวกัน เช่น ecological , biological และ bio เป็นต้น ชื่อเหล่านี้สะท้อนแนวคิดและหลักการของเกษตรอินทรีย์ได้มากกว่าเพราะเกษตรอินทรีย์เป็นการเกษตรที่อนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม มีหลายหน่วยงานพยายามให้คำนิยามเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์มากมาย พอสรุปได้ ดังนี้

สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement: IFOAM) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า คือ “ระบบการเกษตรที่ผลิตอาหารและเส้นใย ด้วยความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม เศรษฐกิจ โดยเน้นที่หลักการปรับปรุงบำรุงดิน การเคารพ ต่อศักยภาพทางธรรมชาติของพืช สัตว์ และนิเวศการเกษตร เกษตรอินทรีย์จึงลดการใช้ปัจจัยการผลิต จากภายนอก และหลีกเลี่ยงการใช้สารสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ แต่ในขณะเดียวกันก็พยายามประยุกต์ใช้ธรรมชาติในการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาความต้านทานต่อโรคของพืช และสัตว์เลี้ยง หลักการเกษตรอินทรีย์เป็นหลักการที่สอดคล้องกับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจ สังคม ภูมิอากาศ และวัฒนธรรมของท้องถิ่นด้วย”

ธันวาคม จิตต์สงวน และคณะ (2543 อ้างใน ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2546) กล่าวว่า เกษตรอินทรีย์เป็นการเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีเพื่อความปลอดภัยในสุขภาพ ใช้ซากพืช มูลสัตว์ การปลูกพืชหมุนเวียน แร่ธาตุตามธรรมชาติ ในการปรับปรุงดิน ผสมผสานกับการกำจัดศัตรูพืชโดยชีววิธี หรือสิ่งมีชีวิตที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติช่วย ในการควบคุมและทำลายศัตรูพืช

จากแนวคิดที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า เกษตรอินทรีย์ เป็นรูปแบบการผลิตที่มีเป้าหมายเพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยจะเน้นถึงการปรับปรุงบำรุง ดินหรือหลีกเลี่ยง การใช้สารเคมีสังเคราะห์ในกระบวนการผลิตทางการเกษตร และจะพยายามใช้วิธีทางธรรมชาติมาประยุกต์ใช้ในการผลิต

หลักการเกษตรอินทรีย์

หลักการเกษตรอินทรีย์ ประกอบด้วยลักษณะ ดังนี้ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2551)

1. การหมุนเวียนของธาตุอาหาร เกษตรอินทรีย์ให้ความสำคัญกับการป้องกันการสูญเสียธาตุอาหารที่เกิดจากระบบการผลิต โดยมีเป้าหมายเพื่อลดการพึ่งพาแหล่งธาตุอาหารจากภายนอกฟาร์มที่มากเกินไป ตัวอย่างของการหมุนเวียนธาตุอาหารในแนวทางเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ การใช้ปุ๋ยหมัก, การคลุมดินด้วยอินทรีย์วัตถุ, การปลูกพืชเป็นปุ๋ยพืชสด และการปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

2. ความอุดมสมบูรณ์ของธาตุอาหารในดิน “ความอุดมสมบูรณ์ของดิน” ถือเป็นหัวใจของเกษตรอินทรีย์ ดังนั้นเกษตรกรต้องหาอินทรีย์วัตถุต่างๆ มาคลุมหน้าดินอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็นฟาง ใบไม้ ซึ่งอินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะกลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตและจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินฟื้นกลับมามีชีวิต อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีต่างๆ เช่น สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ยังเป็นการช่วยทำให้ดินสามารถฟื้นความสมบูรณ์ได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งทำให้พืชที่ปลูกมีความแข็งแรงต้านทานต่อโรคและแมลง รวมทั้งให้ผลผลิตสูง

3. ความหลากหลายที่สัมพันธ์กันอย่างสมดุลในระบบนิเวศ โดยการปลูกพืชร่วมหลายชนิด ในเวลาเดียวกัน หรือเหลื่อมเวลา กัน การปลูกพืชหมุนเวียนต่างชนิดกัน รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งนับเป็นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และยังเป็นการลดความเสี่ยงจากปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชระบาด อีกด้วย นอกจากนี้การไม่ใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืชจะมีส่วนช่วยให้ศัตรูธรรมชาติสามารถควบคุมศัตรูพืช ซึ่งเป็นการสร้างสมดุลนิเวศการเกษตรอีกวิธีหนึ่ง

วิธีการของเกษตรอินทรีย์

วิธีการของเกษตรอินทรีย์ประกอบด้วยวิธีต่าง ๆ ดังนี้

1. ไม่ใช้สารเคมีใด ๆ ทั้งสิ้น เช่น ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ และยาปราบศัตรูพืช
2. มีการไถพรวนระยะเริ่มแรก และลดการไถพรวนเมื่อปลูกไปนาน ๆ เพื่อรักษาสภาพโครงสร้างของดิน
3. มีการเปลี่ยนโครงสร้างของดินตามธรรมชาติ คือมีการคลุมดินด้วยใบไม้แห้ง หญ้าแห้ง ฟางแห้ง วัสดุอื่น ๆ ที่หาได้ในท้องถิ่น เพื่อรักษาความชื้นของดิน
4. มีการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยคอก และปุ๋ยพืชสด
5. มีการเติมจุลินทรีย์ ท้องถิ่นที่มีประโยชน์
6. มีการเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วย เช่น เทคนิคการปลูก การดูแลเอาใจใส่ การขยายพันธุ์พืช การเก็บรักษามะลัดพันธุ์ การให้น้ำ ตลอดจนการเก็บเกี่ยว
7. มีการปลูกอย่างต่อเนื่อง ไม่ปล่อยให้ดินให้ว่างเปล่า แห้งแล้ง ทำให้โครงสร้างของดินเสีย จุลินทรีย์ จะตาย อย่างน้อยให้ปลูกพืชคลุมดินชนิดใดก็ได้
8. มีการป้องกันศัตรูพืช โดยใช้สารสกัดธรรมชาติ เช่น สะเดา ข่า ตะไคร้ ยาสูบ โลชั่น และพืชสมุนไพรอื่น ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น

เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสมในระบบเกษตรอินทรีย์

การผลิตเกษตรอินทรีย์นั้นเป็นระบบการผลิตที่มุ่งเน้นการฟื้นฟู อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและการได้มาซึ่งผลผลิตที่มีความปลอดภัย ดังนั้นเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตจึงเป็นไปในแนวทางแห่งที่มีความสะอาดและปลอดภัย โดยสามารถจำแนกเทคโนโลยีการผลิตหลักของเกษตรอินทรีย์ได้ 2 อย่าง คือ

1. ปุ๋ยอินทรีย์ คือ ปุ๋ยที่ได้วัตถุดิบหลักมาจากสิ่งมีชีวิตซึ่งอาจเป็นพืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์โดยปุ๋ยอินทรีย์ ได้แก่ ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำสกัดชีวภาพ ปุ๋ยพืชสด และปุ๋ยชีวภาพ
2. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ในการทำการเกษตรอินทรีย์นั้นเน้นไปที่การป้องกันศัตรูพืชมากกว่าการกำจัดศัตรูพืช ทั้งนี้โดยสร้างความแข็งแรงของชีวิต เพื่อให้พืชสามารถต้านทานโรคและแมลงศัตรูพืช รวมทั้งทำให้พืชสามารถแข่งขันกับวัชพืชได้ดีขึ้น รวมทั้งสร้างสมดุลกับระบบนิเวศเพื่อป้องกันปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืช

มาตรฐานที่สำคัญระหว่างเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ

ความแตกต่างของมาตรฐานที่สำคัญระหว่างเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ ล้วนเป็นมาตรฐานที่มุ่งเน้นให้การผลิตแบบอินทรีย์สอดคล้องกับหลักการเกษตรอินทรีย์ที่มุ่งหวัง การผลิตที่ทำให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ ความแตกต่างของมาตรฐานที่สำคัญปรากฏ ตามตาราง 1

ตาราง 1 การเปรียบเทียบมาตรฐานเกษตรอินทรีย์และเกษตรปลอดภัยจากสารพิษ

รายการ	มาตรฐาน เกษตรอินทรีย์	มาตรฐานอาหารปลอดภัยจากสารพิษ
การใช้ปุ๋ยเคมีสังเคราะห์	ห้ามใช้	อนุญาตให้ใช้โดยไม่จำกัด
การใช้สารเคมีกำจัดศัตรูพืช	ห้ามใช้	อนุญาตให้ใช้ได้ แต่มีการควบคุมไม่ให้สารตกค้างเกินปริมาณที่กำหนด
การใช้ฮอร์โมนสังเคราะห์	ห้ามใช้	อนุญาตให้ใช้โดยไม่จำกัด
การใช้ผลิตภัณฑ์พันธุวิศวกรรม	ห้ามใช้	ไม่ได้ห้าม
การปนเปื้อนจากสภาพแวดล้อม	มีการกำหนดไว้ชัดเจน ให้เกษตรกรต้องป้องกัน	ไม่ได้กำหนดชัดเจนแต่จะต้องไม่เกิดสารตกค้างเกินปริมาณที่กำหนด

ที่มา: สำนักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ (2545)

แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ "การพัฒนาเกษตรอินทรีย์" (พ.ศ. 2549 – 2552)

หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันการพัฒนาการเกษตรกรรมที่มุ่งเน้นด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อการแข่งขันเป็นหลัก มิได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม การใช้ปุ๋ยเคมีจำนวนมาก เพื่อเพิ่มธาตุอาหารให้กับดินในการเร่งอัตราการเจริญเติบโตของพืช การใช้สารเคมีกำจัดพืชและศัตรูพืช ก่อให้เกิดสารพิษปนเปื้อนอยู่ในบริเวณทั่วไป โดยปี 2547 ประเทศไทยมีการนำเข้าปุ๋ยเคมีมากถึง 3.94 ล้านตัน มูลค่า 34,006 ล้านบาท ส่วนหนึ่งเป็นปุ๋ยยูเรีย 1.7 ล้านตัน มูลค่า 14,061 ล้านบาท สารเคมีกำจัดวัชพืชและศัตรูพืช จำนวน 99,829 ตัน มูลค่า 10,400.69 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2547) ผลจากการทำการเกษตรกรรมเคมีดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อดิน น้ำ อากาศ สิ่งแวดล้อม ตลอดจนสิ่งมีชีวิตชนิดต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่รัฐบาลได้ประกาศเจตนารมณ์อย่างชัดเจน เพื่อขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์เป็นวาระแห่งชาติ ให้ทุกภาคส่วนร่วมกันปฏิบัติอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตที่พึ่งพาการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี มาเป็นการพึ่งพาตนเองในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้เองภายในประเทศตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงทุกมิติ ทั้งมิติของอาหารปลอดภัย มิติความปลอดภัยของเกษตรกร มิติของการประหยัด ค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศ มิติแห่งการฟื้นฟูนิเวศของดินและทรัพยากรธรรมชาติ และมิติแห่งการสำนึกต่อผู้บริโภคของตัวเกษตรกรทุกๆ คน จึงต้องเสนอแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการตามยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ประจำปีงบประมาณ 2548 - 2552 ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนคนไทยทุกหมู่เหล่าและหน่วยงานต่างๆ ที่ปฏิบัติงานตามแผนงานยุทธศาสตร์เกษตรอินทรีย์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตภาคเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งพฤติกรรม การบริโภคของประชาชนคนไทยทั่วประเทศให้เกิดสุขอนามัยที่ดี
2. สร้างเครือข่ายเกษตรอินทรีย์ทั่วประเทศ ทั้งระดับริเริ่ม ระดับพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ และระดับเกษตรอินทรีย์ 100 %
3. เพื่อให้ระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ในการฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลธรรมชาติและประหยัดค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินตราต่างประเทศ
4. เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการแข่งขันให้ประเทศไทยเป็นแหล่งผลิตอาหารปลอดภัย และพร้อมที่จะเป็นครัวโลก

เป้าหมายแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ/ตัวชี้วัดความสำเร็จ

1. เป้าหมายและตัวชี้วัดรวมทั้งแผนฯ

เป้าหมายที่ 1: เกษตรกรเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนระบบการผลิตจากเกษตรเคมีเป็นเกษตรอินทรีย์ หรือเป็นการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

ตัวชี้วัดที่ 1.1 จำนวนเกษตรกรที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์ หรือเป็นการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร 3,400,000 ราย

ตัวชี้วัดที่ 1.2 จำนวนเครือข่ายเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า 876 เครือข่าย (อำเภอ)

เป้าหมายที่ 2: การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีในการผลิตทางการเกษตรลดลง

ตัวชี้วัดที่ 2.1 ปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมี สารเคมีลดลง 50 % ของมูลค่าการนำเข้าเฉพาะในพื้นที่เป้าหมาย ภายใน 4 ปี (ปี 2549 ลดลง 10 % ปี 2550 ลดลง 10% ปี 2551 ลดลง 15 % ปี 2552 ลดลง 15 %)

เป้าหมายที่ 3: ทรัพยากรดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น

ตัวชี้วัดที่ 3.1 จำนวนพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์ หรือเป็นการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร เนื้อที่ 85,000,000 ไร่

ตัวชี้วัดที่ 3.2 ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินในพื้นที่ที่ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับไม่น้อยกว่า 2 % โดยน้ำหนัก

เป้าหมายที่ 4: พัฒนาการแปรรูปและตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

ตัวชี้วัดที่ 4.1 ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น 100 % ต่อ ปี

ตัวชี้วัดที่ 4.2 เกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์มีรายได้เพิ่มขึ้น 20%

ระยะเวลาในการดำเนินงาน 4 ปี (พ.ศ. 2549 – 2552)

งบประมาณ

วงเงินรวมทั้งสิ้น	18,594,045	บาท
ปี 2548	-	บาท
ปี 2549	1,215,970	บาท
ปี 2550 – 2552	17,378,075	บาท

หน่วยงานหลัก กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 กระทรวง 26 หน่วยงาน

กลุ่มประชาชนผู้ได้รับผลประโยชน์

1. ประชาชนคนไทยทั่วประเทศ จำนวน 60 ล้านคน ได้มีโอกาสบริโภคผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยจากสารพิษทำให้เกิดสุขอนามัยที่ดี
2. เกษตรกรผู้ผลิตผลผลิตทางการเกษตร จำนวน 5 ล้านราย ปลอดภัยจากสารพิษทางการเกษตร

แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ ปีงบประมาณ 2549-2552 (ตาราง 2)

ตาราง 2 แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 -2552 จำแนกตามกระทรวง
และหน่วยงาน

(หน่วย: ล้านบาท)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	งบประมาณในเชิงบูรณาการ			
	2549	2550	2551	2552
รวมทั้งสิ้น	1,266.166	5,459.283	5,814.922	5,892.970
1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	1,226.582	5,138.276	5,496.654	5,556.042
1.1 กรมพัฒนาที่ดิน	526.920	2,422.520	2,526.970	2,543.180
1.2 สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตร และสหกรณ์	10.000	13.494	13.494	13.494
1.3 กรมปศุสัตว์	9.660	22.600	23.100	23.600
1.4 กรมประมง	6.000	9.000	8.000	9.000
1.5 สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตร และ อาหาร แห่งชาติ	14.788	15.000	15.000	15.000
1.6 กรมส่งเสริมสหกรณ์	42.170	54.350	302.350	352.350
1.7 สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	-	0.250	0.500	1.000
1.8 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร	4.400	7.000	7.000	7.000
1.9 กรมวิชาการเกษตร	34.884	176.000	188.000	188.000
1.10 กรมส่งเสริมการเกษตร	427.760	979.000	971.239	963.417
1.11 กรมชลประทาน	150.000	1,444.000	1,444.000	1,444.000
2. กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	-	1.500	1.500	1.500
สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	-	1.500	1.500	1.500
3. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	16.920	2.200	5.000	10.000
กรมส่งเสริมคุณภาพและสิ่งแวดล้อม	4.100	-	-	-
องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้	12.820	2.200	5.000	10.000
4. กระทรวงอุตสาหกรรม	3.500	86.360	86.360	86.360
สถาบันอาหาร	-	84.370	84.370	84.370
สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล	3.500	1.990	1.990	1.990

ตาราง 2 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	งบประมาณในเชิงบูรณาการ			
	2549	2550	2551	2552
5. กรุงเทพมหานคร	2.380	5.279	6.040	7.590
6. สถาบันการศึกษา	-	128.900	84.800	84.750
6.1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	-	108.000	64.000	64.000
6.2 มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	-	15.000	15.000	15.000
6.3 มหาวิทยาลัยรามคำแหง	-	5.000	5.000	5.000
6.4 มหาวิทยาลัยสุรนารี	-	0.900	0.800	0.750
7. กระทรวงพาณิชย์	6.400	2.300	4.100	8.700
7.1 กรมการค้าต่างประเทศ	-	-	-	-
7.2 กรมส่งเสริมการค้าส่งออก	2.300	4.100	6.400	8.700
8. สำนักนายกรัฐมนตรี	5.000	5.000	5.000	5.000
กรมประชาสัมพันธ์	5.000	5.000	5.000	5.000
9. หน่วยงานอิสระ	5.484	87.668	123.168	132.668
9.1 กองทุนฟื้นฟูเกษตรกร	2.084	70.168	100.168	100.168
9.2 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร	3.400	17.500	23.000	32.500

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2548)

โดยมีเป้าหมายของโครงการ 4 เป้าหมาย โดยแต่ละเป้าหมายจะมีตัวชี้วัดโครงการ และแนวทางการดำเนินงานในแต่ละเป้าหมาย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549-2552 ดังตาราง 3 และกำหนดแผนงานของแต่ละกิจกรรม รวมทั้งกำหนดงบประมาณแต่ละปี ในแต่ละกิจกรรม ดังตาราง 4

ตาราง 3 เป้าหมาย/ตัวชี้วัด/แนวทางการดำเนินงานประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2549 – 2552

เป้าหมาย	ตัวชี้วัด	แนวทางการดำเนินงาน
เป้าหมายที่ 1		
เกษตรกรเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยนระบบการผลิตโดยสารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	1. จำนวนเกษตรกรที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตโดยใช้สารอินทรีย์ทดแทน 2. จำนวนเครือข่ายเกษตรกรอินทรีย์เพิ่มขึ้น ไม่น้อยกว่า 876 เครือข่าย (อำเภอ)	การสร้างพลังเครือข่ายการมีส่วนร่วม
เป้าหมายที่ 2		
การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีในการผลิตทางการเกษตรลดลง	ปริมาณการนำเข้าปุ๋ยเคมี สารเคมี ลดลง 50% ของมูลค่าการนำเข้า เฉพาะในพื้นที่เป้าหมาย	การพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์
เป้าหมายที่ 3		
ทรัพยากรดินและคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีขึ้น	1. จำนวนพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์ 85,000,000 ไร่ 2. ปริมาณอินทรีย์วัตถุในดินในพื้นที่ที่ปรับเปลี่ยนเป็นเกษตรอินทรีย์ เพิ่มขึ้น อยู่ในระดับไม่น้อยกว่า 20 % โดยน้ำหนัก	การพัฒนาปัจจัยการผลิต
เป้าหมายที่ 4		
พัฒนาการแปรรูปและตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์	1. ปริมาณและมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตรอินทรีย์เพิ่มขึ้น 100% ต่อปี 2. เกษตรกรที่ปรับเปลี่ยนระบบการผลิตเป็นเกษตรอินทรีย์มีรายได้เพิ่มขึ้น 20 %	การสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2548)

ตาราง 4 แผนงาน/เป้าหมาย/ผลผลิต/กิจกรรม/งบประมาณ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 – 2552

(หน่วย: ล้านบาท)

เป้าหมาย	ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณ				
		2549	2550	2551	2552	รวม
เป้าหมายที่ 1						
เกษตรกรเข้าสู่ระยะปรับเปลี่ยน	ผลผลิตที่ 1 เครือข่ายการผลิตเกษตรอินทรีย์					
	กิจกรรมที่ 1.1					
ระบบการผลิตโดยสารอินทรีย์	การรณรงค์และประชาสัมพันธ์	35.000	170.000	170.000	175.000	550.000
ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร	กิจกรรมที่ 1.2					
	ฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร เกษตรกร ภาคเอกชน และผู้นำชุมชน	163.487	294.688	323.077	325.576	1,106.828
	กิจกรรมที่ 1.3					
	จดทะเบียนเกษตรกร จัดตั้ง และพัฒนาองค์กรเครือข่ายเกษตรอินทรีย์	54.183	71.450	71.450	70.450	267.533
	กิจกรรมที่ 1.4					
	บริหารจัดการและติดตามประเมินผล	31.00	59.094	65.544	65.624	221.262
	รวม	283.670	595.232	630.071	636.650	2,145.623
เป้าหมายที่ 2						
การใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีในการผลิตทางการเกษตรลดลง	ผลผลิตที่ 2 เกษตรกรลดการใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี					
	กิจกรรมที่ 2.1					
	พัฒนาฐานข้อมูล	20.000	10.000	10.000	10.000	50.000
	เกษตรอินทรีย์					
	กิจกรรมที่ 2.2					
	วิจัยและพัฒนาการผลิตเกษตร อินทรีย์ทั้งระบบ	41.356	275.100	243.800	258.750	819.000

ตาราง 4 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

เป้าหมาย	ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณ				
		2549	2550	2551	2552	รวม
	กิจกรรมที่ 2.3					
	การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต	166.012	737.804	737.804	743.184	2,384.804
	รวม	227.368	1,022.904	991.604	1,011.934	3,253.810
เป้าหมายที่ 3	ผลผลิตที่ 3 พื้นที่					
ทรัพยากรดิน	การเกษตรที่ใช้					
และคุณภาพ	สารอินทรีย์แทนเคมี					
สิ่งแวดล้อม ดี	กิจกรรมที่ 3.1					
ขึ้น	สร้างโรงงานปุ๋ยอินทรีย์	-	5,157.000	5,157.000	5,396.300	15,517.300
	ปุ๋ยชีวภาพ และธนาคาร					
	เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด					
	กิจกรรมที่ 3.2					
	ตรวจรับรองมาตรฐาน	5.918	16.000	16.000	16.000	53.918
	ระบบ การผลิตเกษตร					
	อินทรีย์					
เป้าหมายที่ 4	กิจกรรมที่ 3.3					
พัฒนาการแปร	ส่งเสริมการผลิตและการ	302.840	994.870	1,338.510	1,417.510	4,053.890
รูป และตลาด	ใช้สาร อินทรีย์ทดแทน					
สินค้าเกษตร	เคมี					
อินทรีย์	กิจกรรมที่ 3.4					
	จัดหาวัสดุสนับสนุนพื้นที่	150.000	1,590.000	1,590.000	1,590.000	4,875.000
	เกษตรอินทรีย์					
	กิจกรรมที่ 3.5					
	การปรับปรุงเพื่อฟื้นฟู	148.500	273.000	273.000	273.000	975.500
	และอนุรักษ์ทรัพยากรดิน					
	และน้ำเพื่อพัฒนาการ					
	ผลิตเกษตรอินทรีย์					
	รวม	607.258	8,030.870	8,374.670	8,692.810	25,660.608

ตาราง 4 (ต่อ)

(หน่วย: ล้านบาท)

เป้าหมาย	ผลผลิต/กิจกรรม	งบประมาณ				
		2549	2550	2551	2552	รวม
เป้าหมายที่ 4	ผลผลิตที่ 4 ผลิตภัณฑ์					
	พัฒนาการแปรรูป และตลาดสินค้าเกษตร					
	รูป และตลาด อินทรีย์ขยายตัว					
	สินค้าเกษตร กิจกรรมที่ 4.1					
อินทรีย์ (ต่อ)	การจัดตั้งกลุ่มอาชีพและ	75.476	83.976	83.976	84.476	327.904
	ถ่ายทอดเทคโนโลยีการ					
	แปรรูป					
	กิจกรรมที่ 4.2					
	ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง	-	5.000	5.000	5.000	15.000
	เกษตรอินทรีย์					
	กิจกรรมที่ 4.3	-	30.000	30.000	30.000	90.000
	มหกรรมเกษตรอินทรีย์					
	กิจกรรมที่ 4.4					
	ส่งเสริมการตลาดเกษตร	12.706	52.100	56.400	60.700	181.906
	อินทรีย์					
	กิจกรรมที่ 4.5					
	พัฒนาระบบมาตรฐาน	14.788	15.000	15.000	15.000	59.788
	เกษตรอินทรีย์ระดับต่างๆ					
	กิจกรรมที่ 4.6					
	พัฒนาและรับรอง	42.0000	44.000	48.000	20.000	154.000
	มาตรฐานปัจจัยการผลิต					
	ทางการเกษตร					
	รวม	144.970	203.376	238.376	215.176	828.598
	รวมทั้งสิ้น	1,263.266	9,852.082	10,234,722	10,556,570	31,933,640

ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน (2548)

กรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ร่วมจัดทำแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ และได้รับงบประมาณ เพื่อดำเนินการตามแผนงบประมาณ ปรับ

โครงสร้างภาคเกษตร (การพัฒนาเกษตรอินทรีย์) โดยกำหนดกิจกรรมที่ดำเนินการ 3 กิจกรรม งบประมาณ 751.22 ล้านบาท แบ่งเป็น ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่และสมาชิก ให้ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์ สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร 133.21 ล้านบาท

หลักเกณฑ์

งบดำเนินงาน เบิกจ่ายในลักษณะค่าตอบแทน ใช้สอยและวัสดุ เป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์แก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ในลักษณะพักค้างคืนและฝึกปฏิบัติจริงในองค์กรที่มีประสบการณ์ด้านอินทรีย์มาไม่น้อยกว่า 3 ปี จังหวัดละ 1 รุ่นๆ ละ 40 คน รวม 77 แห่ง งบประมาณแห่งละ 80,000 บาท

วิธีการดำเนินงาน

การฝึกอบรมให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์แก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร โดย

1. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 รวม 77 แห่ง ดำเนินการคัดเลือกสมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ทำเกษตรอินทรีย์อยู่แล้วและหรือสนใจทำเกษตรอินทรีย์เข้ารับการฝึกอบรม แห่งละ 1 รุ่นๆ ละ 40 คน
2. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเกษตรอินทรีย์แก่สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้ดำเนินการคัดเลือกตาม (1) ในลักษณะพักค้างคืนและฝึกปฏิบัติจริงในองค์กรที่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรอินทรีย์มาไม่น้อยกว่า 3 ปี
3. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 รวม 77 แห่ง ดำเนินการจัดฝึกอบรมตาม (2) แล้วเสร็จ ให้รายงานผลการฝึกอบรมให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ภายใน 10 วัน หลังการฝึกอบรมแล้วเสร็จ
4. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 รวม 77 แห่ง ติดตามประเมินผลการฝึกอบรมตาม (2) สำรวจพื้นฐานผู้เข้ารับการฝึกอบรม และรายงานผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ภายในวันที่ 20 ของเดือนสุดท้ายในแต่ละไตรมาส

ตัวชี้วัดของกิจกรรมที่ 1

เกษตรกร (สมาชิกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร) ได้รับการฝึกอบรมด้านการเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่า 100 % ให้พิจารณาจากจำนวนผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้านการเกษตรอินทรีย์เมื่อเทียบกับแผน

กิจกรรมที่ 2 สนับสนุนเงินทุนให้กลุ่มเกษตรกรจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี

หลักเกณฑ์

สนับสนุนเงินทุนให้กลุ่มเกษตรกรจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย โดยดำเนินการในกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐานและดำเนินธุรกิจจัดหาปุ๋ยมาจำหน่าย กลุ่มละ 30,000 บาท งบประมาณ 578.01 ล้านบาท

วิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนเงินทุนให้กลุ่มเกษตรกรจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย เพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี โดยดำเนินการในกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐานและดำเนินธุรกิจจัดหาปุ๋ยมาจำหน่าย โดย

1. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ดำเนินการคัดเลือกกลุ่มเกษตรกรที่ผ่านมาตรฐานและดำเนินธุรกิจจัดหาปุ๋ยมาจำหน่ายในปีงบประมาณ 2547 จำนวนตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน และแจ้งผลการคัดเลือกให้กรมส่งเสริมสหกรณ์

2. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 แจ้งผลการคัดเลือกให้กลุ่มเกษตรกรทราบ เพื่อกกลุ่มเกษตรกรตาม (1) ดำเนินการ

จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณาขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุน จำนวน 30,000 บาท เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่ายและมอบหมายผู้มีอำนาจกระทำการแทน

เปิดบัญชีฝากในนามกลุ่มเกษตรกร ชื่อบัญชี “เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย” ในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารอื่น ที่มี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือทางการเงินแก่กลุ่มเกษตรกร

จัดทำหนังสือถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจำนวน 30,000 บาท พร้อมแนบสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่พิจารณาขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจำนวน 30,000 บาท และสำเนาบัญชีเงินฝากของกลุ่มเกษตรกร ชื่อบัญชี “เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย”

ออกใบเสร็จรับเงินให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 เพื่อเป็นหลักฐานการรับเงินอุดหนุน จำนวน 30,000 บาท

รายงานผลการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่ายทุกรอบการจัดหาต่อสำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2

3. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 โอนเงินอุดหนุนจำนวน 30,000 บาท เข้าบัญชีเงินฝาก ชื่อบัญชี “เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย” ให้กลุ่มเกษตรกรตาม (1) ที่ดำเนินการตาม (2) เรียบร้อยแล้ว และรับใบเสร็จรับเงินจากกลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นหลักฐานการโอนเงิน

4. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ติดตามผลการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุนตาม (3) และรายงานให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ทุกวันที่ 10 ของเดือน

5. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 1 และสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์ พื้นที่ 2 ติดตาม ประเมินผลการจัดหาปุ๋ยอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุนตาม (3) และรายงานผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ ภายในวันที่ 20 ของเดือนสุดท้ายในแต่ละไตรมาส

ตัวชี้วัดของกิจกรรมที่ 2

สมาชิกกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อจัดหาปุ๋ยอินทรีย์มาจำหน่าย มีการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ให้พิจารณาจากจำนวนสมาชิกของกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุนเพื่อจัดหาปุ๋ยมาจำหน่ายตามแผน มีการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีเมื่อเทียบกับจำนวนสมาชิกทั้งหมดของกลุ่มเกษตรกรนั้น

กิจกรรมที่ 3 สนับสนุนเงินทุนให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรพัฒนาการผลิต และการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก งบประมาณ 40.00 ล้านบาท

หลักเกณฑ์

สนับสนุนเงินทุนให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการผลิตและแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์มาไม่น้อยกว่า 3 ปี ดำเนินการพัฒนาการผลิต แปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออกและจัดหาอุปกรณ์การตลาดที่จำเป็น จำนวน 10 แห่ง แห่งละ 1,000,000 บาท

วิธีการดำเนินงาน

สนับสนุนเงินทุนให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร พัฒนาการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก โดย

1. สำนักจัดตั้งและส่งเสริมสหกรณ์ประสานงานกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดในการคัดเลือกสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ดำเนินการผลิต และแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวนตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน

2. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดแจ้งผลการคัดเลือกให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรทราบ เพื่อสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรตาม (1) ดำเนินการ

จัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการ เพื่อพิจารณาขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจำนวน 1,000,000 บาท เพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดที่จำเป็น และมอบหมายผู้มีอำนาจกระทำการแทน

จัดทำแผนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วให้มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดกรณีมีความจำเป็น

เปิดบัญชีเงินฝากในนามสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ชื่อบัญชี “เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดกรณีมีความจำเป็น” ในธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือธนาคารอื่น ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร

จัดทำหนังสือถึงสำนักงานสหกรณ์จังหวัด ขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจำนวน 1,000,000 บาท พร้อมแนบสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการดำเนินการครั้งที่พิจารณาขอรับการสนับสนุนเงินอุดหนุนจำนวน 1,000,000 บาท แผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วให้มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาวัสดุอุปกรณ์การตลาดกรณีมีความจำเป็นและสำเนาบัญชีเงินฝากของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกร ชื่อบัญชี “เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดกรณีมีความจำเป็น”

ออกใบเสร็จรับเงินให้สำนักงานสหกรณ์จังหวัด เพื่อเป็นหลักฐานการรับเงินอุดหนุนจำนวน 1,000,000 บาท

รายงานผลการใช้เงินอุดหนุนและปริมาณธุรกิจที่เกิดจากการพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ต่อสำนักงานสหกรณ์จังหวัดทุกวันที่ 5 ของเดือน

3. สำนักงานสหกรณ์จังหวัดพิจารณาความเป็นไปได้ของแผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วให้มีคุณภาพ เพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาด กรณีที่มีความจำเป็น ถ้ามีความเป็นไปได้ให้โอนเงินอุดหนุนจำนวน 1,000,000 บาท เข้าบัญชีเงินฝาก ชื่อบัญชี “เงินอุดหนุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดกรณีที่มีความจำเป็น” ให้สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรตาม (1) ที่ดำเนินการตาม (2) เรียบร้อยแล้ว และรับใบเสร็จรับเงินจากสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรเพื่อเป็นหลักฐานการโอนเงิน

4. เงินอุดหนุนจำนวน 1,000,000 บาท ถ้าสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรมีความจำเป็นต้องจัดหาอุปกรณ์การตลาดเพิ่มเติมเพื่อการพัฒนาการผลิต การแปรรูป และการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรสามารถใช้ดำเนินการได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินอุดหนุน

5. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ติดตามผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วให้มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดกรณีมีความจำเป็นของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุนตาม (3) และรายงานให้กรมส่งเสริมทุกวันที่ 10 ของเดือน

6. สำนักงานสหกรณ์จังหวัด ติดตามประเมินผล การพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรที่ได้ดำเนินการอยู่แล้วให้มีคุณภาพเพื่อการส่งออก และจัดหาอุปกรณ์การตลาดกรณีมีความจำเป็นของสหกรณ์หรือกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุนตาม (3) และรายงานผลตามตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติงาน ให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ภายในวันที่ 20 ของเดือนสุดท้ายในแต่ละไตรมาส

ตัวชี้วัดของกิจกรรมที่ 3

สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินมีการพัฒนา การผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 100 ให้พิจารณาจากจำนวนสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรที่ได้รับเงินอุดหนุน และปริมาณธุรกิจที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาเมื่อเทียบกับปริมาณธุรกิจที่ผ่านมาของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรตามแผน

กระบวนการในการมีส่วนร่วมพัฒนาการเกษตรอินทรีย์

การจัดทำแผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ “การพัฒนาการเกษตรอินทรีย์” (พ.ศ. 2549-2552) ให้ความสำคัญพร้อมทั้งสนับสนุน ให้เกษตรกร หรือ มูลนิธิ สถาบัน และองค์กรอิสระต่างๆ เข้ามา มีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการเกษตรอินทรีย์ โดยมีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1. รมรค์ประชาสัมพันธให้เกษตรกรทั่วประเทศรับรู้ถึงนโยบายและเจตนารมณ์ของรัฐบาล ในเรื่องวาระแห่งชาติเกษตรอินทรีย์ รวมทั้งปลูกฝังและสร้างกระแสค่านิยมให้เกษตรกรหันมาใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทางการเกษตร ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เกษตรกรและประชาชนทุกคนจะต้องร่วมมือร่วมใจกันขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเกษตรอินทรีย์ไปสู่เป้าหมายความสำเร็จให้ได้

2. วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีเกษตรอินทรีย์ ได้แก่ การวิจัยเทคนิคการผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง การนำขยะมาผลิตปุ๋ยอินทรีย์ การคิดค้นพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ในการใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมี รวมทั้งพัฒนาเทคโนโลยีการบรรจุภัณฑ์และแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์

3. การสร้างระบบเครือข่ายเกษตรกร โดยใช้วิธีการสร้างทีมแกนนำเกษตรกรเพื่อขยายฐานสมาชิก และการสร้างระบบติดตามประเมินผลเพื่อสนับสนุนทีมที่มีความเข้มแข็ง ทั้งนี้จะให้เครือข่ายเกษตรกร มูลนิธิ สถาบัน และ องค์กรอิสระต่าง ๆ ที่ดำเนินงานฝึกอบรมเกษตรกรด้านการผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีศูนย์ฝึกอบรมเกษตรกรอยู่แล้ว เป็นผู้ ดำเนินการฝึกอบรมและสร้างทีมแกนนำเกษตรกรขึ้น โดยจะต้องมีการประชุมเครือข่ายเกษตรกรทั้งหมด เพื่อกำหนดกรอบของหลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันก่อนที่จะมีการจัดกิจกรรมดังกล่าวขึ้น

4. การสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ โดยทางภาครัฐจะสนับสนุนในเรื่องของตลาด สินค้าเกษตรอินทรีย์ และผลักดันให้สินค้าเกษตรอินทรีย์มีมูลค่าสูงกว่าสินค้าปกติ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกษตรกรสนใจปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์

สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ประวัติการก่อตั้ง

สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ได้จัดตั้งเมื่อ วันที่ 1 สิงหาคม 2518 โดยควบ สหกรณ์ที่ดิน บ้านลาด จำกัด กับสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เข้าด้วยกัน มีสมาชิกสามัญ 6,372 คน ปัจจุบันสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ตั้งอยู่ที่เลขที่ 91 หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านลาด อำเภอ บ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

โครงสร้างสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ประกอบด้วย สมาชิกสหกรณ์ กลุ่ม สมาชิกที่ประชุมใหญ่ คณะกรรมการดำเนินการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการ รองประธาน กรรมการ เลขานุการ เภรัญญิก และกรรมการ 11 คน ผู้ตรวจสอบกิจการ จำนวน 2 คน และฝ่าย จัดการ ประกอบด้วย ผู้จัดการ ฝ่ายจัดการสำนักงานสหกรณ์ ฝ่ายสินเชื่อ ฝ่ายการตลาด ฝ่ายโรงสี ฝ่ายตลาดกลางผลผลิตทางการเกษตร ฝ่ายส่งเสริมการเกษตรเพื่อการส่งออก ฝ่ายปั้มน้ำมัน สวัสดิการ ปตท. และฝ่ายสมาคมอาปนกิจสงเคราะห์ รวมทั้งหมด 66 คน

การดำเนินธุรกิจสหกรณ์บ้านลาด

สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ดำเนินธุรกิจแบบเอนกประสงค์ ครอบคลุม เพื่อ ประโยชน์สูงสุดกับสมาชิก ดังนี้

1. ธุรกิจสินเชื่อ

สหกรณ์ให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อลงทุนทำการเกษตร และสิ่งจำเป็นอื่นๆ รวม 2 ประเภท คือ

เงินกู้ระยะสั้น มีกำหนดระยะคืนภายใน 1 ปี เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน การเกษตร เช่น ซื้อสัตว์เลี้ยงเพื่อขาย ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำนา เป็นค่าใช้จ่ายใน ครวเรือน ค่าซ่อมแซมที่อยู่อาศัย ซื้อเครื่องสูบน้ำและอุปกรณ์ และค่าหุ้

เงินกู้ระยะยาว มีกำหนดชำระคืนเป็นงวดแรกรายปีแต่ไม่เกิน 5 ปี เพื่อเป็น ค่าใช้จ่าย เกี่ยวกับนุกเบิกและปรับปรุงที่ดิน ซื้อที่ดิน ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ลงทุนเลี้ยงสัตว์ ลงทุนทำ ไร่ปลูกพืช – ผัก ซื้อเครื่องยนต์ ชำระหนี้สินเดิม ซื้อสิทธิการเช่าที่ดิน และค่าหุ้

2. ธุรกิจซื้อ

สหกรณ์จัดหาสินค้าต่างๆ มาจำหน่ายแยกตามแผนกได้ ดังนี้

แผนกวัสดุและอุปกรณ์การเกษตร จำหน่ายปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช อุปกรณ์การเกษตร ปัจจุบัน สหกรณ์มีร้านสาขาอยู่ในบริเวณตลาดกลางผลผลิตการเกษตร สมาชิกสามารถซื้อเป็นเงินสดได้โดยปลอดดอกเบี้ยถ้าชำระภายในกำหนดเวลาที่สหกรณ์กำหนดไว้

แผนกวัสดุก่อสร้าง จำหน่ายวัสดุก่อสร้างทุกชนิด

แผนกอาหารสัตว์ จำหน่ายอาหารสุกร อาหารโค โดยสมาชิกสามารถซื้อเป็นเงินสดได้โดยปลอดดอกเบี้ยถ้าชำระภายในกำหนดเวลาที่สหกรณ์กำหนดไว้

3. ธุรกิจปั้มน้ำมัน

สหกรณ์เริ่มดำเนินธุรกิจปั้มน้ำมันเมื่อปี พ.ศ. 2540 โดยได้รับการสนับสนุนโครงการสวัสดิการ ปตท. (การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย) วงเงินงบประมาณก่อสร้างอาคาร 5.9 ล้านบาท เป็นปั้มขนาด 8 หัวจ่าย ให้การสนับสนุน ตลอดจนเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์ ถ่าน น้ำมันเครื่อง อัดจาระบีและอุปกรณ์ล้างอัดฉีดให้แก่สหกรณ์ สำหรับการบริหารจัดการสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการเองทั้งสิ้น

4. ธุรกิจโรงสี

สหกรณ์ดำเนินธุรกิจโรงสี โดยการรวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิก เพื่อทำการแปรรูป และจัดจำหน่าย ซึ่งในการรับฝากข้าวเปลือก สหกรณ์มีนโยบายให้บริการรับฝากข้าวเปลือกของสมาชิก ที่มีความประสงค์จะเก็บไว้เพื่อรอราคาขาย ซึ่งคาดว่าราคาอาจจะดีขึ้นเมื่อปลายปี โดยสหกรณ์ได้กำหนดรับฝากไว้ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน ของทุกๆ ปี

5. ธุรกิจตลาดกลางพืชผลการเกษตร

สหกรณ์ดำเนินธุรกิจตลาดกลางพืชผัก – ผลไม้ และตลาดกลางข้าวเปลือกประจำตำบลโดยการให้ผู้ซื้อและผู้ขายเข้ามาทำการตกลงราคาซื้อขายกันเอง สหกรณ์จะมีรายได้จากการให้บริการสถานที่ และค่าบริการอื่นๆ เท่านั้น ซึ่งสหกรณ์เข้าร่วมโครงการรับจำนำข้าวเปลือกปีการผลิต 2548 โดยโรงสีที่ได้รับอนุญาตจากองค์การคลังสินค้าให้เข้ามารับข้าวเปลือกโครงการจำนำยังตลาดกลางของสหกรณ์ ทำให้สมาชิกมีทางเลือกในการตัดสินใจขายข้าวของสมาชิกในราคาที่เป็นธรรม

6. ธุรกิจการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว

สหกรณ์ได้ดำเนินธุรกิจด้านการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพ ไว้บริการแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป โดยสหกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จัดสรรงบประมาณก่อสร้างอาคาร และเครื่องจักร โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพการผลิต

เมล็ดพันธุ์งบประมาณปี 2540 สร้างแล้วเสร็จ ปี 2541 และดำเนินการผลิตพันธุ์ข้าว 2 ชนิด คือ ข้าวเหลืองประทิว 123 และข้าวชัยนาท 1 สหกรณ์สั่งซื้อเมล็ดพันธุ์ ขยายจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้ดำเนินการให้ และนำไปให้สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการผลิตพันธุ์จำหน่ายต่อไป

7. ธุรกิจการส่งออกกล้วยหอมทอง

สหกรณ์เริ่มทำการส่งกล้วยหอมทองไปยังประเทศญี่ปุ่น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 และได้ทำข้อตกลงกับอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2542 ระหว่างสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด กับสหกรณ์ผู้บริโภค SUTOKEN ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งปัจจุบันได้เปลี่ยนชื่อเป็น PAL SYSTEM

ผลการดำเนินงานบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2549 ธุรกิจการส่งออกกล้วยหอมทอง สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด มีสมาชิกได้เข้าร่วมโครงการปลูกกล้วยหอมเพื่อการส่งออก จำนวน 196 ราย และเนื่องจากในปีมีการส่งเสริมการปลูกกล้วยหอมทอง มีปัญหาเพราะกล้วยที่สมาชิกปลูกถูกพายุพัดได้รับความเสียหายหลายครั้ง ทำให้การส่งออกไม่ครบตามโควตาที่ได้รับ โดยปีงบประมาณ 2550 สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ได้รับเงินอุดหนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์ จำนวน 1,000,000 บาท และเมื่อวันที่ 9 มีนาคม 2550 สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ได้จัดทำแผนการพัฒนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เพื่อการส่งออก และการจัดหาอุปกรณ์การตลาดที่จำเป็น ตามแผนการพัฒนา ดังตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 5 แผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เพื่อการส่งออก

กิจกรรมจำแนกตามการพัฒนา	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
1. การพัฒนาการผลิต		
สนับสนุนให้สมาชิกผลิตปุ๋ยหมักเอง	2550-2553	เจ้าหน้าที่สหกรณ์
เพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วย	2550	
ขอรับรองมาตรฐาน GAP ให้ครบทุกราย	2550	
อบรมสมาชิกโครงการให้มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน	2550 -2553	
2. การพัฒนาการแปรรูป	2550 – 2551	เจ้าหน้าที่สหกรณ์
แปรรูปเป็นรูปกล้วยฉาบ		
บ่มขายภายในประเทศ (กรณีกล้วยตากเกรด)		
3. การพัฒนาการตลาด	2550	เจ้าหน้าที่สหกรณ์
หาตลาดลูกค้าใหม่เพิ่ม		

ตาราง 5 (ต่อ)

กิจกรรมจำแนกตามการพัฒนา	ระยะเวลาดำเนินการ	ผู้รับผิดชอบ
ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมการขาย		
4. การจัดหาอุปกรณ์การตลาด		
ติดตั้งปั๊มลม 1 ตัว	2550	เจ้าหน้าที่สหกรณ์
ติดตั้งสายพานลำเลียง	2550	
ตู้บ่มกล้วย 2 ตู้	2550 - 2553	
เครื่องย่อยเศษวัสดุ	2550	
เครื่องคอมพิวเตอร์	2550	

ที่มา: สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด (2550)

ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระพีภัทร์ นิมสะอาด (2546) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า เพศ ระดับการศึกษา รายได้ พื้นที่ถือครองที่ดิน และความรู้เรื่องการฟื้นฟูสภาพป่า ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่า และอายุกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่า

สำราญ รักษาติ (2548: 101 - 102) ได้ศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และระดับการศึกษา ระยะเวลาดำเนินการตั้งถิ่นฐาน อาชีพหลัก รายได้ของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ถือครอง การได้รับการศึกษาอบรม ประสบการณ์ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และประสบการณ์ทำงานกับเจ้าหน้าที่ เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี

นภพร เชื้อขำ (2531) ได้ศึกษา เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการส่งเสริมกิจกรรมการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมินบุรี จำกัด” พบว่า

สมาชิกที่มีการศึกษา มีระยะเวลาในการเข้าเป็นสหกรณ์นาน ได้รับข่าวสารมาก มีความเข้าใจในหลักสหกรณ์มาก และมีความคาดหวังประโยชน์จากทางสหกรณ์มาก จะเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมด้านต่างๆ ของทางสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีการศึกษาน้อย มีระยะเวลาในการเข้าเป็นสมานิกน้อย ได้รับข่าวสารน้อย มีความเข้าใจในหลักสหกรณ์น้อย ส่วนความแตกต่างระหว่างรายได้ของสมาชิกไม่มีความสัมพันธ์กับการเข้ามีส่วนร่วมในการส่งเสริมกิจกรรมของสหกรณ์

นิสร ใจซื่อ (2544) ได้ศึกษา เรื่อง “ความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์นิคมในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ” พบว่า ปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรนิคมคลองน้ำเขียว จำกัด คือ รายได้สุทธิของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ และความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ ส่วนสหกรณ์นิคมเขาพรมสุวรรณ จำกัด และสหกรณ์นิคมคลองทรายคลองกันโท จำกัด ปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมธุรกิจ คือ ระยะเวลาที่สมาชิกสหกรณ์อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่สหกรณ์ โดยมีระดับนัยสำคัญที่ 0.05 และปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการฯ ในกิจกรรมธุรกิจของสหกรณ์นิคมในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ คือ อายุ ระยะเวลาที่สมาชิกสหกรณ์นิคมในโครงการฯ อาศัยในเขตพื้นที่สหกรณ์นิคมโครงการฯ การติดต่อเจ้าหน้าที่/พนักงานสหกรณ์นิคมในโครงการฯ และความคาดหวังของเกษตรกรในการเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์นิคมในโครงการฯ

ธานี พิทักษ์ผล (2536) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกกับผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในภาคเกษตรของไทย พบว่า ตัวแปรด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ในภาคเกษตรของไทย ได้แก่ การเข้ามามีส่วนร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิก การเข้าร่วมประชุมกลุ่มของสมาชิก การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการฝากเงินกับสหกรณ์ การทำธุรกิจสินเชื่อกับสหกรณ์ การทำธุรกิจสินเชื่อกับสหกรณ์ การทำธุรกิจการซื้อกับสหกรณ์และการชำระหนี้ของสมาชิกให้แก่สหกรณ์

จากการตรวจเอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิกและจำนวนสมาชิกในครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ประสบการณ์ การเข้ารับการอบรม การรับข่าวสาร และความคาดหวังในการเข้าร่วม

โครงการของสมาชิก รวมทั้งปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้

ภาพ 3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐาน ดังนี้

ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี ในครั้งนี้ ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการที่สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี เลขที่ 91 หมู่ 7 ตำบลบ้านลาด อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

ประชากร

ผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก จำนวน 129 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 14 กรกฎาคม 2551) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มต่าง ๆ ดังนี้

ตาราง 6 จำนวนประชากรที่เข้าร่วมโครงการ

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	จำนวนสมาชิก
1	บ้านไร่มะทอน	88
2	บ้านมาบปลาเค้า	4
3	บ้านหนองแพบ	24
4	บ้านลุ่มสมอ	6
5	บ้านกวย	2
6	บ้านซ่อง	5
รวม		129

ที่มา: สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด (2551)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบปลายปิด และคำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งแบบสอบถาม ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยด้านบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

การทดสอบเครื่องมือ

เพื่อให้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา และมีประสิทธิภาพ ภายใต้คำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษา นำไปทดสอบ (Pre – test) กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ที่มีใช้กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 20 ราย โดยใช้วิธีคำนวณความเชื่อมั่น (reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์ของ Crobach ซึ่งเรียกว่า “สัมประสิทธิ์แอลฟา” (α – Coefficient) (ประคอง กรรณสูตร, 2531: 42) ซึ่งมีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right]$$

โดยที่	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	n	แทน	จำนวนคำถามในแบบสอบถาม
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_x^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนผู้ถูกทดสอบทั้งหมด

จากการนำแบบสอบถามไปทดสอบแล้วนำไปวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นแบบสอบถามเกี่ยวกับการคาดหวัง และแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม ตามสูตรคำนวณดังกล่าวข้างต้น ปรากฏผลความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ $\alpha = 0.8206$
2. การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา $\alpha = 0.8410$
3. การมีส่วนร่วมในการวางแผน $\alpha = 0.8724$

4. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน $\alpha = 0.8324$
5. การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ $\alpha = 0.8285$
6. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล $\alpha = 0.9456$

ซึ่งหากผลการทดสอบ ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเกินกว่า 0.70 (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2536: 132 - 133) ขึ้นไปจะถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์เชื่อถือได้ จากผลการทดสอบ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาสูงกว่า 0.70 ดังนั้นถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นอยู่ในเกณฑ์เชื่อถือได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ทำการเก็บรวมข้อมูล โดย

1. ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data)
2. ใช้แบบสอบถามสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ด้วยการประสานกับเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด โดยตรง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างวันที่ 15 กรกฎาคม - 15 สิงหาคม 2551

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจัดหมวดหมู่ และลงรหัส (coding) เพื่อทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
2. การวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในด้าน (1) การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา (2) การมีส่วนร่วมวางแผน (3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน (4) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ (5) การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เกี่ยวกับโครงการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก โดยใช้ Likert Scale กำหนดให้คะแนนระดับต่าง ๆ 5 ระดับ ดังนี้

มีส่วนร่วมมากที่สุด,ความคาดหวังมากที่สุด	ให้คะแนน	5
มีส่วนร่วมมาก,ความคาดหวังมาก	ให้คะแนน	4

มีส่วนร่วมปานกลาง,ความคาดหวังปานกลาง	ให้คะแนน	3
มีส่วนร่วมน้อย,ความคาดหวังน้อย	ให้คะแนน	2
มีส่วนร่วมน้อย,ความคาดหวังน้อยที่สุด	ให้คะแนน	1

โดยใช้การคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนค่าเฉลี่ย (Weight Mean Score: WMS) ของระดับการมีส่วนร่วม/ ความความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วย หอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก โดยใช้สูตรหาคะแนนเฉลี่ยตามแบบของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2538) ตามสูตร ดังนี้

การคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

$$WMS = \frac{5f_5 + 4f_4 + 3f_3 + 2f_2 + 1f_1}{TNR}$$

โดยที่ WMS = คะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักการมีส่วนร่วม / ความคาดหวัง

f_5 = เป็นการมีส่วนร่วม / ความคาดหวังมากที่สุด

f_4 = เป็นการมีส่วนร่วม / ความคาดหวังมาก

f_3 = เป็นการมีส่วนร่วม / ความคาดหวังปานกลาง

f_2 = เป็นการมีส่วนร่วม / ความคาดหวังน้อย

f_1 = เป็นการมีส่วนร่วม / ความคาดหวังน้อยที่สุด

TNR = จำนวนประชากร

นำคะแนนที่ได้มาคิดคำนวณเพื่อหาค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักการคาดหวังและการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน โดยกำหนดช่วงคะแนนเพื่อหาระดับการคาดหวังและการมีส่วนร่วมของผู้ตอบแบบสอบถาม 5 ช่วง ดังนี้

มีส่วนร่วม/ความคาดหวังมากที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	4.21 – 5.00
มีส่วนร่วม/ความคาดหวังมาก คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	3.41 – 4.20
มีส่วนร่วม/ความคาดหวังปานกลาง คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	2.61 – 3.40
มีส่วนร่วม/ความคาดหวังน้อย คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.81 – 2.60
มีส่วนร่วม/ความคาดหวังน้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ	1.00 – 1.80

3. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย จะใช้ค่าไคสแควร์ (chi – squares) ในการทดสอบปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การศึกษาวิจัย เรื่อง “การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด” ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเก็บข้อมูลจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกโดยมีเครื่องมือเพื่อการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งมีคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิดให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็น โดยเก็บแบบสอบถามจากสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าว จำนวน 129 คน ประกอบไปด้วย 6 กลุ่ม คือ กลุ่มบ้านไร่สะท้อน บ้านมาบปลาเค้า บ้านหนองแฟบ บ้านลุ่มสมอ บ้านกวย และบ้านซ่ง และสามารถรวบรวมแบบสอบถามได้จำนวน 129 ชุด แล้วนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์โดยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the social Science) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยาย โดยแบ่งผลการศึกษาเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปด้านบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปด้านบุคคล สังคมและเศรษฐกิจและ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในโครงการ

การศึกษาสภาพทั่วไปด้านบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณเพื่อหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละของลักษณะส่วนบุคคล สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ปัจจัยด้านบุคคล

เพศ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 55.80 และเพศชายมีเพียงร้อยละ 44.20 ทั้งนี้ จากการสังเกตผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเพศชาย ประกอบอาชีพหลักด้านการทำเกษตรกรรมนอกจากปลูกกล้วยหอมทองแล้วจะมีการทำเกษตรกรรมด้านการเพาะปลูกพืชอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ทำนา ทำไร่ ปลูกมะนาว และอ้อย เพราะการปลูกพืชหลายชนิด ซึ่งการทำเกษตรกรรมดังกล่าว ต้องใช้เวลาในการทำงานตลอดฤดูกาลเพาะปลูก จึงอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เพศชายไม่สามารถเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสหกรณ์ (ตาราง 7)

อายุ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก เมื่อพิจารณาถึงอายุของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุใกล้เคียงกัน กล่าวคือ สมาชิกจะมีอายุในช่วงระหว่าง 31- 38 ปี มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 29.50 รองลงมาได้แก่ช่วงอายุระหว่าง 39-46 ปี , 47-54 ปี , ต่ำกว่า 30 ปี , คิดเป็นร้อยละ 28.80 , 21.70 , 8.50 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 55-62 ปี และ 66 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นช่วงอายุมากที่สุด จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 7.80 เท่านั้น โดยสมาชิกจะมีอายุต่ำสุด คือ 25 ปี และอายุสูงสุด คือ 70 ปี ซึ่งถ้าพิจารณาโดยภาพรวมแล้วสมาชิกจะมีอายุโดยเฉลี่ย 43.65 ปี สมาชิกส่วนใหญ่อยู่ในวัยกลางคนและเป็นวัยทำงานที่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้เป็นอย่างดี (ตาราง 7)

อาชีพหลัก จากการศึกษาพบว่า สมาชิกสหกรณ์ ที่เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก เช่น การปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ข้าว มะนาว และอ้อย เป็นต้น ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 75.20 อาชีพรองลงมา คือ รับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 2.90 สำหรับอาชีพค้าขายและอาชีพอื่นๆ เช่น อบต. จำนวนเท่ากัน คือ ร้อยละ 1.60 ส่วนอาชีพที่สมาชิกประกอบเป็นอาชีพหลักน้อยที่สุด คือ การรับราชการ คิดเป็นร้อยละ 0.80 ซึ่งถ้าพิจารณาสมาชิกที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยส่วนใหญ่จะทำการเพาะปลูกพืช 2 ชนิด นอกจากปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษแล้ว สมาชิกยังมีการทำนาข้าว ทำไร่ ปลูกมะนาว ปลูกอ้อย เป็นพืชหลักในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ไปพร้อมกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (ตาราง 7)

ระดับการศึกษา จากการศึกษา พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 58.90 รองลงมาในระดับมัธยมต้นร้อยละ 25.60 และในระดับมัธยมปลาย ร้อยละ 10.90 สำหรับสมาชิกที่จบการศึกษาระดับ ปวช.หรือ ปวส. และปริญญาตรี มีเพียง

ระดับร้อยละ 2.30 เท่านั้น ซึ่งพิจารณาแล้วแม้ว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา อาจจะเนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก และการทำการเกษตรที่ทำกันอยู่นั้น เช่น การทำนา ทำไร่ ปลูกกล้วยหอมทอง หรือมะนาว ไม่จำเป็นต้องอาศัยหรือใช้การศึกษาในระดับสูง ก็สามารถทำการเกษตรกรรมได้ ในขณะที่สมาชิก ที่จบการศึกษาสูงกว่าชั้นประถมศึกษา ส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพอื่นๆ เป็นอาชีพหลัก เช่น การรับจ้างทั่วไป ค้าขาย และรับราชการ (ตาราง 7)

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ในช่วงระยะเวลา 6- 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.60 รองลงมาได้แก่ 1-15 ปี และ 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 11.60 และ 4.70 ตามลำดับ ส่วนช่วงระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ตั้งแต่ 21 ปีขึ้นไป จะมีเพียงร้อยละ 3.10 โดยสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการมีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่ำสุด คือ 1 ปี และ สูงสุด 25 ปี เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์เฉลี่ย 6.89 ปี จะเห็นได้ว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มากที่สุด 25 ปี ในขณะที่โครงการฯ ได้ดำเนินการมาเป็นเวลา 21 ปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสมาชิกก่อนที่จะเข้าร่วมโครงการฯ อาจจะทำการเกษตรกรรมด้วยการเพาะปลูกพืชอื่นๆ แต่เมื่อสหกรณ์ดำเนินการโครงการฯ ทำให้สมาชิกบางรายต้องการเปลี่ยนหรือปรับแผนการผลิตของตนเอง จากการทำการเกษตรกรรมโดยจากปลูกพืชอย่างอื่นมาเป็นการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก และได้เริ่มสมัครเข้าร่วมโครงการฯ ตั้งแต่เริ่มต้น จึงสังเกตได้ว่าระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ของสมาชิกที่เข้าร่วมกับโครงการฯ กับระยะเวลาของโครงการฯ ไม่ต่างกันมากนัก (ตาราง 7)

จำนวนสมาชิกในครอบครัว จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่ มีสมาชิกอยู่ในครอบครัวระหว่าง 3- 4 คน คิดเป็นร้อยละ 56.60 รองลงมาได้แก่สมาชิกในครอบครัว 5 – 6 คน , 1- 2 คน และ 7 – 8 คน คิดเป็นร้อยละ 29.50 , 6.20 และ 4.70 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกในครอบครัวตั้งแต่ 9 ขึ้นไป จะมีเพียงร้อยละ 3.10 โดยสมาชิกในครอบครัวจำนวนต่ำสุด คือ 1 คน และจำนวนมากที่สุด คือ 11 คน และจำนวนสมาชิกในครอบครัวเฉลี่ย 4 คน (ตาราง 7)

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของสภาพทั่วไปด้านบุคคล

ปัจจัยด้านบุคคล	จำนวน (คน) (N=129)	ร้อยละ	หมายเหตุ
เพศ			
ชาย	57	44.20	
หญิง	72	55.80	
อายุ			
ต่ำกว่า 30 ปี	11	8.50	ต่ำสุด 25 ปี
31-38 ปี	38	29.50	สูงสุด 70 ปี
39-46 ปี	32	28.80	$\mu = 43.65$
47-54 ปี	28	21.70	$\sigma = 10.96$
55-62 ปี	10	7.80	
63 ปีขึ้นไป	10	7.80	
อาชีพหลัก			
เกษตรกรรม	97	75.20	
ค้าขาย	2	1.60	
รับราชการ	1	0.80	
รับจ้างทั่วไป	27	20.90	
อื่นๆ (อบต.)	2	1.60	
ระดับการศึกษา			
ประถมศึกษา	76	58.90	
มัธยมศึกษาตอนต้น	33	25.60	
มัธยมศึกษาตอนปลาย	14	10.90	
ปวช , ปวส.	3	2.30	
ปริญญาตรี	3	2.30	

ตาราง 7 (ต่อ)

ปัจจัยด้านบุคคล	จำนวน (คน) (N=129)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก			
ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์	27	2.90	
1 - 5 ปี	35	27.10	ต่ำสุด 1 ปี
6 - 10 ปี	42	32.60	สูงสุด 25 ปี
11 - 15 ปี	15	11.60	$\mu = 6.89$
16 - 20 ปี	6	4.70	$\sigma = 6.09$
21 ปีขึ้นไป	4	3.10	
จำนวนสมาชิกในครอบครัว			
1 - 2 คน	8	6.20	ต่ำสุด 1 คน
3 - 4 คน	73	56.60	สูงสุด 11 คน
5 - 6 คน	38	29.50	Mode = 4
7 - 8 คน	6	4.70	$\sigma = 1.67$
9 คนขึ้นไป	4	3.10	

ปัจจัยด้านสังคม

ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษน้อยกว่า 4 ปี คิดเป็นร้อยละ 48.10 รองลงมา มีประสบการณ์ 4 - 6 ปี 7 - 9 ปี และ 10 - 12 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.70 , 16.30 , 6.20 ตามลำดับ โดยส่วนสมาชิกที่มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ 13 ปี ขึ้นไป จะมีเพียงร้อยละ 0.80 โดยสมาชิกมีประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษต่ำสุด 0.08 ปี และสูงที่สุด 15 ปี ในภาพรวมแล้วสมาชิกมีประสบการณ์โดยเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง 4.33 ปี จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 4 ปี มากที่สุด เนื่องจากสหกรณ์ได้ดำเนินการคัดเลือกสหกรณ์สมาชิกโครงการฯ อย่างจริงจัง โดยได้คัดเลือกสมาชิกที่ตั้งใจจริงเท่านั้น ดังนั้นสมาชิกที่ทิ้งแปลงไว้นาน ไม่ได้ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษต่อไป สหกรณ์จะดำเนินการคัดออก (ตาราง 8)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ประสบการณ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
น้อยกว่า 3 ปี	62	48.10	ต่ำสุด = 0.08
4 – 6 ปี	37	28.70	สูงสุด = 15
7 – 9 ปี	21	16.30	$\mu = 4.33$
10 – 12 ปี	8	6.20	$\sigma = 2.92$
13 ปีขึ้นไป	1	0.80	
รวม	129	100.00	

การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

การได้รับฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษในเรื่องต่างๆ ของสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมโครงการนับเป็นสิ่งสำคัญ เพราะถ้าสมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษย่อมเป็นผลดีต่อผลผลิตของสมาชิกเอง และสามารถทำให้ผลผลิตมีคุณภาพมากขึ้น จากการศึกษาโดยให้สมาชิกเลือกตอบได้หลายเรื่อง พบว่าส่วนใหญ่สมาชิกได้รับการฝึกอบรมในเรื่องมาตรฐานกล้วยหอมทอง (GAP) คิดเป็นร้อยละ 65.10 ของสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมโครงการฯ เรื่องที่ได้รับการอบรมรองลงมาได้แก่ การผลิตปุ๋ยหมัก และสารชีวภาพ การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทอง การขายกล้วยหอมทอง การแปรรูปกล้วยหอมทอง การถนอมกล้วยหอมทอง คิดเป็นร้อยละ 62.00, 50.40, 26.40, 21.70, 10.10 ตามลำดับ และเรื่องที่สมาชิกได้รับการอบรมน้อยที่สุด คือ เรื่องอื่น เช่น การบรรจุหีบห่อกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ คิดเป็นร้อยละ 2.30 โดยภาพรวมจะเห็นว่าสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมโครงการจะเข้ารับการอบรมในเรื่องหลักๆ คือ มาตรฐานคุณภาพของการผลิตกล้วยหอมทอง (GAP) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารชีวภาพ กระบวนการปลูก การใส่ปุ๋ย การดูแลรักษา การตลาด การแปรรูป และการถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ตามลำดับ ดังนั้น การอบรมในเรื่องต่างๆ ให้กับสมาชิกจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้มีความก้าวหน้าและมั่นคงต่อไป (ตาราง 9)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามเรื่องที่เข้ารับการฝึกอบรม

เรื่อง	ได้รับการอบรม		ไม่ได้รับการอบรม		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาตรฐานกล้วยหอมทอง (GAP)	84	65.10	45	34.90	129	100.00
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	80	62.00	49	38.00	129	100.00
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทอง	65	50.40	64	49.60	129	100.00
การขายกล้วยหอมทอง	34	26.40	95	73.60	129	100.00
การแปรรูปกล้วยหอมทอง	28	21.70	101	78.30	129	100.00
การถนอมกล้วยหอมทอง	13	10.10	116	89.90	129	100.00
อื่นๆ (การบรรจุหีบห่อกล้วยหอมทอง)	3	2.30	126	97.70	129	100.00

การได้รับการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ปัจจุบันเรื่องข้อมูลข่าวสารนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการได้รับข้อมูลมากและรวดเร็วย่อมเป็นผลดี และเป็นสิ่งที่ได้เปรียบ แหล่งข้อมูล การสื่อสาร เป็นสิ่งสำคัญเช่นกันที่จะให้เกิดการรับรู้ จากการศึกษาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ คิดเป็นร้อยละ 99.20 และมีเพียงร้อยละ 0.80 เท่านั้นที่ไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ซึ่งถ้าพิจารณาโดยรวมการได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ของสมาชิก ย่อมเป็นผลดีต่อตัวสมาชิกเอง เพราะจะได้นำข้อมูลข่าวสารมาใช้และพัฒนาผลผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของเกษตรกรให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น (ตาราง 10)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

การรับข้อมูลข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับ	1	0.80
ได้รับ	128	99.20
รวม	129	100.00

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์

ปัจจุบันข้อมูลข่าวสารมีแหล่งข้อมูลหลากหลาย เป็นโอกาสให้ได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มากขึ้น จากการศึกษาโดยให้สมาชิกสามารถเลือกตอบได้หลายแหล่งพบว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 69.00 ของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ รองลงมาได้แก่ แหล่งข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ พนักงานสหกรณ์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน แผ่นพับ/โปสเตอร์ ผู้นำชุมชน หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน องค์กรเอกชน และวิดีโอ/ภาพยนตร์ คิดเป็นร้อยละ 59.70, 58.90, 46.50, 36.40, 34.90, 24.80, 14.70, 9.30, 5.40, 3.10 ตามลำดับ ดังนั้น จะสังเกตได้ว่าการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกจากแหล่งต่างๆ จะตรงกันข้ามกับแหล่งการได้รับข้อมูลข่าวสาร เมื่อพิจารณาจากแหล่งการรับข้อมูลข่าวสารแล้วเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เป็นแหล่งข้อมูลสำคัญต่อสมาชิกในการรับข้อมูลข่าวสารด้านเกษตรอินทรีย์ ซึ่งจากการสังเกตจะเห็นได้ว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มีการดูแล เอาใจใส่ สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการอย่างใกล้ชิด ได้มีการพบเกษตรกรลงแปลงกล้วย หรือมีการประชุมกลุ่ม สมาชิกได้พบกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ไม่ขาดระยะ จึงทำให้ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ตลอดเวลา แต่ในขณะเดียวกันจะสังเกตได้ว่าแหล่งข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ จำนวนสมาชิกที่ได้รับมีใกล้เคียงกัน นับได้ว่าปัจจุบันแหล่งข้อมูลข่าวสารเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสื่อสารให้สมาชิกได้รับรู้และนำข้อมูลต่างๆ ที่ได้รับมาพัฒนาผลผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น และแหล่งข้อมูลมีมากขึ้นซึ่งเป็นสิ่งช่วยให้สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ได้ไม่ยากนัก (ตาราง 11)

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของสมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จำแนกตามแหล่งข้อมูลข่าวสาร

แหล่งข้อมูลข่าวสาร	ได้รับ		ไม่ได้รับ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จนท.ส่งเสริมสหกรณ์	89	69.00	40	31.00	129	100.00
โทรทัศน์	77	59.70	52	40.30	129	100.00
พนักงานสหกรณ์	76	58.90	53	41.10	129	100.00
วิทยุ	60	46.50	69	53.50	129	100.00
หนังสือพิมพ์	47	36.40	82	63.60	129	100.00
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	45	34.90	84	65.10	129	100.00
แผ่นพับ/โปสเตอร์	32	24.80	97	75.20	129	100.00
ผู้นำชุมชน	19	14.70	110	85.30	129	100.00
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	12	9.30	117	90.70	129	100.00
องค์กรเอกชน	7	5.40	122	94.60	129	100.00
วิดีโอ/ภาพยนตร์	4	3.10	125	96.90	129	100.00
อื่นๆ	-	-	129	100.00	129	100.00

ความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

จากการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของสมาชิกในภาพรวมมีระดับความคาดหวังมากจากการเข้าร่วมโครงการ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 4.02 และเมื่อพิจารณาในแต่ละเรื่องแล้ว ระดับความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการที่มีคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) มากกว่าเรื่องอื่นๆ คือ เรื่องสภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 4.09 รองลงมาได้แก่ เรื่องการมีตลาดรองรับกล้วยหอมทอง กลุ่มปลูกกล้วยหอมทองมีสมาชิกเพิ่มขึ้น การปรับมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น การได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม กล้วยหอมทองที่ผลิตผ่านมาตรฐานรองรับ รายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ และการปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลักด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 4.08 , 4.07 , 4.06 , 4.02 , 4.00 , 3.98 , 3.97 , 3.87 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเรื่องที่คาดหวังของสมาชิกที่มีระดับมากที่สุดทุกเรื่อง แต่เรื่องที่คาดว่าสภาพดินและสิ่งแวดล้อมจะดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักมากกว่าเรื่องอื่นๆ อาจจะเนื่องจากหากสภาพดินและสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยสารพิษหรือสารเคมีจะเป็นอุปสรรคในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษและจะมีปัญหาในเรื่องตลาด และมาตรฐานรองรับ จากการสอบถาม

เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ทำให้ทราบว่า หากผลผลิตมีสารเคมีปนเปื้อนจะทำให้ตลาด (ญี่ปุ่น) ไม่รับผลผลิตและจะส่งผลย้อนกลับถึงตัวสมาชิกผู้ปลูกทันที จึงทำให้สมาชิกต้องระวังในเรื่องดังกล่าวมาก ซึ่งหากสภาพแวดล้อมรอบๆ ที่ทำการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษมีสภาพปลอดสารเคมี ก็จะทำให้ผลผลิตของสมาชิกลดความเสี่ยงต่อการปนเปื้อนสารเคมีจากสิ่งแวดล้อมรอบด้าน ส่วนเรื่องที่สมาชิกมีความคาดหวังมากแต่ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก เท่ากับ 3.87 คือ เรื่องการปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลัก ซึ่งอาจจะเนื่องจากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความละเอียดอ่อน ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างมากโดยเฉพาะในเรื่องสารเคมี จึงเป็นอาชีพที่ไม่ง่ายสำหรับเกษตรกรที่จะปฏิบัติให้ถูกต้อง และในปัจจุบันเกษตรกรได้รับความเดือดร้อนจากเรื่องต้นทุนสูง เช่น ราคาน้ำปู ราคาน้ำมันที่สูงขึ้น อีกทั้งเกษตรกรยังต้องประสบกับปัญหาโรคพืชที่เกิดขึ้นกับกล้วยหอมทอง หรือภัยธรรมชาติ ทำให้เกษตรกรคาดหวังกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นอาชีพหลัก ด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักต่ำกว่าเรื่องอื่นๆ (แต่อยู่ในระดับมาก) (ตาราง 12)

ตาราง 12 ความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ฯ ในการเข้าร่วมโครงการ

(N=129)

ความคาดหวัง	WMS	σ	ระดับการคาดหวัง
สภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น	4.09	0.99	มาก
การมีตลาดรองรับกล้วยหอมทอง	4.08	1.02	มาก
กลุ่มปลูกกล้วยหอมทองมีสมาชิกเพิ่มขึ้น	4.07	0.83	มาก
การปรับมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น	4.06	0.96	มาก
การได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม	4.02	0.83	มาก
กล้วยหอมทองที่ผลิตผ่านมาตรฐานรองรับ	4.00	0.98	มาก
รายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ	3.98	0.96	มาก
การนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ	3.97	0.93	มาก
การปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลัก	3.87	1.03	มาก
รวม	4.02	0.94	มาก

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

จำนวนพื้นที่การถือครอง ขนาดพื้นที่การถือครองของสมาชิกมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอย่างมาก เนื่องจากที่ดินเป็นปัจจัยหลักต่อการผลิตที่ก่อให้เกิดผลผลิตและรายได้โดยตรงให้แก่สมาชิก จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ มีพื้นที่การถือครองส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 6 - 15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.70 รองลงมาเป็นการถือครองที่ดินที่มีขนาดน้อยกว่า 5 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 34.10 และในช่วง 16 - 25 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.40 ส่วน

การถือครองที่ดินในช่วง 26 – 35 ไร่ และจำนวน 36 ไร่ขึ้นไป มีปริมาณไม่มากนัก คิดเป็นร้อยละ 2.30 เท่ากันทั้ง 2 ช่วง นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรอีกส่วนหนึ่งที่ไม่มีพื้นที่การถือครอง คิดเป็นร้อยละ 3.10 โดยขนาดพื้นที่การถือครองต่ำสุด 1 ไร่ และสูงสุด 50 ไร่ แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการมีขนาดพื้นที่การถือครองเฉลี่ยคนละ 9.93 ไร่ (ตาราง 13)

จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง ขนาดพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษมีความสำคัญต่อการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก เพราะจะมีผลต่อจำนวนผลผลิต การดูแลรักษาและรายได้ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์ฯ ที่เข้าร่วมโครงการมีพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองน้อยกว่า 2 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.70 รองลงมาพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกอยู่ในช่วง 3 – 5 ไร่, 6 – 8 ไร่ และ 9 – 11 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 44.20, 7.00, 2.30 ตามลำดับ ส่วนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ 12 ไร่ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 0.80 โดยพื้นที่การปลูกกล้วยหอมทองต่ำสุด 0.20 ไร่ และสูงสุด 15 ไร่ เฉลี่ยภาพรวมจะพบว่าสมาชิกใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองคนละ 3.14 ไร่ ซึ่งถ้าหากเปรียบเทียบกับกรถือครองที่ดินของสมาชิก สมาชิกจะใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษไม่มากนัก เนื่องจากว่าสมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ทำเกษตรกรรมโดยปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพียงอย่างเดียว แต่จะใช้ในการทำไร่ ทำนา ปลูกมะนาว และอ้อย จึงทำให้สมาชิกมีพื้นที่ในการปลูกกล้วยหอมทองค่อนข้างน้อย สำหรับสมาชิกที่มีพื้นที่ในการปลูกกล้วยหอมทองจำนวนมากสืบเนื่องมาจากมีพื้นที่การถือครองอยู่มาก และนอกจากนี้ยังมีสมาชิกที่เช่าที่ดินเพิ่มเติมจากการ ถือครองเพื่อปลูกกล้วยหอมทองเพิ่มจากที่มีอยู่เดิม อีกทั้งสมาชิกที่ไม่มีพื้นที่การถือครองได้มีการเช่าที่ดินสำหรับปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษอีกด้วยเช่นกัน (ตาราง 13)

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามจำนวนพื้นที่

จำนวนพื้นที่	จำนวน (คน) (N=129)	ร้อยละ	หมายเหตุ
พื้นที่การถือครอง			
ไม่มีพื้นที่ถือครอง	4	3.10	
น้อยกว่า 5 ไร่	44	34.10	ต่ำสุด 0.20 ไร่
6 – 15 ไร่	59	45.70	สูงสุด 50 ไร่
16 – 25 ไร่	16	12.40	$\mu = 9.93$
26 – 35 ไร่	3	2.30	$\sigma = 8.84$
36 ไร่ขึ้นไป	3	2.30	

ตาราง 13 (ต่อ)

จำนวนพื้นที่	จำนวน (คน) (N=129)	ร้อยละ	หมายเหตุ
พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง			
น้อยกว่า 2 ไร่	59	45.70	ต่ำสุด 0.20 ไร่
3 – 5 ไร่	57	44.20	สูงสุด 15 ไร่
6 – 8 ไร่	9	7.00	$\mu = 3.14$
9 – 11 ไร่	3	2.30	$\sigma = 2.17$
12 ไร่ขึ้นไป	1	0.80	

รายได้ในรอบปีที่ผ่านมาของสมาชิก

การปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ทำให้เกิดรายได้ในรอบปีที่ผ่านมา จากการเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกโดยยังไม่หักค่าใช้จ่าย จากการศึกษาพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 44.20 รองลงมา มีรายได้ในช่วง 50,001 – 100,000 บาท 100,001 – 150,000 บาท และ 150,001 – 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.00, 8.50 และ 4.70 ตามลำดับ ส่วนรายได้ตั้งแต่ 200,001 ขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 2.30 เท่านั้น โดยสมาชิกมีรายได้ต่ำสุด 6,000 บาท และสูงสุด 800,000 บาท แต่ถ้าคิดโดยเฉลี่ยแล้วสมาชิกมีรายได้คนละ 63,062.02 บาท นอกจากนี้ยังมีสมาชิกที่ไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 16.30 ซึ่งสังเกตจากการให้ข้อมูลของสมาชิกปรากฏว่าสมาชิกที่ไม่มีรายได้ส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษไม่ถึงปี ผลผลิตยังไม่ตัดออกจำหน่าย จึงไม่ก่อให้เกิดรายได้แก่สมาชิก และเมื่อพิจารณาผู้ที่มีรายได้น้อยส่วนใหญ่ก็เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่ใช้ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เนื่องจากใช้พื้นที่ปลูกน้อยจึงทำให้มีรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษน้อยด้วย (ตาราง 14)

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน (คน)	ร้อยละ	หมายเหตุ
ไม่มีรายได้	21	16.30	
น้อยกว่า 50,000 บาท	57	44.20	ต่ำสุด 6,000 บาท
50,001 – 100,000 บาท	31	24.00	สูงสุด 800,000 บาท
100,001 – 150,000 บาท	11	8.50	$\mu = 63,062.02$
150,001 – 200,000 บาท	6	4.70	$\sigma = 83,940.34$
200,001 บาท ขึ้นไป	2	2.30	
รวม	129	100.00	

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

การศึกษาการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในครั้งนี้ ได้จำแนกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม เป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน 3) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน 4) การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ 5) การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล จากการศึกษาพบว่า ในภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.60 และเมื่อพิจารณาโดยแยกตามขั้นตอน การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์เป็นขั้นตอนที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่าขั้นตอนอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.19 คือ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ในระดับปานกลาง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.63 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ในระดับน้อยด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.51 และการมีส่วนร่วมในการวางแผน ในระดับน้อยด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.37 ส่วนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลเป็นขั้นตอนที่มีส่วนร่วมน้อยกว่าขั้นตอนอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.30 โดยในแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดการมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้ (ตาราง 15)

การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา การศึกษาปัญหาได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ตามการจัดทำแผนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อการส่งออกกล้วยหอมทองของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในภาพรวมขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา จาก

การศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.63 และเมื่อพิจารณาจากกิจกรรมย่อยในขั้นตอนนี้กิจกรรมการค้นหาปัญหาการไม่มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของสมาชิกในโครงการ เป็นกิจกรรมที่สมาชิกมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ระดับคะแนนสูงกว่ากิจกรรมอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.89 ตรงกันข้ามกับกิจกรรมการค้นหาปัญหาการจัดหาสายพานลำเลียงที่สมาชิกมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.35 ซึ่งแสดงว่าสมาชิกให้การมีส่วนร่วมกับการศึกษาปัญหากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลผลิต ตลาดและการแปรรูป มากกว่ากิจกรรมในการจัดหาอุปกรณ์การตลาด เพราะสายพานซึ่งเป็นอุปกรณ์หนึ่งที่ใช้ประกอบในโรงกลัวยของสหกรณ์เพื่อลำเลียงกล้วยบรรจุลงหีบห่อ ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีผลประโยชน์กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการโดยตรง สมาชิกไม่เห็นปัญหาจึงเป็นเรื่องที่สมาชิกไม่จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการศึกษาเรื่องนี้ แต่จะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ที่ต้องมีส่วนร่วมกันศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นและจัดหาสายพานลำเลียงมาเพิ่มประสิทธิภาพในการบรรจุหีบห่อกล้วยหอมทองปลอดสารพิษก่อนนำสู่ตลาดหรือส่งไปประเทศญี่ปุ่น (ตาราง 15)

การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการวางแผนได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ตามการจัดทำแผนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อการส่งออกกล้วยหอมทองของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในภาพรวมขั้นตอนการมีส่วนร่วมการวางแผน จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.37 และเมื่อพิจารณาในกิจกรรมย่อยของขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน พบว่ากิจกรรมขอรับมาตรฐาน GAP กล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกในโครงการ มีระดับคะแนนสูงกว่ากิจกรรมอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.67 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมอื่นๆ มีส่วนร่วมในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมที่กำหนดขึ้นตามแผนดังกล่าว สหกรณ์เป็นฝ่ายกำหนดแผนขึ้นมาโดยผ่านมติของที่ประชุมระหว่างคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ ซึ่งกำหนดขึ้นมาเพื่อรองรับกิจกรรมสนับสนุนเงินทุนให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรพัฒนาการผลิต และการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก ตามที่ กรมส่งเสริมสหกรณ์กำหนด จึงทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย (ตาราง 15)

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ตามการจัดทำแผน การผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อการส่งออกกล้วยหอมทองของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในภาพรวมขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วง

น้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.51 และเมื่อพิจารณาในกิจกรรมย่อยของขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่ากิจกรรม ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้ได้ผลิตผลตามมาตรฐาน GAP มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.82 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง และมีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมน้อยกว่ากิจกรรมอื่น ในกิจกรรมการจัดหาสายพานลำเลียง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.25 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย เมื่อพิจารณาแล้วกิจกรรมที่สมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วม ด้วยค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักในระดับต้นๆ จะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลผลิตของสมาชิกโดยตรง เพราะหากสมาชิกไม่ปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ย่อมมีผลกระทบต่อผลผลิต ทั้งทางด้านคุณภาพ ปริมาณและราคาของกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ดังนั้นสมาชิกจะมีส่วนร่วมมากกว่ากิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแปรรูปเพราะส่วนใหญ่ผลผลิตของสมาชิกจะส่งออกและตกเกรดน้อยมาก จึงไม่จำเป็นต้องนำมาแปรรูป ในขณะที่กิจกรรมการจัดหาอุปกรณ์การตลาดเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ มากกว่าจะเป็นหน้าที่ของสมาชิกโดยตรง (ตาราง 15)

การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ตามการจัดทำแผนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ เพื่อการส่งออกกล้วยหอมทองของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในภาพรวมขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.19 และเมื่อพิจารณาในกิจกรรมย่อยของขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ พบว่ากิจกรรมการใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.53 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมมาก และมีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่น ในกิจกรรมการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.86 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่าสมาชิกจะมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ที่ระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น จึงแสดงให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสนใจที่จะใช้ประโยชน์จากกิจกรรมต่างๆ ด้วยระดับการมีส่วนร่วมที่ใกล้เคียงกัน อาจจะเนื่องจากสมาชิกได้รับประโยชน์จากทุกกิจกรรมที่กำหนด แม้ว่าบางกิจกรรมไม่ได้รับประโยชน์โดยตรงแต่ก็ได้รับประโยชน์โดยทางอ้อม เช่น การใช้สายพานลำเลียง การใช้ปั๊มลม ซึ่งมีประโยชน์ในขั้นตอนการบรรจุหีบห่อกล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่เตรียมส่งออกไปประเทศญี่ปุ่น (ตาราง 15)

การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผลได้กำหนดกิจกรรมต่างๆ ตามการจัดทำแผนการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้า

เกษตรอินทรีย์ เพื่อการส่งออกกล้วยหอมทองของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในภาพรวม ขั้นตอนการมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผล จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.30 และเมื่อพิจารณาในกิจกรรมย่อยของขั้นตอนการมีส่วนร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล พบว่ากิจกรรมการใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.53 แต่อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย และมีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่น ในกิจกรรมการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.14 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย เมื่อพิจารณาแล้วพบว่าสมาชิกมีส่วนร่วมในขั้นตอนนี้ทุกกิจกรรมสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยทุกกิจกรรม ซึ่งอาจจะเป็นเพราะการตรวจสอบและติดตามประเมินผลเป็นเรื่องที่ไกลตัวและสมาชิกไม่คุ้นเคย จึงให้ความสนใจน้อย ประกอบกับการตรวจสอบและติดตามประเมินผลสมาชิกอาจจะมองเห็นว่าไม่มีผลกระทบใดๆ โดยตรงต่อสมาชิก ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ จึงมีน้อยกว่าทุกๆ ขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้น (ตาราง 15)

ดังนั้น ในภาพรวมแม้ว่าสมาชิกจะมีส่วนร่วมน้อยในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก แต่หากพิจารณาแต่ละกิจกรรมของทุกขั้นตอนในการมีส่วนร่วม จะสังเกตได้ว่า สมาชิกจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาผลผลิตของสมาชิกสูงกว่ากิจกรรมอื่น เช่น การบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน การผลิตปุ๋ยหมัก การขอรับรองมาตรฐาน GAP ของสมาชิก การเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รองลงมาในกิจกรรมการตลาด เช่น การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย เป็นเช่นนี้เพราะหากสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ความเสียหายก็ย่อมเกิดขึ้นกับตัวสมาชิกเอง อาจจะทำให้กล้วยหอมทองไม่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GAP เป็นโรค ผลผลิตได้ปริมาณน้อย กล้วยตกเกรด ไม่มีตลาดรองรับราคาตกต่ำ แต่ในขณะเดียวกันกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแปรรูปและการจัดหาอุปกรณ์การตลาด สมาชิกจะมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมที่เกี่ยวกับพัฒนาผลผลิตและการตลาด อาจจะเป็นเพราะว่ากิจกรรมการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เป็นการแปรรูปกล้วยตกเกรด ที่ไม่สามารถส่งไปประเทศญี่ปุ่นได้ แต่ความจริงก็มีตลาดภายในประเทศรองรับ โดยที่สมาชิกไม่จำเป็นต้องนำไปแปรรูป และกิจกรรมในการจัดหาอุปกรณ์การตลาดเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์มากกว่าที่จะให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง ซึ่งหากสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ก็ไม่มีผลกระทบหรือเกิดความเสียหายใดๆ ต่อสมาชิก (ตาราง 15)

ตาราง 15 การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก จำแนกตามกิจกรรม

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	WMS	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา	2.63	1.09	ปานกลาง
การค้นหาคำถามการไม่มีความรู้ด้านการบำรุงรักษา ผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของสมาชิกในโครงการ	2.89	1.14	ปานกลาง
การค้นหาคำถามเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.87	1.01	ปานกลาง
การค้นหาคำถามในการขอรับมาตรฐาน GAP ของสมาชิกในโครงการ	2.80	1.07	ปานกลาง
การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้คนอื่นได้รู้จัก	2.79	1.07	ปานกลาง
การค้นหาคำถามการเพิ่มพื้นที่ผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	2.76	1.10	ปานกลาง
การค้นหาคำถามวิธีการส่งเสริมขายกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษของสมาชิก	2.75	1.02	ปานกลาง
การค้นหาคำถามการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอด สารพิษมาเป็นกล้วยฉาบ	2.66	1.14	ปานกลาง
การค้นหาคำถามการบ่มกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษที่ตกเกรด	2.65	1.08	ปานกลาง
การค้นหาคำถามการเพิ่มตลาดลูกค้าในการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.64	1.08	ปานกลาง
การค้นหาคำถามการจัดการเครื่องย่อยเศษวัสดุ	2.47	1.17	น้อย
การค้นหาคำถามการจัดการเครื่องคอมพิวเตอร์	2.43	1.19	น้อย
การค้นหาคำถามการจัดการปื้ลมมาติดตั้ง	2.39	1.20	น้อย
การค้นหาคำถามการจัดการตู้บ่มกล้วย	2.37	1.11	น้อย
การค้นหาคำถามการจัดการสายพานลำเลียง	2.35	1.03	น้อย
การมีส่วนร่วมในการวางแผน	2.37	1.22	น้อย
ขอรับมาตรฐาน GAP กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ของสมาชิกในโครงการ	2.67	1.34	ปานกลาง
ผลิตปุ๋ยหมักเพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.64	1.34	ปานกลาง
เพิ่มพื้นที่ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.58	1.22	น้อย
กำหนดหลักสูตรอบรมสมาชิกผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.51	1.25	น้อย

ตาราง 15 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	WMS	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
หารูปแบบประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.50	1.24	น้อย
หาตลาดลูกค้ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพิ่มเติม	2.44	1.26	น้อย
ส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.44	1.18	น้อย
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ	2.38	1.18	น้อย
การบ่มขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกที่ ตกเกรด	2.33	1.17	น้อย
การจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	2.16	1.21	น้อย
การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	2.15	1.16	น้อย
การจัดหาตู้บ่มกล้วย	2.14	1.21	น้อย
การจัดหาปุ๋ยลมมาติดตั้ง	2.11	1.12	น้อย
การจัดหาสายพานลำเลียง	2.10	1.18	น้อย
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน	2.51	1.20	น้อย
ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้ได้ผลิตผลตามมาตรฐาน GAP	2.82	1.29	ปานกลาง
อบรมสมาชิกโครงการให้มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน	2.75	1.22	ปานกลาง
ส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	2.72	1.26	ปานกลาง
ผลิตปุ๋ยหมักในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.68	1.25	ปานกลาง
ประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	2.67	1.15	ปานกลาง
เพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.65	1.18	ปานกลาง
การหาตลาดลูกค้ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพิ่มเติม	2.52	1.20	น้อย
การนำกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกรดมาบ่มขาย	2.43	1.16	น้อย
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ	2.40	1.14	น้อย
การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	2.36	1.22	น้อย
การจัดหาตู้บ่มกล้วย	2.34	1.20	น้อย
การจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	2.33	1.22	น้อย
การจัดหาปุ๋ยลมมาติดตั้ง	2.27	1.17	น้อย
การจัดหาสายพานลำเลียง	2.25	1.15	น้อย

ตาราง 15 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	WMS	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์	3.19	1.17	ปานกลาง
การใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	3.53	1.01	มาก
การใช้ประโยชน์จากมาตรฐาน GAP ของกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	3.49	1.06	มาก
การใช้ความรู้จากการอบรมด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน	3.47	1.45	มาก
การใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	3.43	1.04	มาก
การใช้การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	3.40	1.16	ปานกลาง
การใช้วิธีการส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	3.04	1.07	ปานกลาง
การใช้ตลาดลูกค้ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่มีเพิ่มเติม	3.22	1.17	ปานกลาง
การใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษมาทำกล้วยฉาบ	3.03	1.22	ปานกลาง
การใช้เครื่องย่อยเศษวัสดุ	3.02	1.26	ปานกลาง
การใช้ตู้บ่มกล้วย	3.01	1.30	ปานกลาง
การใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกเกรดมาบ่มขาย	3.00	1.20	ปานกลาง
การใช้ไม้ลม	2.93	1.30	ปานกลาง
การใช้สายพานลำเลียง	2.91	1.30	ปานกลาง
การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	2.86	1.35	ปานกลาง
การมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผล	2.30	1.24	น้อย
การทำปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2.53	1.27	น้อย
การอบรมสมาชิกโครงการที่ได้รับการอบรมด้านบำรุงรักษาตามมาตรฐาน	2.50	1.28	น้อย
สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการและได้รับรองมาตรฐาน GAP	2.40	1.31	น้อย
วิธีการประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสหกรณ์	2.40	2.20	น้อย
การเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกในโครงการ	2.38	1.22	น้อย
วิธีการส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษสหกรณ์	2.31	1.19	น้อย
ตลาดลูกค้ากล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่มีเพิ่มขึ้น	2.31	1.27	น้อย

ตาราง 15 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	WMS	σ	ระดับการมีส่วนร่วม
การบ่มขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกเกรดของสมาชิก	2.26	1.24	น้อย
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	2.23	1.22	น้อย
การจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	2.19	2.30	น้อย
การจัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง	2.17	2.22	น้อย
การจัดหาติดตั้งปั๊มลม	2.16	2.22	น้อย
การจัดหาตู้บ่มกล้วย	2.16	1.23	น้อย
การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	2.14	1.24	น้อย
รวมทั้งสิ้น	2.60	2.20	น้อย

หมายเหตุ ประกอบตารางผนวก 2

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ได้กำหนดไว้ คือ ปัจจัยด้านบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ การหาความสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย ได้ใช้ค่าไคสแควร์ (chi-squares) ในการทดสอบปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ซึ่งปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ โดยภาพรวม

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก คือ อายุ อาชีพ

หลัก และระดับการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 16)

ตาราง 16 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ

ปัจจัยด้านบุคคล	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
เพศ	4	2.233	0.693
อายุ	20	56.821	0.000***
อาชีพหลัก	16	78.531	0.000***
ระดับการศึกษา	16	42.394	0.000***
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	20	30.280	0.065*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	16	15.301	0.503

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ โดยภาพรวม

จากการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก คือ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จาก เรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) รวมทั้งการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษและการอบรมเกี่ยวกับขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 17)

นอกจากนี้ยังพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 แต่เมื่อแยกพิจารณาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ วิดีโอ/ภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนแผ่นพับ/โปสเตอร์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการฯ ของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 17)

สิ่งที่สังเกตจากการศึกษา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก แต่ในขณะที่แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์สมาชิกจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์มากที่สุด กรณีดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เข้าตรวจเยี่ยมแปลงสมาชิก และมีการประชุมกลุ่มอยู่ตลอด ทำให้สมาชิกทุกคนจะได้รับข้อมูลข่าวสารไปด้วย ดังนั้นทำให้สมาชิกไม่จำเป็นต้องไปหาข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์เพิ่มเติม เพราะอย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ฯ ก็จะนำข้อมูลข่าวสารต่างๆ มาให้สมาชิกเองจากการที่เข้าตรวจเยี่ยมแปลงสมาชิก และประชุมกลุ่มในแต่ละครั้ง

ตาราง 17 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ

ปัจจัยด้านสังคม	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทอง	16	29.355	0.022**
การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์			
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	4	14.159	0.007***
มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP)	4	37.675	0.000***
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	15.301	0.503
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	19.603	0.001***
การถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	1.031	0.905
การขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	12.981	0.011**
การอบรมด้านอื่นๆ	4	2.012	0.734
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	8.990	0.061*
โทรทัศน์	4	23.117	0.000***
วิทยุ	4	13.452	0.009***
หนังสือพิมพ์	4	18.006	0.001***
พนักงานสหกรณ์	4	26.809	0.000***
แผ่นพับ/โปสเตอร์	4	9.778	0.044**
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	4	6.647	0.156
วีดีโอ/ภาพยนตร์	4	15.595	0.004***
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	4	10.453	0.033**

ตาราง 17 (ต่อ)

ปัจจัยด้านสังคม	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ผู้นำชุมชน	4	3.540	0.472
องค์กรเอกชน	4	6.423	0.173
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	4	5.967	0.202
ความคาดหวังของสมาชิก	12	23.359	0.025**

หมายเหตุ : *** หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

** หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

* หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ โดยภาพรวม

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ คือ จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้ของสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนพื้นที่ถือครอง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 18)

ตาราง 18 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
จำนวนพื้นที่ถือครอง	20	34.499	0.023**
จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	16	37.796	0.002***
รายได้	20	77.886	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกรวมการเกษตรบ้านลาด จำกัด โดยแยกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาของสมาชิกรวมการเกษตรที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก คือ อายุ อาชีพหลัก และระดับการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ตาราง 19)

ตาราง 19 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

ปัจจัยด้านบุคคล	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
เพศ	4	2.488	0.647
อายุ	20	52.754	0.000***
อาชีพหลัก	16	68.784	0.000***
ระดับการศึกษา	16	32.839	0.008***
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	20	26.287	0.138
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	16	12.123	0.735

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

จากการศึกษา พบว่าปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาของสมาชิกรวมการเกษตรที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก คือ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จาก เรื่อง มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูป การถนอม และการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และการอบรมเกี่ยวกับการ

ผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

นอกจากนี้มีการได้รับข้อมูลข่าวสารจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการฯ ของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์กับวิดีโอ/ภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 20)

ตาราง 20 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

ปัจจัยด้านสังคม	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทอง	16	24.924	0.071*
การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์			
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	4	9.769	0.045**
มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP)	4	34.578	0.000***
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	15.224	0.001***
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	18.387	0.001***
การถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	0.084	0.011***
การขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	12.981	0.011***
การอบรมด้านอื่นๆ	4	2.724	0.605
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	6.640	0.156
โทรทัศน์	4	13.117	0.010***
วิทยุ	4	7.052	0.133
หนังสือพิมพ์	4	10.959	0.027**
นิตยสาร/เพื่อนบ้าน	4	20.270	0.000***
แผ่นพับ/โปสเตอร์	4	7.884	0.096*
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	4	4.782	0.310
วิดีโอ/ภาพยนตร์	4	12.513	0.014**
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	4	15.008	0.005***
ผู้นำชุมชน	4	2.307	0.680
องค์กรเอกชน	4	4.906	0.297

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัจจัยด้านสังคม	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	4	2.995	0.559
ความคาดหวังของสมาชิก	12	31.883	0.001***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา คือ รายได้ของสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และจำนวนพื้นที่ถือครอง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 21)

ตาราง 21 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
จำนวนพื้นที่ถือครอง	20	32.780	0.036**
จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	16	18.882	0.275
รายได้	20	78.777	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 22)

ตาราง 22 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ปัจจัยด้านบุคคล	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
เพศ	4	4.379	0.357
อายุ	20	49.527	0.000***
อาชีพหลัก	16	74.183	0.000***
ระดับการศึกษา	16	35.168	0.004***
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	20	29.078	0.086*
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	16	16.369	0.427

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน คือ ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จาก เรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

นอกจากนี้การได้รับข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 แต่เมื่อแยกพิจารณา พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน และองค์กรเอกชน รวมทั้งความคาดหวังของ

สมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารจากวีดีโอ/ภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 23)

ตาราง 23 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ปัจจัยด้านสังคม	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทอง	16	38.795	0.001***
การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์			
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	4	16.091	0.003***
มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP)	4	33.969	0.000***
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	31.425	0.000***
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	23.721	0.000***
การถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	0.651	0.957
การขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	19.122	0.001***
การอบรมด้านอื่นๆ	4	1.143	0.887
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	8.993	0.061*
โทรทัศน์	4	18.066	0.001***
วิทยุ	4	13.140	0.001***
หนังสือพิมพ์	4	14.007	0.007***
พนักงานสหกรณ์	4	24.618	0.000***
แผ่นพับ/โปสเตอร์	4	5.665	0.226
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	4	7.085	0.131
วีดีโอ/ภาพยนตร์	4	10.387	0.034**
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	4	14.469	0.006***
ผู้นำชุมชน	4	2.477	0.649
องค์กรเอกชน	4	15.972	0.003***
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	4	0.516	0.972
ความคาดหวังของสมาชิก	12	36.563	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน คือ จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้ของสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ตาราง 24)

ตาราง 24 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
จำนวนพื้นที่ถือครอง	20	27.431	0.124
จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	16	32.997	0.007***
รายได้	20	62.177	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 25)

ตาราง 25 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านบุคคล	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
เพศ	4	1.623	0.805
อายุ	20	68.314	0.000***
อาชีพหลัก	16	78.495	0.000***
ระดับการศึกษา	16	42.939	0.000***
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	20	38.992	0.007***
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	16	24.397	0.081*

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน คือ ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จากเรื่อง มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

นอกจากนี้ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 26)

ตาราง 26 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านสังคม	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทอง	16	32.451	0.009***
การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์			
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	4	9.653	0.047**
มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP)	4	38.334	0.000***
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	29.555	0.000***
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	29.852	0.000***
การถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	3.516	0.475
การขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	21.160	0.000***
การอบรมด้านอื่นๆ	4	2.820	0.588
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	7.659	0.105
โทรทัศน์	4	29.362	0.000***
วิทยุ	4	19.675	0.001***
หนังสือพิมพ์	4	17.497	0.002***
พนักงานสหกรณ์	4	28.977	0.000***
แผ่นพับ/โปสเตอร์	4	11.951	0.021**
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	4	8.651	0.070*
วิดีโอ/ภาพยนตร์	4	3.446	0.486
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	4	14.391	0.006***
ผู้นำชุมชน	4	4.771	0.383
องค์กรเอกชน	4	3.225	0.521
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	4	3.879	0.423
ความคาดหวังของสมาชิก	12	27.137	0.007***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน คือ รายได้ของสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 27)

ตาราง 27 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
จำนวนพื้นที่ถือครอง	20	34.233	0.025**
จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	16	31.133	0.013**
รายได้	20	62.946	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ คือ อายุ อาชีพหลัก และระดับการศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 28)

ตาราง 28 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

ปัจจัยด้านบุคคล	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
เพศ	4	4.087	0.394
อายุ	20	37.807	0.009***
อาชีพหลัก	16	48.458	0.000***
ระดับการศึกษา	16	39.661	0.001***
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	20	26.450	0.151
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	16	25.921	0.055*

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ คือ ประสพการณ์ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 และการได้รับอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากเรื่อง การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และมาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการอบรมเกี่ยวกับการปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

นอกจากนี้ พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจาก วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน และหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน รวมทั้งความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการฯ ของสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 29)

ตาราง 29 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

ปัจจัยด้านสังคม	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทอง	16	25.316	0.064*
การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์			
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	4	4.076	0.396
มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP)	4	12.544	0.014**
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	8.001	0.092*
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	31.339	0.000***
การถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	4.354	0.360
การขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	32.380	0.000***
การอบรมด้านอื่นๆ	4	4.219	0.377
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	4.902	0.298
โทรทัศน์	4	10.057	0.039**
วิทยุ	4	20.016	0.000***
หนังสือพิมพ์	4	14.665	0.005***
พนักงานสหกรณ์	4	24.034	0.000***
แผ่นพับ/โปสเตอร์	4	7.140	0.129
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	4	11.530	0.021**
วิดีโอ/ภาพยนตร์	4	3.446	0.486
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	4	18.834	0.001***
ผู้นำชุมชน	4	6.016	0.198
องค์กรเอกชน	4	5.962	0.202
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	4	16.061	0.003***
ความคาดหวังของสมาชิก	12	53.412	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ คือ จำนวนพื้นที่ถือครอง และรายได้ของสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ตาราง 30)

ตาราง 30 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
จำนวนพื้นที่ถือครอง	20	39.059	0.007***
จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	16	21.893	0.117
รายได้	20	50.749	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษาและระยะเวลาการเป็นสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 (ตาราง 31)

ตาราง 31 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

ปัจจัยด้านบุคคล	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
เพศ	4	7.652	0.104
อายุ	20	66.912	0.000***
อาชีพหลัก	16	71.270	0.000***
ระดับการศึกษา	16	39.663	0.001***
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	20	44.492	0.001***
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	16	19.433	0.247

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสังคมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล คือ ประสิทธิภาพในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จากเรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการอบรมเกี่ยวกับการปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

นอกจากนี้พบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 แต่เมื่อแยกพิจารณาพบว่า การได้รับข้อมูลข่าวสารจาก โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ วิทยุ/ภาพยนตร์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (ตาราง 32)

ตาราง 32 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

ปัจจัยด้านสังคม	Df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทอง	16	39.449	0.001***
การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์			
การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ	4	15.704	0.003***
มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP)	4	37.628	0.000***
การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	24.611	0.092*
การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	30.594	0.000***
การถนอมกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	1.468	0.832
การขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	4	17.305	0.002***
การอบรมด้านอื่นๆ	4	1.053	0.902
การได้รับข้อมูลข่าวสาร	4	8.278	0.082*
โทรทัศน์	4	21.197	0.000***
วิทยุ	4	14.879	0.005***
หนังสือพิมพ์	4	16.067	0.003***
พนักงานสหกรณ์	4	30.437	0.000***
แผ่นพับ/โปสเตอร์	4	8.156	0.086*
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์	4	14.936	0.005***
วิดีโอ/ภาพยนตร์	4	15.595	0.004***
ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน	4	16.653	0.002***
ผู้นำชุมชน	4	5.018	0.285
องค์กรเอกชน	4	7.414	0.116
หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	4	2.0741	0.722
ความคาดหวังของสมาชิก	12	29.907	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล คือ รายได้ของสมาชิก โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 (ตาราง 33)

ตาราง 33 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ	df.	χ^2	Asymp.Sig (2 – sided)
จำนวนพื้นที่ถือครอง	20	22.283	0.320
จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	16	29.250	0.022**
รายได้	20	60.909	0.000***

หมายเหตุ: ***หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

**หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

*หมายถึง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

จากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ทั้งโดยภาพรวมและแยกตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และปัจจัยด้านสังคม พบว่า ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์จากเรื่อง การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพมาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับข้อมูลข่าวสารจาก โทรศัพท์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้ง ความคาดหวังของสมาชิก ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในด้านปัจจัยทางเศรษฐกิจ พบว่า จำนวนพื้นที่ถือครอง และจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ จะมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และ 0.05 ตามลำดับ ส่วนรายได้ พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการฯ โดยมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ดังนั้น หากสหกรณ์ต้องการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในโครงการเพิ่มขึ้น จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ด้วย เช่น อาจจะมีการกำหนดอายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ของสมาชิกในการเข้าร่วมโครงการ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ สหกรณ์อาจจะกำหนดหลักสูตรการอบรมในเรื่องที่สมาชิกสนใจ และเกิดจากความสมัครใจของสมาชิก เข้าใจง่าย นำไปปรับใช้กับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษได้ หรือจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมปลอดสารพิษ สหกรณ์อาจจะต้องมีการกำหนดขนาดพื้นที่หรือจัดหาพื้นที่ให้สมาชิกในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรค ข้อเสนอแนะ ที่เกี่ยวกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ผลจากการศึกษาข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดพบว่าในจำนวนสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก มีสมาชิกตอบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องต่างๆ ที่สำคัญตามลำดับ ดังต่อไปนี้

ปัญหาและอุปสรรค

1. ปุ๋ยมีราคาแพง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 62 คน หรือ ร้อยละ 38.75 เห็นว่ามีปัญหาเพราะการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษจะมีปุ๋ยอินทรีย์ ซึ่งเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษแต่ราคาปุ๋ยในปัจจุบันมีราคาแพงและราคาเพิ่มขึ้นตลอด สมาชิกจึงต้องการให้สหกรณ์จัดหาปุ๋ยราคาถูกมาจำหน่ายเพื่อช่วยเหลือสมาชิก หรือสหกรณ์มีการจัดอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในการทำปุ๋ยหมัก สามารถทำปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต

2. ราคาน้ำมันแพง โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 43 คน หรือ ร้อยละ 26.88 เห็นว่ามีปัญหาเนื่องจากกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นพืชที่ใช้น้ำเยอะ โดยการให้น้ำบ่อยๆ เกษตรกรจึงต้องสูบน้ำเข้าแปลงกล้วย ซึ่งการสูบน้ำเข้าแปลงต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการสูบน้ำในแต่ละครั้ง แต่ในปัจจุบันราคาน้ำมันที่แพงขึ้นทำให้สมาชิกต้องประสบกับต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น

3. กล้วยราคาถูก โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 28 คน หรือ ร้อยละ 17.50 เห็นว่าเป็นปัญหาเนื่องจากกล้วยที่ขายได้มีราคาถูกเกินไปไม่คุ้มค่ากับการลงทุน สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ จึงต้องการให้สหกรณ์หรือบริษัทจากญี่ปุ่นปรับราคากว้างกล้วยหอมทองให้มีราคาสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4. กล้วยเป็นโรค โดยมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 17 คน หรือ ร้อยละ 10.62 เห็นว่าเป็นอุปสรรค เพราะกล้วยเป็นโรคใบกรอบ ใบหัก หนอนลงกล้วย กล้วยหัวแตก เพี้ย และภัยธรรมชาติ จึงทำให้สมาชิกมีความเสี่ยงในด้านรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอุปสรรคในเรื่อง เงินทุนดอกเบี้ยสูง มีพื้นที่ปลูกกล้วยน้อยและไม่มีเงินทุนในการขยายพื้นที่ปลูกกล้วย ซึ่งสมาชิกต้องการให้สหกรณ์หาพื้นที่ปลูกกล้วยเพิ่มให้กับสมาชิก นอกจากนี้ขาดแหล่งข้อมูลให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ โดย มีผู้ตอบแบบสอบถามในปัญหาดังกล่าวรวมแล้ว จำนวน 10 คน หรือ ร้อยละ 6.25 % (ตาราง 34)

ข้อเสนอแนะ

1.เนื่องจากปุ๋ยมีราคาแพง สมาชิกจึงต้องการให้สหกรณ์จัดอบรมโดยให้มีวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยหมักให้ความรู้แก่สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ อย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ปุ๋ยหมักไว้ใช้เองเป็นการลดต้นทุนในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

2.กล้วยเป็นโรค จึงทำให้สมาชิกมีความเสี่ยงในด้านรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ สหกรณ์ควรแนะนำสมาชิก ที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้มีความรู้ ในการปลูก และการดูแลรักษา กล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้ถูกวิธี

3.เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการปลูกพืชชนิดเดียวในแปลงกล้วย ควรมีการหาพืชที่ปลูกแซมในแปลงกล้วย ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิกได้อีกทางหนึ่ง

4.สมาชิกที่เข้าร่วม โครงการต้องมีการศึกษากันอย่างจริงจังในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีส่วนร่วมกันมากกว่านี้ และต้องการให้โครงการมีความยั่งยืน

ซึ่งในการให้ข้อเสนอแนะของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ พบว่า มีผู้ให้ข้อเสนอแนะ ร้อยละ 2 คน หรือ ร้อยละ 25.00 (ตาราง 34)

ตาราง 34 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	จำนวน *(คน)	ร้อยละ
ปัญหาอุปสรรค		
ปุ๋ยมีราคาแพง ต้องการได้ปุ๋ยราคาถูกกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ และให้สหกรณ์จัดหาปุ๋ยคุณภาพดี ราคาถูกมาจำหน่าย	62	38.75
น้ำมันแพง เนื่องจากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้น้ำมันน้อย ต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการสูบน้ำเข้าแปลงกล้วย	43	26.88
กล้วยราคาถูก ต้องการให้ราคากว้างเพิ่มขึ้นมากกว่าปัจจุบัน	28	17.50
กล้วยเป็นโรค เช่น โรคใบกรอบ ใบหัก หนอนลงกล้วย กล้วยหัวแตก	17	10.62
เพลี้ย ภัยธรรมชาติ จึงมีความเสี่ยงในด้านรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ		

ตาราง 34 (ต่อ)

ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ	จำนวน *(คน)	ร้อยละ
เงินทุนดอกเบี้ยสูง ต้องการให้สหกรณ์หาเงินทุนดอกเบี้ยต่ำให้กับสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ	5	3.13
เนื่องจากมีที่ทำกินน้อย ต้องการขยายพื้นที่ปลูกแต่ไม่มีทุนในการขยายพื้นที่ปลูกกล้วย ต้องการให้สหกรณ์หา ที่เช่าเพื่อเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วย มีผลผลิตให้เพียงพอกับการส่งออก	4	2.50
แหล่งข้อมูลให้ความรู้ในเรื่องที่เกี่ยวกับกล้วยหอมทองปลอดสารพิษมีน้อย	1	0.62
รวม	160	100.00
ข้อเสนอแนะ		
ควรจัดอบรมโดยให้มีวิทยากรที่มีความรู้ในเรื่องการทำปุ๋ยหมักให้ความรู้แก่สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ปุ๋ยหมักไว้ใช้เองเป็นการลดต้นทุนในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	2	25.00
สหกรณ์ควรแนะนำสมาชิก ที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้มีความรู้ในการปลูก และการดูแลรักษา กล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่ถูกต้องวิธี	2	25.00
ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษควรมีพืชปลูกแซมในแปลงปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษด้วยเพื่อเป็นการลดความเสี่ยง	2	25.00
สมาชิกที่เข้าร่วม โครงการต้องมีการศึกษากันอย่างจริงจังในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีส่วนร่วมกันมากกว่านี้ และต้องการให้โครงการมีความยั่งยืน	2	25.00
รวม	8	100.00

หมายเหตุ *มีการนับซ้ำ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก และ 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

สมมุติฐานในการศึกษา ครั้งนี้ คือ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสังคม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ครั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก จำนวน 129 คน โดยรวบรวมข้อมูลจากประชากรทั้งหมด 129 คน ซึ่งอาศัยอยู่ในท้องที่ต่างๆ ของอำเภอบ้านลาด จำนวน 6 กลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีทั้งคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the social Science) การวิเคราะห์ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ การแจกแจงความถี่ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่ออธิบายถึงปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักใช้วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ และค่าไคสแควร์ (chi-squares) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม เพื่อทดสอบสมมุติฐานในการวิจัย ซึ่งสรุปผลได้ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ

ข้อมูลส่วนบุคคล สภาพส่วนบุคคลของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 55.80 เพศชายร้อยละ 44.20 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31- 38 ปี โดยเฉลี่ยอายุ 43.65 ปี มีการ

ประกอบอาชีพหลักเป็นเกษตรกรกรรมเป็นส่วนใหญ่ ร้อยละ 72.50 โดยสมาชิก 1 คน มีการเพาะปลูกพืชหลายอย่าง เช่น ถั่วเขียวหอมทอง ทำนา ทำไร่ มะนาว และอ้อย การศึกษาอยู่ในระดับประถมร้อยละ 58.90 ในขณะที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์มีระยะเวลาโดยเฉลี่ย 6.89 ปี ในด้านครอบครัวส่วนใหญ่สมาชิกมีจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวน 3 - 4 คน หรือโดยเฉลี่ย 4 คน

ข้อมูลด้านสังคม สภาพด้านสังคมของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ร้อยละ 48.10 มีประสบการณ์ในการปลูกถั่วเขียวหอมทองปลอดสารพิษน้อยกว่า 4 ปี ด้านการอบรมความรู้ สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 27.40 เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ในเรื่องมาตรฐานถั่วเขียวหอมทอง (GAP) ส่วนด้านอื่นๆ เช่น การบรรจุหีบห่อถั่วเขียวหอมทองมีการอบรมน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.00 พร้อมนี้ส่วนใหญ่สมาชิกจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ โดยแหล่งข้อมูลที่สมาชิกได้รับข่าวสารมากที่สุด คือ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ในด้านความคาดหวังจากการเข้าร่วมโครงการ ในภาพรวมสมาชิกส่วนใหญ่มีระดับความคาดหวังมาก จากการเข้าร่วมโครงการ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 4.02 และคาดหวังลำดับแรกในเรื่องสภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 4.09 ส่วนที่คาดหวังลำดับสุดท้ายแต่อยู่ในระดับมาก คือ เรื่อง การปลูกถั่วเขียวหอมทองเป็นอาชีพหลัก ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.87

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ ร้อยละ 45.70 มีจำนวนขนาดพื้นที่การถือครองในช่วง 6 - 15 ไร่ โดยมีขนาดพื้นที่การถือครองเฉลี่ยคนละ 9.93 ไร่ ส่วนพื้นที่ที่ใช้ปลูกถั่วเขียวหอมทองปลอดสารพิษสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 45.70 มีพื้นที่น้อยกว่า 2 ไร่ เฉลี่ยแล้วสมาชิกใช้พื้นที่ปลูกถั่วเขียวหอมทองคนละ 3.14 ไร่ ซึ่งการใช้พื้นที่ในการปลูกถั่วเขียวหอมทองปลอดสารพิษเป็นไปในทางเดียวกับการมีพื้นที่ขนาดถือครอง สมาชิกคนใดมีพื้นที่ถือครองมาก ก็จะแบ่งพื้นที่ปลูกถั่วเขียวได้มาก ในด้านรายได้ในรอบปีที่ผ่านมาสมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.20 มีรายได้น้อยกว่า 50,000 บาท โดยเฉลี่ยสมาชิกมีรายได้คนละ 63,062.02 บาท รายได้เฉลี่ยอาจจะไม่สูงมากนักเนื่องจากมีสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการในปีแรกยังไม่ได้ตัดผลผลิตจึงยังไม่มีรายได้จากการปลูกถั่วเขียวหอมทองปลอดสารพิษในรอบปีที่ผ่านมา

การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการผลิตถั่วเขียวหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

จากการศึกษา พบว่าในภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการดังกล่าวมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยในการกระทำกิจกรรมต่างๆ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.60 โดยการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์เป็นขั้นตอนที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่าด้าน

อื่นๆ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.19 คือ มีส่วนร่วมระดับปานกลาง ส่วนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล เป็นขั้นตอนที่มีระดับคะแนนต่ำกว่าด้านอื่นๆ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.30 คือ มีส่วนร่วมระดับน้อย และในแต่ละขั้นตอนมีระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.63 และกิจกรรมที่สมาชิกมีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการค้นหาปัญหาการไม่มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของสมาชิกในโครงการ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.80 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมการค้นหาปัญหาการจัดหาสายพานลำเลียง เป็นกิจกรรมมีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.35 คือ มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย

การมีส่วนร่วมในการวางแผน จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.37 และกิจกรรมที่มีระดับคะแนนสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมขอรับมาตรฐาน GAP กลัวยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกในโครงการ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.67 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการจัดหาสายพานลำเลียง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.10 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.51 และกิจกรรมที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมผลิตกลัวยหอมทองปลอดสารพิษให้ได้ผลิตผลตามมาตรฐาน GAP ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.82 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการจัดหาสายพานลำเลียง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.25 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย

การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่าสมาชิกมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.19 และกิจกรรมที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการใช้ปุ๋ยหมักผลิตกลัวยหอมทองปลอดสารพิษ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 3.53 คืออยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ส่วนกิจกรรมที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการใช้เครื่อง

คอมพิวเตอร์ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.86 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

การมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผล จากการศึกษาพบว่าสมาชิก มีระดับการมีส่วนร่วมน้อย ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.30 และกิจกรรม ที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.53 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมน้อย ส่วนกิจกรรมที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ คือ กิจกรรมการจัดหา เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) เท่ากับ 2.14 คือ อยู่ในระดับการมีส่วนร่วมเช่นเดียวกัน

สรุปได้ว่า สมาชิกจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับด้านการพัฒนาผลผลิตของสมาชิก ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (WMS) สูงกว่ากิจกรรมอื่นๆ เพราะหากสมาชิกไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ความเสียหายก็ย่อมเกิดขึ้นกับตัวสมาชิกเอง อาจจะทำให้กล้วยหอมทองไม่ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน GAP เป็นโรคพืชที่เกี่ยวกับกล้วย ผลผลิตได้ปริมาณน้อย ตกเกรดไม่มีตลาดรองรับ ราคาตก และกิจกรรมที่เกี่ยวกับการแปรรูปและการจัดหาอุปกรณ์การตลาด สมาชิกจะมีส่วนร่วม ด้วยคะแนนค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักต่ำกว่ากิจกรรมอื่นๆ เพราะว่า กิจกรรมการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เป็นการแปรรูปกล้วยตกเกรดที่ไม่สามารถส่งไปประเทศญี่ปุ่นจะมีตลาดในประเทศรองรับ โดยที่สมาชิกไม่จำเป็นต้องนำไปแปรรูป และกิจกรรมในการจัดหาอุปกรณ์การตลาดเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการมากกว่าที่จะให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด

ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ สมาชิก และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคม คือ ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) รวมทั้งการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การอบรมเกี่ยวกับการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) การได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 แต่เมื่อแยกพิจารณา

พบว่า แหล่งข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ วิดีโอ/ภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 แหล่งข้อมูลข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการฯ ของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง และรายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนพื้นที่ถือครอง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด โดยแยกตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านสังคม คือ ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูป การถนอม และการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) การรับข้อมูลข่าวสาร (โทรทัศน์ พนักงานสหกรณ์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และการรับข้อมูลข่าวสารทางหนังสือพิมพ์กับ วิดีโอ/ภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารทางแผ่นพับ/โปสเตอร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10) และความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการฯ ของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหาของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนพื้นที่ถือครอง มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การมีส่วนร่วมในการวางแผน

ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคม คือ ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การรับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (แต่เมื่อแยกพิจารณาพบว่า การรับข้อมูลข่าวสารทาง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน และองค์กรเอกชน มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารทางวิดีโอ/ภาพยนตร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) และความคาดหวังของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผนของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคม คือ ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการอบรมเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 การรับข้อมูลข่าวสาร (โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และการรับข้อมูลข่าวสารจากแผ่นพับ/โปสเตอร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10) และความคาดหวังของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนพื้นที่ ปลูก และจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10

ปัจจัยด้านสังคม คือ ประสบการณ์ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 การได้รับการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การฝึกอบรมเกี่ยวกับมาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10) การรับข้อมูลข่าวสารจาก (วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน และหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการรับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05) และความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการฯ ของสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ จำนวนพื้นที่ถือครอง และรายได้ของสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

ปัจจัยด้านบุคคล คือ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษาและระยะเวลาการเป็นสมาชิกมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านสังคม คือ ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (การผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการอบรมเกี่ยวกับการปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10) การรับข้อมูลข่าวสาร มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10 (แต่เมื่อแยกพิจารณาพบว่า การรับข้อมูลข่าวสารทาง โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ วิดีโอ/ภาพยนตร์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ส่วนการรับข้อมูล

ข่าวสารจากแผ่นพับ/โพสเตอร์ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.10) และความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ รายได้ของสมาชิก มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการฯ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และจำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ มีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ปัญหา อุปสรรค ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

1. ต้นทุนในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษสูง โดยเฉพาะราคาน้ำ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ
2. น้ำมันเชื้อเพลิงราคาแพง เนื่องจากสมาชิกต้องใช้น้ำมันเชื้อเพลิงในการสูบน้ำเข้าแปลง ราคาน้ำมันที่สูงขึ้นทำให้สมาชิกต้องพบกับต้นทุนที่สูงขึ้น
3. ราคากล้วยตกต่ำสมาชิกจึงต้องการให้สหกรณ์หรือบริษัทที่ส่งกล้วยจากสหกรณ์เพิ่มราคาให้สูงกว่าปัจจุบัน
4. สมาชิกสหกรณ์มีรายได้เป็นรายปีจากการขายผลผลิตทางการเกษตร ดังนั้นเมื่อสมาชิกต้องประสบกับโรคพืชที่เกิดขึ้นกับกล้วย และภัยธรรมชาติ
5. สมาชิกมีพื้นที่ปลูกกล้วยน้อยและไม่มีทุนในการขยายพื้นที่ปลูกกล้วย ต้องการให้สหกรณ์หาพื้นที่ให้สมาชิก ซึ่งเป็นการช่วยเหลือสมาชิกที่ต้องการพื้นที่ปลูกเพิ่มและเป็นการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอกับการส่งออก
6. สมาชิกต้องประสบกับโรคพืชของกล้วยและภัยธรรมชาติ เช่น โรคใบกรอบ ใบหัก หนอนลงกล้วย กล้วยหัวแตก เพลี้ย ภัยธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

1. สหกรณ์ควรจัดหาปุ๋ยราคาถูกมาจำหน่ายเพื่อช่วยเหลือสมาชิก หรือสหกรณ์มีการอบรมให้ความรู้ในการทำปุ๋ยหมักแก่สมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการฯ อย่างสม่ำเสมอ จนสมาชิกสามารถทำปุ๋ยหมักใช้เองเป็นการลดต้นทุนในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ
2. สหกรณ์ควรแนะนำสมาชิก ที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้มีความรู้ ในการปลูกและดูแลรักษา กล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่ถูกต้องวิธี
3. ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษควรมีพืชปลูกแซมในแปลงปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษด้วยเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากการปลูกกล้วยเพียงอย่างเดียวในแปลงปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

4. สมาชิกต้องการให้ผู้เข้าร่วมโครงการฯ มีการตั้งใจศึกษาในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษกันอย่างจริงจัง เน้นการให้สมาชิกมีส่วนร่วมกันในการทำกิจกรรมมากๆ และต้องการให้โครงการมีต่อไปอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกในโครงการดังกล่าว ตามแผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพเพื่อการส่งออก มีส่วนร่วมน้อย แต่หากศึกษาในแต่ละขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ปรากฏว่าขั้นตอนที่มีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมสูงกว่าขั้นตอนอื่นๆ คือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ เพราะฉะนั้นขั้นตอนดังกล่าวหากได้มีการนำกิจกรรมต่างๆ มาใช้กับการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ก็จะเกิดประโยชน์โดยตรงกับตัวสมาชิก ส่วนขั้นตอนที่มีระดับคะแนนต่ำกว่าขั้นตอนอื่นๆ คือ ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล เพราะฉะนั้นขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่คณะกรรมการดำเนินงานเป็นผู้ดำเนินการมากกว่าที่จะเป็นสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ สมาชิกจึงไม่จำเป็นต้องเข้ามามีส่วนร่วม สหกรณ์ก็สามารถดำเนินการเองได้ และเมื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในแต่ละกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการผลิตฯ ปรากฏว่า สมาชิกจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาผลผลิต เช่น การบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน การผลิตปุ๋ยหมัก การขอรับรองมาตรฐาน GAP สูงกว่ากิจกรรมที่เกี่ยวกับการแปรรูปและการจัดหาอุปกรณ์การตลาด เพราะสมาชิกต้องการพัฒนาผลผลิตของตนเอง เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและได้ตามมาตรฐาน (GAP) แต่กิจกรรมการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เป็นการแปรรูปกล้วยตากเกรด ซึ่งมีปริมาณน้อยและมีตลาดรองรับอยู่แล้ว สมาชิกจึงไม่จำเป็นต้องนำไปแปรรูปอีก และกิจกรรมในการจัดหาอุปกรณ์การตลาดเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินงานมากกว่าที่จะให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในโครงการโดยภาพรวม ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับอบรมจากเรื่องผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ แผ่นพับ/โปสเตอร์ วิดีโอ/ภาพยนตร์ และญาติ

พี่น้อง/เพื่อนบ้าน ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษและรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับอบรมจากเรื่องผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูป การถนอม และการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ แผ่นพับ/โปสเตอร์ วิทยุ/ภาพยนตร์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนพื้นที่ถือครองและรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการวางแผน ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับอบรมจากเรื่องผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ แผ่นพับ/โปสเตอร์ วิทยุ/ภาพยนตร์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน องค์กรเอกชน ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับอบรมจากเรื่องผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ แผ่นพับ/โปสเตอร์ วิทยุ/ภาพยนตร์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับอบรมจากเรื่อง มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/

น้อง/เพื่อนบ้าน หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนพื้นที่ถือครอง และรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล ได้แก่ อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การได้รับอบรมจากเรื่องผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปและการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ รวมทั้งการได้รับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุหนังสือพิมพ์ พนักงานสหกรณ์ แผ่นพับ/โปสเตอร์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ วิดีโอ/ภาพยนตร์ และญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน ความคาดหวังของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้จากการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

จากปัจจัยต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการทั้งในภาพรวมและแยกพิจารณาตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม ปรากฏว่า อายุ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ความคาดหวัง และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากพนักงานสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับผลการศึกษาของนิสรา ใจเชื้อ (2544) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของสมาชิกนิคมในโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งพบว่า อายุ ความคาดหวัง และการติดต่อเจ้าหน้าที่/พนักงานสหกรณ์ เป็นปัจจัยที่มีผลกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในโครงการฯ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของระพีภัทร์ นิ่มสะอาด (2546) ซึ่งได้ทำการศึกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติภูบรี ที่พบว่า อายุ การรับรู้ข่าวสารจากแหล่งต่างๆ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่าและเพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการฟื้นฟูสภาพป่า แต่มีความขัดแย้งกันที่ว่าระดับการศึกษา จำนวนพื้นที่ถือครอง และรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับผลการศึกษาของสำราญ รักษาติ (2548) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำแหวะ จังหวัดจันทบุรี ที่พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ การได้รับการศึกษาอบรม จำนวนขนาดพื้นที่ถือครอง ประสบการณ์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำแหวะ จังหวัดจันทบุรี

ข้อเสนอแนะ

1. การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการ พบว่า ในภาพรวมสมาชิกยังมีส่วนร่วมน้อย และขั้นตอน

การใช้ประโยชน์จะมีระดับคะแนนการมีส่วนร่วมที่สูงกว่าขั้นตอนอื่นๆ แต่ก็ยังเป็นระดับปานกลาง ซึ่งที่เป็นเช่นนี้อาจจะเพราะว่าในแต่ละขั้นตอนสมาชิกมีส่วนร่วมเพียงแค่ระดับปานกลางหรือน้อยเท่านั้น ตั้งแต่ขั้นตอนการศึกษาปัญหา การวางแผน และการปฏิบัติงาน จึงทำให้กิจกรรมที่กำหนดขึ้นในแผนพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีคุณภาพ เพื่อการส่งออก ไม่ตรงกับความต้องการของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ ดังนั้น สหกรณ์ควรจะต้องการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนให้มากขึ้น โดยการระดมสมอง เพื่อช่วยกันแสดงความคิดเห็นและหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ร่วมกันให้มากขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่ให้สมาชิกช่วยกันศึกษาหาปัญหาที่เกิดขึ้นกับผลผลิต วางแผนในการแก้ไขปัญหา แล้วนำกิจกรรมไปปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ทั้งนี้ เพื่อสมาชิกจะได้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของตน และได้กิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาการผลิตฯ ที่ตรงกับความต้องการของสมาชิก และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะจากผลการศึกษามember จะมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับพัฒนาผลผลิตในระดับคะแนนที่สูงกว่ากิจกรรมที่เกี่ยวกับการแปรรูป การตลาด การจัดหาอุปกรณ์การตลาด แต่ส่วนใหญ่เป็นเพียงระดับปานกลางเท่านั้น ในขณะที่กิจกรรมดังกล่าวมีผลต่อคุณภาพของผลผลิต ซึ่งต่างกับกิจกรรมการแปรรูป การตลาด การจัดหาอุปกรณ์การตลาด การมีส่วนร่วมของสมาชิกอาจจะไม่จำเป็นมากนักเพราะไม่กระทบกับผลผลิตของสมาชิกโดยตรงหรือบางกิจกรรมเป็นเรื่องของคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์อยู่แล้ว ดังนั้น ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพผลผลิต สหกรณ์อาจจะต้องชี้แจงหรือประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้สมาชิกเข้าใจถึงการมีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เพื่อให้สมาชิกเห็นประโยชน์และเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการฯ มากยิ่งขึ้น และจะได้พัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นด้วย

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านต่างๆ ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกของสหกรณ์ประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายยิ่งขึ้น การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในโครงการฯ ของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการกับปัจจัยด้านบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ พบว่า อายุ อาชีพหลัก ระดับการศึกษา ระยะเวลาการเป็นสมาชิก จำนวนสมาชิกในครอบครัว ประสบการณ์ ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ (การอบรมผลิตปุ๋ยหมักและสารชีวภาพ มาตรฐานกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ (GAP) การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทองปลอดสารพิษ การแปรรูปกล้วย การถนอม และการขายหอมทองปลอดสารพิษ) การรับข้อมูลข่าวสาร (จากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ พนังงานสหกรณ์ แผ่นพับ/โปสเตอร์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ วิดีโอ/ภาพยนตร์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน องค์กรเอกชน และหอ

กระจายข่าวในหมู่บ้าน) ความคาดหวังของสมาชิก จำนวนพื้นที่ถือครอง จำนวนพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกทั้งในภาพรวมและแยกพิจารณาตามขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ดังนั้น จากผลการวิจัยครั้งนี้ สหกรณ์ ควรจะนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้ร่วมกับการดำเนินงาน ส่งเสริมการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุ สหกรณ์อาจจะต้องพิจารณาถึงอายุของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ อายุที่เหมาะสมอยู่ในช่วงที่ปี ในด้านอาชีพหลักของสมาชิกควรเป็นอาชีพใดบ้างที่สามารถเข้าร่วมเป็นสมาชิกของโครงการฯ และสามารถมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการได้มากขึ้น และระดับการศึกษาของสมาชิกอาจจะต้องพิจารณาพื้นฐานการศึกษาของสมาชิก เพื่อกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการศึกษาของสมาชิก ในขณะที่ระยะเวลาการเป็นสมาชิก อาจจะให้สมาชิกโครงการที่ยังไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์สมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ และชี้แจงถึงสิ่งที่สมาชิกจะพึงได้รับจากการเป็นสมาชิกของสหกรณ์ ซึ่งการเป็นสมาชิกของสหกรณ์จะทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการมากขึ้น รวมทั้งจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเป็นปัจจัยหนึ่งเช่นกันที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมแม้เป็นเพียงบางขั้นตอน เช่น ขั้นตอนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการใช้ประโยชน์ แต่จะสังเกตได้ว่าเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวกับผลผลิตของสมาชิก ซึ่งจำนวนสมาชิกในครอบครัวจะมีผลต่อผลผลิต เพราะสมาชิกในครอบครัว หมายถึง การมีจำนวนแรงงานที่จะช่วยเหลือกันภายในครอบครัว ที่สามารถทำให้เพิ่มหรือพัฒนาผลผลิตได้

2.2 ปัจจัยด้านสังคม ได้แก่ ประสิทธิภาพปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ สหกรณ์อาจจะกำหนดหรือแบ่งกลุ่มประสิทธิภาพของสมาชิก เพื่อจะได้รู้ว่าสมาชิกมีประสิทธิภาพแตกต่างกันอย่างไร สมาชิกที่ยังไม่มีประสิทธิภาพหรือประสิทธิภาพน้อย ต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีประสิทธิภาพมาก กำหนดกิจกรรมของโครงการให้เหมาะสมกับประสิทธิภาพของสมาชิก เพื่อเป็นการชักจูงให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมมากขึ้น ในด้านการอบรมเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ จะต้องคำนึงถึงหลักสูตรที่จะนำมาอบรมให้กับสมาชิก ตรงกับความสนใจและความต้องการของสมาชิก เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในการอบรมรับความรู้จากการอบรมและนำมาพัฒนาผลผลิตให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การรับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ แหล่งข้อมูลใดบ้างที่จะทำให้สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ ได้มากที่สุด อาจจะต้องคำนึงถึงแหล่งข้อมูลที่สมาชิกจะรับได้ง่าย ใกล้ชิดกับสมาชิก เช่น โทรทัศน์ วิทยุ พนักงานสหกรณ์ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน รวมทั้งความคาดหวังของสมาชิกจะเห็นได้ว่าสมาชิกมีความคาดหวังมากกับโครงการฯ และมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม

ทุกขั้นตอน ดังนั้นสหกรณ์อาจจะต้องดูว่าสมาชิกมีความคาดหวังในเรื่องใดบ้าง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการมากขึ้น

2.3 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนพื้นที่ถือครอง พื้นที่การปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้ของสมาชิก สหกรณ์ควรกำหนดพื้นที่การถือครองของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการ หากสมาชิกมีพื้นที่การถือครองน้อย สหกรณ์ต้องหาแนวทางเพิ่มพื้นที่ให้กับสมาชิก เพราะจะมีผลต่อพื้นที่การปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ และรายได้ของสมาชิก สหกรณ์ควรมีการติดตามรายได้ของสมาชิกทุกๆ ปี เพื่อจะได้ปรับปรุงหรือกำหนดกิจกรรมให้สามารถพัฒนาผลผลิตและเพิ่มรายได้ให้กับสมาชิก ซึ่งเป็นการชักจูงให้สมาชิกสนใจและมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการเพิ่มมากขึ้น

3. ปัญหา อุปสรรค ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก ที่สำคัญ คือ ต้นทุนการผลิตสูง โรคพืชที่เกิดขึ้นกับกล้วย ราคากล้วยที่ขายได้มีราคาถูกลง ดังนั้น สหกรณ์ต้องนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมในระบบเกษตรอินทรีย์ มาใช้กับผลผลิตของสมาชิก ซึ่งเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตจะต้องมีความสะอาดและปลอดภัยต่อผู้บริโภคด้วย และสิ่งที่ทำให้ต้นทุนสูงในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่สำคัญ คือ ปุ๋ยที่มีราคาสูง เป็นที่แน่นอนว่าเทคโนโลยีหลักของเกษตรอินทรีย์ คือ ปุ๋ยอินทรีย์ ดังนั้น สหกรณ์ต้องปรับให้เกษตรกรพึ่งพาตนเองในการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้เอง โดยคำนึงถึงมิติของอาหารปลอดภัย มิติความปลอดภัยของสมาชิก มิติของการประหยัด มิติแห่งการฟื้นฟูฟื้นฟูของดินและทรัพยากรธรรมชาติ และมิติแห่งการสำนึกต่อผู้บริโภค วิธีการที่สหกรณ์จะดำเนินการได้ คือ การอบรมให้ความรู้แก่สมาชิกในการทำปุ๋ยอินทรีย์ให้สมาชิกทำปุ๋ยใช้เอง โดยอาจจะให้สมาชิกที่มีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษและประสบผลสำเร็จมาแนะนำให้ความรู้แก่สมาชิกด้วยกัน หรือใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน องค์กรที่ทำงานเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาส่งเสริมแนะนำ ให้ความรู้แก่สมาชิกอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องการทำปุ๋ยอินทรีย์ และนอกจากการใช้ปุ๋ยหมัก ควรหาแนวทางเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินด้วยวิธีต่างๆ เช่น การปลูกพืชเป็นปุ๋ยพืชสด การคลุมดินด้วยอินทรีย์วัตถุ หรือการห่มดินด้วยหญ้าแฝก เป็นต้น

สำหรับปัญหาโรคพืชที่เกิดขึ้นกับกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เทคโนโลยีหลักของเกษตรอินทรีย์ คือ การป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งการทำเกษตรอินทรีย์จะเน้นที่การป้องกันศัตรูพืชมากกว่าการกำจัดศัตรูพืช โดยสร้างความเข้มแข็งของพืชให้สามารถต้านทานโรคและแมลงศัตรูพืช รวมทั้งทำให้พืชสามารถแข่งขันกับวัชพืชได้ดีขึ้น และสร้างสมดุลกับระบบนิเวศเพื่อป้องกันปัญหาการระบาดของแมลงศัตรูพืช ดังนั้น สหกรณ์จำเป็นต้องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยจัดหาหรือวิจัยพันธุ์กล้วยหอมทองที่มีคุณสมบัติต้านทานโรคและแมลง และหาแนวทางให้สมาชิก

ได้ปลูกพืชหลายชนิดร่วมกันในแปลงกล้วย ในเวลาเดียวกัน เพราะตามหลักการเกษตรอินทรีย์ ความหลากหลายทางของพันธุ์พืช เป็นการลดความเสี่ยงจากปัญหาโรคและแมลงศัตรูพืชได้ด้วย ซึ่งการแก้ปัญหาด้วยวิธีดังกล่าว นอกจากจะเป็นการลดต้นทุนการผลิต และโรคพืชแล้ว ยังเป็นการพัฒนาผลผลิตของสมาชิกให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐาน (GAP) มีคุณภาพตามความต้องการของตลาด ผู้บริโภคมีความปลอดภัยจากสารพิษ ซึ่งในปัจจุบันและอนาคตผู้บริโภคจะคำนึงถึงการบริโภคสินค้าที่ปลอดภัยจากสารพิษมากขึ้น อีกทั้งเป็นการผลิตที่ทำให้เกิดความยั่งยืนทางสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่าปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก คือ ต้นทุนสูง ไม่ว่าจะเป็นราคารับซื้อ น้ำมัน หรือค่าปัจจัยการผลิตด้านอื่นๆ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่ขาดไม่ได้ในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ ประกอบกับขายกล้วยได้ราคาถูก ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาต้นทุนที่แท้จริงและเหมาะสมในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับราคากล้วยที่สมาชิกขายอยู่ในขณะนี้ และเป็นแนวทางในการบริหารจัดการของโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออกต่อไป

นอกจากนี้ควรจะได้มีการศึกษาถึงแนวทางหรือความเป็นไปได้ที่จะทำให้โครงการกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเกิดความยั่งยืน และให้สมาชิกได้ประกอบอาชีพการปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลัก เพราะหากพิจารณาเหตุการณ์ปัจจุบันสมาชิกยังต้องเสี่ยงกับเรื่องต้นทุน ภัยธรรมชาติต่างๆ อาจจะทำให้สมาชิกตัดสินใจไม่ยึดการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นอาชีพหลักได้

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาที่ดิน. 2548. การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเกษตรอินทรีย์ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.
- _____. 2548. แผนงบประมาณในเชิงบูรณาการ “การพัฒนาเกษตรอินทรีย์” ปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 -2552. กรุงเทพฯ: กรมพัฒนาที่ดิน.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2548. คำแนะนำการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติงานและงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2549 แผนงบประมาณปรับโครงสร้างภาคเกษตร (การพัฒนาเกษตรอินทรีย์). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- _____. 2550. ขอรับเงินอุดหนุน การพัฒนาเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมที่ 3 เพื่อพัฒนาการผลิต การแปรรูป การตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- _____. 2551. “เกษตรอินทรีย์”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://webhost.cpd.go.th/creatcoop/page/organic/organas 02.html> (2 มกราคม 2551).
- โกมล ชอบชื่นชม. 2541. ยุทธศาสตร์การพัฒนาชนบทที่ก้าวหน้าและยั่งยืน. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- จักรพันธุ์ ตระการศาสตร์. 2536. ความคาดหวังของพัฒนาการที่มีต่อรูปแบบภาวะผู้นำของพัฒนากรอำเภอ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภการพิมพ์.
- ธันวา จิตต์สงวน บัณฑิตย์ สุตรสุคนธ์ และวิศิษฐ์ ลิ้มสมบุญชัย. 2543. การพัฒนาเกษตรยั่งยืนในประเทศไทย รายงานวิจัยเสนอต่อกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธานี พิทักษ์ผล. 2536. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกับผลการดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์ในภาคเกษตรของไทย. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นภาพร เชื้อจำ. 2531. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการส่งเสริมกิจกรรมสหกรณ์การเกษตรเมืองมีนบุรี จำกัด. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- นันทา ดิงสมนัตติยุทธ์. 2538. ความคิดเห็นและความคาดหวังที่มีต่อรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา: ศึกษากรณีข้าราชการในส่วนกลาง กรมส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นำชัย ทนุผล. 2531. วิธีเตรียมโครงการวิจัย. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- นิสร ใจชื่อ. 2544. ความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์นิคมโครงการพัฒนาพื้นที่ราบเชิงเขา จังหวัดสระแก้ว อันเนื่องมาจากพระราชดำริ. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2538. วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประคอง กรรณสูตร. 2531. สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. ปทุมธานี: ศูนย์หนังสือ ดร.ศรีสง่า จำกัด.
- ประสิทธิ์ ปั่นแก้ว. 2549. การศึกษาโครงสร้างการจัดองค์กรและวิธีการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตร เพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. นครปฐม. จำกัด. เชียงใหม่: ปัญหาพิเศษปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เปรมวดี สิทธิโกสัย. 2539. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ของสมาชิกสตรีสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด จังหวัดสุรินทร์. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- เผด็จ ขำเพ็ง. 2543. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในการจัดการป่าชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณีหมู่บ้านทุ่งยาว ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2536. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : บริษัทฟิงเกอร์ปรีนและมิเดีย.
- เพชรี หาลาก. 2538. ความคาดหวังของผู้บังคับบัญชาระดับกลางที่มีต่อบทบาทการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาระดับล่าง ในโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย. 2546. รายงานการศึกษาเบื้องต้นนโยบายและมาตรการในการพัฒนาคุณภาพสินค้าและรักษาระดับราคา: แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการเกษตรเพื่อสนับสนุนการพัฒนาแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2547. รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ดิน แนวทางการกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรดินและที่ดินโดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. 2526. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนา. กรุงเทพฯ: อนุเคราะห์ไทย.

รวีกานต์ แสนไชย. 2544. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน: กรณีศึกษานาการขยชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ระพีภัทร์ นิ่มสะอาด. 2546. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการฟื้นฟูสภาพป่าบริเวณอุทยานแห่งชาติกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. กรุงเทพฯ: การศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเอง ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

รักกิจ ศรีสรินทร์. 2541. การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: สถาบันดำรงราชานุภาพ.

รัตนา โพธิสุวรรณ. 2548. วิเคราะห์หลักและปรัชญาสหกรณ์. เชียงใหม่: โทนครัลเลอร์ เชียงใหม่.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. 2530. ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญของการพัฒนาชุมชน: ประชาชนข้าราชการ และผู้นำรัฐบาล. กรุงเทพฯ: โอเคียนส์โคร์.

สมรักษ์ กิ่งรุ่งเพชร. 2541. การมีส่วนร่วมของชาวสมุทรสงครามในการอนุรักษ์แม่น้ำแม่กลอง. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด. รายงานกิจการประจำปี 2549. เพชรบุรี: สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2547. สถิติการค้าสินค้าเกษตรกรรมไทยกับต่างประเทศ ปี 2547. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

_____. 2550. “สถิติการนำเข้า-ส่งออก”. [ระบบออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.Oae.Go.th/imp-exp.htm> (27 กรกฎาคม 2550).

สำนักมาตรฐานเกษตรอินทรีย์. 2545. เกษตรอินทรีย์ดีที่สุดในสิ่งแวดล้อม ผู้ผลิต ผู้บริโภค. หนังสือพิมพ์ฉบับพิเศษ วันข่าวอินทรีย์ไทย 26-29 ธันวาคม.

สำราญ รักษาติ. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชายเลนปากน้ำเวฬุ จังหวัดจันทบุรี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

อนงค์ พัฒนจักร. 2535. การมีส่วนร่วมในการพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ กรณีศึกษา หมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ความคาดหวังและการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด
ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ตารางภาคผนวก 1 ความคาดหวังของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทอง
ปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

ความคาดหวัง	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
สภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้น	2 (1.60)	7 (5.40)	24 (18.60)	40 (30.10)	52 (40.30)	129 (100.00)
การมีตลาดรองรับกล้วยหอมทอง	1 (0.80)	13 (10.10)	17 (13.20)	42 (32.60)	56 (43.40)	129 (100.00)
กลุ่มปลูกกล้วยหอมทองมีสมาชิกเพิ่มขึ้น	-	2 (1.60)	34 (26.40)	46 (35.70)	47 (36.40)	129 (100.00)
การปรับมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพิ่มขึ้น	-	11 (8.50)	22 (17.10)	44 (34.10)	52 (40.30)	129 (100.00)
การได้รับการอบรมความรู้เพิ่มเติม	-	1 (0.80)	40 (30.10)	43 (33.30)	45 (34.90)	129 (100.00)
กล้วยหอมทองที่ผลิตผ่านมาตรฐาน รองรับ	1 (0.80)	8 (6.20)	31 (24.00)	38 (29.50)	51 (39.50)	129 (100.00)
รายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการ	-	10 (7.80)	30 (23.30)	42 (32.60)	47 (36.40)	129 (100.00)
การนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไป ปฏิบัติ	-	10 (7.80)	28 (21.70)	46 (35.70)	45 (34.90)	129 (100.00)
การปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลัก	-	15 (11.60)	33 (25.60)	35 (27.10)	46 (35.70)	129 (100.00)

หมายเหตุ () = ร้อยละ

ตารางภาคผนวก 2 การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทอง
ปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
การมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา						
- การค้นหาปัญหาการไม่มีความรู้ด้านการบำรุงรักษา ผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของสมาชิกในโครงการ	11 (8.50)	45 (34.90)	33 (25.60)	27 (20.90)	13 (10.10)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาเกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมัก เพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	13 (10.10)	37 (28.70)	45 (34.90)	22 (37.10)	12 (9.30)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาในการขอรับมาตรฐาน GAP ของสมาชิกในโครงการ	11 (8.50)	44 (34.10)	36 (27.90)	30 (23.30)	8 (6.20)	129 (100.00)
- การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้คน อื่นได้รู้จัก	12 (9.30)	46 (35.70)	36 (27.90)	27 (20.90)	8 (6.20)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการเพิ่มพื้นที่ผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	13 (10.10)	49 (38.00)	32 (24.80)	26 (20.20)	9 (7.00)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาวิธีการส่งเสริมขายกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษของสมาชิก	12 (9.30)	44 (34.10)	44 (34.10)	22 (27.10)	7 (5.40)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอด สารพิษมา เป็นกล้วยฉาบ	21 (16.30)	41 (31.80)	38 (29.50)	19 (14.70)	10 (7.80)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการบ่มกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษที่ตกเกรด	19 (14.70)	42 (32.60)	40 (31.00)	21 (16.30)	7 (5.40)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการเพิ่มตลาดลูกค้าในการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	17 (13.20)	49 (38.00)	32 (24.80)	25 (19.40)	6 (4.70)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการจัดหาเครื่องบ่มย่อยวัสดุ	28 (21.70)	47 (36.40)	28 (21.70)	17 (13.20)	9 (7.00)	129 (100.00)

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
- การค้นหาปัญหาการจัดการ เครื่อง คอมพิวเตอร์	34 (26.40)	38 (29.50)	32 (24.80)	17 (13.20)	8 (6.20)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการจัดการปัสสาวะ มาติดตั้ง	25 (19.40)	52 (40.30)	31 (24.00)	18 (14.00)	2 (1.60)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการจัดการตู้บ่ม กล้วย	30 (23.30)	49 (38.00)	28 (21.70)	16 (14.20)	6 (4.70)	129 (100.00)
- การค้นหาปัญหาการจัดการ สายพานลำเลียง	34 (26.40)	38 (29.50)	32 (24.80)	17 (13.20)	8 (6.20)	129 (100.00)
การมีส่วนร่วมในการวางแผน						
- ขอรับมาตรฐาน GAP กล้วยหอม ทองปลอดสารพิษ ของสมาชิก ในโครงการ	32 (24.80)	34 (26.40)	22 (17.10)	27 (20.90)	14 (10.90)	129 (100.00)
- ผลิตปุ๋ยหมักเพื่อผลิตกล้วยหอม ทองปลอดสารพิษ	36 (27.90)	25 (19.40)	32 (24.80)	22 (17.10)	14 (10.90)	129 (100.00)
- เพิ่มพื้นที่ผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	32 (24.80)	30 (23.30)	35 (27.10)	24 (18.60)	8 (6.20)	129 (100.00)
- กำหนดหลักสูตรอบรมสมาชิก ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	36 (27.90)	33 (25.60)	25 (19.40)	28 (21.70)	7 (5.40)	129 (100.00)
- หารูปแบบประชาสัมพันธ์กล้วย หอมทองปลอดสารพิษ	38 (29.50)	25 (19.40)	37 (28.70)	21 (16.30)	8 (6.20)	129 (100.00)
- หาดตลาดลูกค้ากล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษเพิ่มเติม	37 (28.70)	41 (31.80)	10 (10.90)	31 (24.00)	6 (4.70)	129 (100.00)
- ส่งเสริมการขายกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	35 (27.10)	39 (27.90)	29 (22.50)	24 (18.60)	5 (3.90)	129 (100.00)
- การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอด สารพิษเป็นกล้วยฉาบ	41 (31.80)	32 (24.80)	30 (23.30)	22 (27.10)	4 (3.10)	129 (100.00)

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
- การบ่มขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิกที่ ตกกรด	39 (30.2 0)	39 (30.2 0)	26 (20.20)	20 (15.50)	5 (3.90)	129 (100.00)
- การจัดหาเครื่องบ่มย่อยวัสดุ	54 (21.90)	26 (20.20)	28 (21.70)	16 (12.40)	5 (3.90)	129 (100.00)
- การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	52 (40.30)	28 (21.70)	30 (23.30)	15 (11.60)	4 (3.10)	129 (100.00)
- การจัดหาตู้บ่มกล้วย	52 (40.30)	34 (26.40)	22 (17.10)	14 (10.90)	7 (5.40)	129 (100.00)
- การจัดหาปั๊มลมมาติดตั้ง	47 (36.40)	42 (32.60)	23 (17.80)	12 (9.30)	5 (3.90)	129 (100.00)
- การจัดหาสายพานลำเลียง	50 (38.80)	39 (40.20)	25 (19.40)	6 (4.70)	9 (7.00)	129 (100.00)
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน						
- ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้ได้ผลิตผลตามมาตรฐาน GAP	27 (20.90)	23 (17.80)	42 (32.60)	20 (15.50)	17 (13.20)	129 (100.00)
- อบรมสมาชิกโครงการให้มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลิตผลตามมาตรฐาน	25 (29.40)	30 (23.30)	36 (27.90)	28 (21.70)	10 (10.80)	129 (100.00)
- ส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	29 (22.50)	26 (20.20)	38 (29.50)	24 (18.60)	12 (9.30)	129 (100.00)
- ผลิตปุ๋ยหมักในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	29 (22.50)	30 (23.30)	34 (26.40)	25 (29.40)	11 (8.50)	129 (100.00)
- ประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก	26 (20.20)	29 (22.50)	43 (33.30)	24 (18.60)	7 (5.40)	129 (100.00)
- เพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	25 (19.40)	34 (26.40)	40 (31.00)	20 (15.50)	10 (7.80)	129 (100.00)

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
- การหาตลาดลูกค้ากล้วยหอมทอง	32	35	33	21	8	129
ปลอดสารพิษเพิ่มเติม	(24.80)	(27.10)	(25.60)	(26.30)	(6.20)	(100.00)
- การนำกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	35	33	36	20	5	129
ดกเกรตชมพูมขาย	(27.10)	(25.60)	(27.90)	(15.50)	(3.690)	(100.00)
- การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอด	33	40	35	14	7	129
สารพิษ เป็นกล้วยฉาบ	(25.60)	(31.00)	(27.10)	(10.90)	(5.40)	(100.00)
- การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	43	29	31	20	6	129
	(33.30)	(22.50)	(24.00)	(15.50)	(4.70)	(100.00)
- การจัดหาตู้บ่มกล้วย	44	26	35	19	5	129 (100)
	(34.10)	(20.20)	(27.10)	(14.70)	(3.90)	
- การจัดหาเครื่องบ่มย่อยวัสดุ	45	27	34	16	7	129 (100)
	(34.90)	(20.90)	(26.40)	(12.40)	(5.40)	
- การจัดหาปั๊มลมมาติดตั้ง	44	32	31	17	5	129 (100)
	(34.10)	(24.80)	(24.00)	(13.20)	(3.90)	
- การจัดหาสายพานลำเลียง	44	33	33	14	5	129 (100)
	(34.10)	(25.60)	(25.60)	(10.90)	(3.90)	
การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์						
- การใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทอง	6	10	43	49	21	129 (100)
ปลอดสารพิษ	(4.70)	(7.80)	(33.30)	(38.00)	(16.30)	
- การใช้ประโยชน์จากมาตรฐาน	4	21	35	46	23	129 (100)
GAP ของกล้วยหอมทองปลอด	(3.10)	(16.30)	(27.10)	(35.70)	(27.80)	
สารพิษ						
- การใช้ความรู้จากการอบรมด้าน	6	23	31	42	27	129 (100)
การบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตาม	(4.70)	(17.80)	(24.00)	(32.60)	(20.90)	
มาตรฐาน						
- การใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง	4	23	33	51	18	129 (100)
ปลอดสารพิษ	(3.10)	(17.80)	(25.60)	(39.50)	(14.00)	
- การใช้การประชาสัมพันธ์กล้วย	9	21	31	46	22	129 (100)
หอมทองปลอดสารพิษ	(7.00)	(16.30)	(24.00)	(35.70)	(17.10)	

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
- การใช้วิธีการส่งเสริมการขาย	9	16	42	46	16	129 (100)
กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	(7.00)	(12.40)	(32.60)	(35.70)	(12.40)	
- การใช้ตลาดลูกค้ากล้วยหอมทอง	13	22	33	46	15	129 (100)
ปลอดสารพิษที่มีเพิ่มเติม	(10.10)	(17.10)	(25.60)	(35.70)	(11.60)	
- การใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษมา	19	24	33	40	13	129 (100)
ทำกล้วยฉาบ	(14.70)	(18.60)	(25.60)	(31.00)	(10.10)	
- การใช้เครื่องย่อยวัสดุ	22	22	29	43	13	129 (100)
	(17.10)	(17.10)	(22.50)	(33.30)	(10.10)	
- การใช้ตู้บ่มกล้วย	23	22	31	36	17	129 (100)
	(17.80)	(17.10)	(24.00)	(27.90)	(13.20)	
- การใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษตก	20	22	37	38	12	129 (100)
เกรดมาบ่มขาย	(15.50)	(17.10)	(28.70)	(29.50)	(9.30)	
- การใช้ปุ๋ยมูล	24	27	26	38	14	129 (100)
	(18.60)	(20.90)	(20.20)	(29.50)	(10.90)	
- การใช้สายพานลำเลียง	25	26	28	36	14	129 (100)
	(19.40)	(20.20)	(21.70)	(21.90)	(10.90)	
- การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	30	23	25	37	14	129 (100)
	(23.30)	(17.80)	(19.40)	(28.70)	(10.90)	
การมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผล						
- การทำปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อผลิตกล้วย	39	22	36	24	8	129 (100)
หอมทองปลอดสารพิษ	(30.20)	(17.10)	(7.90)	(18.60)	(6.20)	
- การอบรมสมาชิกโครงการที่ได้รับ	40	22	40	16	11	129 (100)
การอบรมด้านบำรุงรักษาตาม	(31.00)	(17.10)	(31.00)	(12.40)	(8.50)	
มาตรฐาน						
- สมาชิกที่เข้าร่วมโครงการและได้	41	36	23	17	12	129 (100)
รับรองมาตรฐาน GAP	(31.80)	(27.90)	(17.80)	(13.20)	(9.30)	
- วิธีการประชาสัมพันธ์กล้วยหอม	41	28	33	22	5	129 (100)
ทองปลอดสารพิษของสหกรณ์	(31.80)	(21.70)	(25.60)	(17.10)	(3.90)	

ตารางภาคผนวก 2 (ต่อ)

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
- การเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง	40	32	33	16	8	129 (100)
ปลอดสารพิษของสมาชิกใน	(31.00)	(24.80)	(25.60)	(12.40)	(6.20)	
โครงการ						
- วิธีการส่งเสริมการขายกล้วยหอม	42	35	27	20	5	129 (100)
ทองปลอดสารพิษสหกรณ์	(32.60)	(37.10)	(20.90)	(15.50)	(3.90)	
- ตลาดลูกค้ากล้วยหอมทองปลอด	45	35	23	16	10	129 (100)
สารพิษที่มีเพิ่มขึ้น	(34.90)	(27.10)	(17.80)	(12.40)	(7.80)	
- การบ่มขายกล้วยหอมทองปลอด	48	32	23	20	6	129 (100)
สารพิษตกเกรดของสมาชิก	(37.20)	(24.80)	(17.80)	(15.50)	(4.70)	
- การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอด	48	31	30	12	8	129 (100)
สารพิษเป็นกล้วยฉาบของสมาชิกที่เข้า	(37.20)	(24.00)	(23.30)	(9.30)	(6.20)	
ร่วมโครงการ						
- การจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	54	30	21	14	10	129 (100)
	(47.90)	(23.30)	(26.30)	(10.90)	(7.80)	
- การจัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง	53	28	28	13	7	129 (100)
	(41.10)	(21.70)	(21.70)	(10.10)	(5.40)	
- การจัดหาติดตั้งปั๊มลม	53	29	27	13	7	129 (100)
	(41.10)	(22.90)	(20.90)	(10.10)	(5.40)	
- การจัดหาตู้บ่มกล้วย	53	31	25	12	8	129 (100)
	(41.10)	(24.00)	(19.40)	(9.30)	(6.20)	
- การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	55	29	25	12	8	129 (100)
	(42.60)	(22.50)	(19.40)	(9.30)	(6.20)	

หมายเหตุ () = ร้อยละ

ภาคผนวก ข
ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

การทดสอบค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
คาดหวังว่าจะได้รับการอบรมความรู้เพิ่มขึ้นมากน้อย เพียงใด	30.95	9.7432	0.5832	0.7959
คาดหวังว่าจะนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไป ปฏิบัติมากน้อยเพียงใด	31.05	9.8395	0.4396	0.8131
คาดหวังว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วม โครงการมากน้อยเพียงใด	31.1	11.1474	0.284	0.8245
คาดหวังว่าจะปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลักมาก น้อยเพียงใด	31	8.7368	0.6098	0.7917
คาดหวังว่ากลุ่มปลูกกล้วยหอมทองมีสมาชิกเพิ่มขึ้น มากน้อยเพียงใด	31	10.2105	0.484	0.8071
คาดหวังว่ากล้วยหอมทองที่ท่านผลิตได้จะผ่าน มาตรฐานรองรับได้มากน้อยเพียงใด	30.8	9.4316	0.5635	0.7972
คาดหวังว่าจะมีตลาดรองรับกล้วยหอมทองมากน้อย เพียงใด	31.15	8.7658	0.651	0.785
คาดหวังว่าจะปรับใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากน้อยเพียงใด	32.05	10.8921	0.3128	0.8228
คาดหวังว่าโครงการปลูกกล้วยหอมทองปลอด สารพิษ จะทำให้สภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมาก น้อยเพียงใด	31.3	8.8526	0.734	0.7746

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 9

Alpha = .8206

ส่วนที่ 1 การมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์ในการเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออก

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการศึกษาปัญหา

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
- ค้นหาปัญหาในการผลิตปัญหามากเพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	33.3000	22.2211	.2911	.8421
- ค้นหาปัญหาในการเพิ่มพื้นที่ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	33.3000	21.3789	.4490	.8326
- ค้นหาปัญหาในการขอรับมาตรฐาน GAP ของสมาชิกในโครงการ	33.3000	21.0632	.5099	.8289
- ค้นหาปัญหาการไม่มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาผลผลิตให้ได้มาตรฐานของสมาชิกในโครงการ	33.2000	21.2211	.5791	.8259
- ค้นหาปัญหาการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษมาเป็นกล้วยฉาบ	34.1000	20.2000	.5816	.8236
- ค้นหาปัญหาการบ่มกล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่ตกเกรด	33.8500	21.7132	.3953	.8358
- ค้นหาปัญหาการเพิ่มตลาดลูกค้าในการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	34.0000	23.2362	.1625	.8466
- ค้นหาปัญหาการประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้คนอื่นได้รู้จัก	33.4500	22.1553	.3406	.8387
- ค้นหาปัญหาวิธีการส่งเสริมขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิก	33.6000	21.8316	.2792	.8457
- ค้นหาปัญหาการจัดหาปื้ลมมาติดตั้ง	34.6000	19.6211	.6419	.8189
- ค้นหาปัญหาในการจัดหาสายพานลำเลียง	35.9500	18.7868	.7064	.8131
- ค้นหาปัญหาในการจัดหาตู้บ่มกล้วย	34.9500	19.8395	.6062	.8217
- ค้นหาปัญหาในการจัดหาเครื่องบ่มย่อยวัสดุ	35.1000	21.2526	.5960	.8258
- ค้นหาปัญหาในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	35.4000	21.4105	.5951	.8261

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 14

Alpha = .8410

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการวางแผน

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
- ผลิตภัณฑ์หมัก	31.8000	64.4842	.5379	.8639
- ขยายพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง	31.4500	54.7868	.4563	.8678
- ผลិតกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตามมาตรฐาน GAP	31.5500	64.3658	.4144	.8708
- กำหนดหลักสูตรในการอบรมสมาชิกผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	31.5500	64.3658	.4144	.8708
- แปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ	32.6500	63.2921	.5295	.8641
- บ่มขายกล้วยหอมทองตากเกรด	65.4605	65.4605	.3138	.8776
- หาดตลาดลูกค้าเพิ่มเติม	32.4500	58.7868	.7830	.8496
- หารูปแบบประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	31.9000	61.5684	.5127	.8661
- ส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	31.7500	64.0921	.4460	.8688
- จัดหาดัดตั้งป้อมลม	32.9000	61.8842	.7470	.8543
- จัดหาดัดตั้งสายพานลำเลียง	32.8500	62.6605	.7076	.8564
- จัดหาตู้บ่มกล้วย	33.0500	63.4184	.7694	.8559
- จัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	32.8000	62.4842	.5319	.8641
- จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	33.2000	62.3789	.8322	.8528

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 14

Alpha = .8724

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
- การทำหมึกในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	32.7500	57.1447	.3234	.8324
- การเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	32.6500	57.7132	.2212	.8393
- การผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้ได้ผลผลิตตาม	32.3500	58.9763	.1801	.8395
มาตรฐาน GAP				
- การอบรมสมาชิกโครงการให้มีความรู้ด้านการ บำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน	3.4500	57.2079	.2218	.8407
- ทำกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ	33.9000	54.2000	.3908	.8300
- บ่มขายกล้วยหอมทองคกเกรด	33.8000	52.8000	.4453	.8265
- ทำกล้วยหอมทองปลอดสารพิษคกเกรดมาบ่มขาย	33.7000	49.1684	.6724	.8083
- การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการ ส่งออก	32.7500	54.6184	.3710	.8313
- การส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อ การส่งออก	33.0500	55.5237	.3082	.8358
- จัดหาติดตั้งปั้มลม	34.4000	51.6211	.7575	.8074
- จัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง	34.4000	50.9895	.7535	.8062
- จัดหาตู้บ่มกล้วย	34.4000	51.8316	.7391	.8085
- จัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	34.1500	52.2395	.5558	.8181
- จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	34.5500	51.2079	.7707	.8060

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 14

Alpha = .8347

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
- การใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	33.8000	60.0632	.0483	.8396
- การใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	33.7500	57.5658	.1789	.8361
- การใช้ประโยชน์จากมาตรฐาน GAP	34.2000	56.4842	.1880	.8395
- การใช้ความรู้จากการอบรมด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลตาม มาตรฐาน	34.0500	56.1553	.3319	.8254
- การใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษมาทำกล้วยฉาบ	35.8000	52.4842	.5599	.8109
- การใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกเกรดมาบ่มขาย	35.4500	52.4711	.4663	.8173
- การใช้ตลาดลูกค้าที่เพิ่มเติม	35.0500	48.5763	.7198	.7969
- การใช้การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	34.3000	54.4316	.3284	.8280
- วิธีส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	35.6500	54.1342	.4179	.8204
- การใช้ปั๊มลม	35.9500	50.5763	.7620	.7983
- การใช้สายพานลำเลียง	35.8500	51.6079	.7079	.8027
- การใช้ตู้บ่มกล้วย	35.9000	52.8316	.7036	.8055
- การใช้เครื่องย่อยเศษวัสดุ	35.4500	50.3658	.5508	.8107
- การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์	35.9000	51.6737	.6356	.8059

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 14

Alpha = .8285

ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตามและประเมินผล

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
- การทำปุ๋ยหมักใช้เองเพื่อผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ	31.1000	120.9368	.4766	.9479
- การเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	31.3000	116.8526	.6582	.9433
- สมาชิกที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP	31.7500	113.6711	.6406	.9447
- การอบรมสมาชิกโครงการที่ได้รับการอบรมด้าน บำรุงรักษาตามมาตรฐาน	31.3000	119.1684	.5842	.9451
- การแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็น กล้วยฉาบ	32.4000	116.4632	.8595	.9393
- การบ่มขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกเกรด	32.1000	116.9368	.6274	.9442
- การตรวจสอบและติดตามประเมินผลตลาดลูกค้า	32.0000	114.2105	.7475	.9410
- การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	31.7500	113.2500	.7774	.9402
- การส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ	31.7500	112.1974	.7555	.9409
- การจัดหาติดตั้งปั๊มลม	32.5500	112.7868	.8568	.9376
- การจัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง	32.6500	114.0289	.9081	.9376
- การจัดหาตู้บ่มกล้วย	32.6500	114.0289	.9081	.9376
- การจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ	32.4000	112.9895	.6927	.9429
- การจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์	32.8000	11.6947	.7807	.9402

Reliability Coefficients

N of Cases = 20.0

N of Items = 14

Alpha = .9456

ภาคผนวก ค

กล้วยหอมทองปลอดสารเคมีเพื่อการส่งออก
ตามโครงการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารเคมีเพื่อการส่งออก

การปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก (Gross Michel for exporting)

ความเป็นมา

ปี 2539 นายบรรเจ็ด สมหวัง อดีตผู้ตรวจราชการสหกรณ์ เขต 8 ได้ นำ นายอิโรยิก ขามาโมได้ ประธานกรรมการบริษัท แปนแปซิฟิคฟู้ดคอร์ปอเรชั่น มาตรวจเยี่ยมสหกรณ์การเกษตร บ้านลาด จำกัด และได้เจรจาให้สหกรณ์ฯ เป็นผู้ดำเนินการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้กับ ทางประเทศญี่ปุ่น สหกรณ์จึงได้เริ่มส่งกล้วยหอมทองปลอดสารพิษครั้งแรกเมื่อ วันที่ 5 กันยายน 2539 ต่อมาในเดือนกรกฎาคม 2542 นายขามา โมได้ ได้นำคณะกรรมการของชุมชนสหกรณ์ ผู้บริโภค Palsystem (ซูโตเคน) ประเทศญี่ปุ่น เยี่ยมชมสหกรณ์ และได้ทำการตกลงซื้อกล้วยหอมทองปลอดสารพิษจากสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด และมีพิธีลงนามในแถลงการณ์ร่วมทั้งสอง ฝ่ายโดยมีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นสักขีพยาน เมื่อวันที่ 9 กรกฎาคม 2543 ปัจจุบันสหกรณ์ จัดส่งกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้กับ Palsystem (ซูโตเคน) ได้ประมาณครั้งละ 8 – 12 ตัน จัดส่งเดือนละ 4 ครั้ง

วิธีการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารเคมี

1. โถที่ตากแดดไว้ประมาณ 7 – 15 วัน (หรือมากกว่านั้น)
2. โถแปร พรวนดิน ขกร่อง
3. ขุดหลุมในร่อง ลึกประมาณ 1 สอก ห่าง 2 x 2 เมตร
4. นำหน่อที่แข็งแรงมาปลูกในหลุม
5. สูบน้ำใส่ในร่องให้ทั่วถึงทั้งแปลง

การให้น้ำ

กล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นพืชที่ต้องการน้ำค่อนข้างมากอย่างมาจนเกินไป เฉลี่ยแล้วสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

การให้น้ำปุ๋ยในแปลงกล้วยหอมทอง

ควรให้น้ำปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยจุลินทรีย์เท่านั้น โดยใส่บริเวณหน่อกล้วย ต้นละ ประมาณ 1 บั้งก็ แล้วสูบน้ำใส่ทั้งแปลง การให้น้ำปุ๋ยแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เมื่อกล้วยมีอายุ 1 เดือน

ระยะที่ 2 เมื่อกล้วยมีอายุ 3 เดือน

ระยะที่ 3 เมื่อกล้วยมีอายุ 6 เดือน

การดูแลรักษา

1. ต้องดูแลแปลงกล้วยไม่ให้มีวัชพืชหรือหญ้าที่แย่งอาหารกล้วย
2. ดูแลแปลงกล้วยให้สะอาดอย่าให้เป็นแหล่งของเชื้อโรคและแมลง
3. เมื่อกล้วยมีอายุประมาณ 6 เดือน กล้วยจะเริ่มออกปลี หลังตัดปลี 10 – 15 วัน

ให้คลุมเครือกล้วยด้วยถุงพลาสติกเพื่อป้องกันและแมลงเจาะผลกล้วย

กระบวนการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารเคมี

ขั้นที่ 1 ตัดกล้วยจากสวนของสมาชิก บรรทุกมาที่โรงงานกล้วยของสหกรณ์

ขั้นที่ 2 แบ่งหวีออกจากเครือ ชั่งน้ำหนัก

ขั้นที่ 3 ใช้มีดปาดดูเนื้อกล้วย และตกแต่งหวีให้เรียบร้อย (เนื้อกล้วยที่ต้องการจะสุกที่

70 – 80 %)

ขั้นที่ 4 ล้างน้ำทำความสะอาดอีก 2 ครั้ง

ขั้นที่ 5 เข้าอุโมงค์เพื่อเป่าให้แห้ง

ขั้นที่ 7 เป่าให้แห้งอีกครั้ง และตรวจเช็คแมลงที่ติดอยู่กับหวีกล้วย

ขั้นที่ 8 บรรจุกล่อง

ขั้นที่ 9 ชั่งน้ำหนัก

ขั้นที่ 10 เก็บรักษาอุณหภูมิในตู้คอนเทนเนอร์ส่งออก

ข้อมูลการผลิต

ปัจจุบันมีสมาชิก 129 ราย ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกโครงการส่งเสริมการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

มูลค่าผลผลิตการส่งออก ปี 2550 ส่งออก 329,833.70 กิโลกรัม มูลค่า 4,661,070.35 บาท

ผู้รับผิดชอบโครงการ

เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ฝ่ายส่งเสริมการเกษตร มีหน้าที่ให้คำแนะนำวิธีการปลูก และการบำรุงดูแลรักษาแปลง โดยออกสำรวจแปลงปลูกเป็นประจำทุกสัปดาห์

ต้นทุนการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

พื้นที่ 1 ไร่ 400 หน่อ

1. ค่าเตรียมดิน	2,100	บาท
2. ค่าหน่อพันธุ์	1,200	บาท
3. ค่าแรงงานในการปลูก	600	บาท
4. ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	3,000	บาท
5. ค่าปุ๋ยหมัก , ปุ๋ยคอก	3,000	บาท
6. ค่าปุ๋ยเคมี	3,600	บาท
7. ค่าอุปกรณ์เครื่องจักร	2,250	บาท
8. ค่าไม้ค้ำกล้วย	1,800	บาท
9. ค่าเชือกมัดไม้ค้ำกล้วย	100	บาท
รวมต้นทุน	17,650	บาท

รายได้

กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ 1 ไร่ จำนวน 400 หน่อ เท่ากับได้ 400 เครือ ขายเฉลี่ยเครือละ 100 บาท ดังนั้นรายได้ 40,000 บาท/ไร่ (สภาพกล้วยสมบูรณ์เต็มที่)

ภาคผนวก ง
แบบสอบถาม

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมในโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออก
ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด จังหวัดเพชรบุรี

ส่วนที่ 1 ปังจัยด้านบุคคล / สังคม / เศรษฐกิจ

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมายถูก ✓ ลงใน ☐ หรือเติมข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์
ปังจัยด้านบุคคล

1. เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม

☐ ชาย

☐ หญิง

2. อายุ _____ ปี (อายุจริงนับจำนวนเต็มปี)

3. ครอบครัวยของท่านประกอบอาชีพใดเป็นอาชีพหลัก (เลือกตอบอาชีพที่ทำรายได้สูงสุดอาชีพเดียว)

☐ เกษตรกรรม ระบุ _____

☐ ค้าขาย

☐ รับราชการ

☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ

☐ ธุรกิจส่วนตัว

☐ รับจ้างทั่วไป

☐ อื่นๆ ระบุ _____

4. ระดับการศึกษา

☐ ประถมศึกษา

☐ มัธยมศึกษาตอนต้น

☐ มัธยมศึกษาตอนปลาย

☐ ปวช., ปวส.

☐ ปริญญาตรี

☐ อื่นๆ _____

5. ท่านเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาดจำกัด จำนวน _____ ปี

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (ที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน) จำนวน _____ คน

ปังจัยด้านสังคม

7. ท่านมีประสบการณ์ในการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ จำนวน _____ ปี

8. ท่านหรือบุคคลในครอบครัวของท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ

ในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ การผลิตปุ๋ยหมัก และสารชีวภาพ	☐ มาตรฐานกล้วยหอมทอง (GAP)
☐ การปลูกและการดูแลรักษากล้วยหอมทอง	☐ การแปรรูปกล้วยหอมทอง
☐ การถนอมกล้วยหอมทอง	☐ การขายกล้วยหอมทอง
☐ อื่นๆ ระบุ _____	

9. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเกษตรอินทรีย์บ้างหรือไม่

☐ ไม่ได้รับ	
☐ ได้รับ โดยได้รับจาก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	
☐ โทรทัศน์	☐ วิทยู
☐ หนังสือพิมพ์	☐ พนักงานสหกรณ์
☐ แผ่นพับ/โปสเตอร์	☐ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์
☐ วิทยุ/ภาพยนตร์	☐ ญาติพี่น้อง/เพื่อนบ้าน
☐ ผู้นำชุมชน	☐ องค์กรเอกชน
☐ หอกระจายข่าวในหมู่บ้าน	☐ อื่นๆ ระบุ _____

10. ความคาดหวังในการเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับความคาดหวังของท่านมากที่สุด (ตอบทุกข้อ)

ความคาดหวัง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.ท่านคาดหวังว่าจะได้รับการอบรมความรู้เพิ่มขึ้นอย่างน้อยเพียงใด					
2..ท่านคาดหวังว่าจะนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมไปปฏิบัติ อย่างน้อยเพียงใด					
3.ท่านคาดหวังว่าจะมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการมาก น้อยเพียงใด					
4.ท่านคาดหวังว่าจะปลูกกล้วยหอมทองเป็นอาชีพหลักอย่างน้อยเพียงใด					
5.ท่านคาดหวังว่ากลุ่มปลูกกล้วยหอมทองมีสมาชิกเพิ่มขึ้นมาก น้อยเพียงใด					
6.ท่านคาดหวังว่ากล้วยหอมทองที่ท่านผลิตได้จะผ่านมาตรฐานรองรับ ได้อย่างน้อยเพียงใด					
7.ท่านคาดหวังว่าจะมีตลาดรองรับกล้วยหอมทองอย่างน้อยเพียงใด					

ความคาดหวัง	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.ท่านคาดหวังว่าจะปรับใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากน้อยเพียงใด					
9.ท่านคาดหวังว่าโครงการปลูกกล้วยหอมทองจะทำให้สภาพดินและสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากน้อยเพียงใด					

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

11. ครอบครัวยุของท่านมีขนาดพื้นที่การถือครอง จำนวน _____ ไร่
12. ท่านใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง จำนวน _____ ไร่
13. รายได้ในรอบปีที่ผ่านมา จากการเข้าร่วมโครงการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก
- โดยยังไม่หักค่าใช้จ่าย เป็นเงิน _____ บาท

ส่วนที่ 2 ลักษณะการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด จำกัด ในโครงการผลิตกล้วยหอมทอง ปลอดสารพิษ เพื่อการส่งออก

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด (ตอบทุกข้อ)

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาในเรื่อง					
1.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการผลิตปุ๋ยหมักเพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
2.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการเพิ่มพื้นที่ผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
3.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการขอรับมาตรฐาน GAP ของสมาชิกในโครงการ					
4.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาการไม่มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานของสมาชิกในโครงการ					
5.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษมาเป็นกล้วยฉาบ					
6.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาการบ่มกล้วยหอมทองปลอดสารพิษที่ตกเกรด					

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาการเพิ่มตลาดลูกค้าในการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
8.ท่านมีส่วนร่วมค้นหาปัญหาการประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้คนอื่นได้รู้จัก					
9.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาวิธีการส่งเสริมขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษของสมาชิก					
10.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาการจัดหาปัจจัยมาติดตั้ง					
11.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการจัดหาสายพานลำเลียง					
12.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการจัดหาตู้บ่มกล้วย					
13.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการจัดหาเครื่องบ่มย่อยวัสดุ					
14.ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์					
การมีส่วนร่วมในการวางแผน					
1.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตปุ๋ยหมัก					
2.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนขยายพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทอง					
3.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตามมาตรฐาน GAP					
4.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดหลักสูตรในการอบรมสมาชิกผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
5.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ					
6.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการบ่มขายกล้วยหอมทองตากเกรด					
7.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนหาตลาดลูกค้าเพิ่มเติม					
8.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนหารูปแบบประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
9.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาติดตั้งปั๊มลม					
11.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง					
12.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาตู้บ่มกล้วย					
13.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ					
14.ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์					
การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน					
1.ท่านมีส่วนร่วมในการทำปุ๋ยหมักในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
2.ท่านมีส่วนร่วมในการเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
3.ท่านมีส่วนร่วมในการผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษให้ได้ผลิตผลตามมาตรฐาน GAP					
4.ท่านมีส่วนร่วมในการอบรมสมาชิกโครงการให้มีความรู้ด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลผลิตตามมาตรฐาน					
5.ท่านมีส่วนร่วมในทำกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ					
6.ท่านมีการทำกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกเกรดมาบ่มขาย					
7.ท่านมีส่วนร่วมในการหาตลาดลูกค้าเพิ่มเติม					
8.ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก					
9.ท่านมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเพื่อการส่งออก					
10.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาติดตั้งปั๊มลม					
11.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง					
12.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตู้บ่มกล้วย					
13.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดเครื่องย่อยเศษวัสดุ					
14.ท่านมีส่วนร่วมในการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์					
การมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากโครงการในเรื่องต่างๆ มาก น้อยเพียงใด					
1.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ปุ๋ยหมักผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
2.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้พื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์จากมาตรฐาน GAP					
4.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ความรู้จากการอบรมด้านการบำรุงรักษาให้ได้ผลตามมาตรฐาน					
5.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษมาทำกล้วยฉาบ					
6.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้กล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกแต่งกระทงบาย					
7.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ตลาดลูกค้าที่เพิ่มเติม					
8.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้การประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
9.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้การวิธีส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
10.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ป๊อปปูล่า					
11.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้สายพานลำเลียง					
12.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้ตู้แช่กล้วย					
13.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้เครื่องย่อยเศษวัสดุ					
14.ท่านมีส่วนร่วมในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์					
การมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผลในเรื่องต่างๆ					
1.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการทำงานหมักใช้เองเพื่อผลิตกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
2.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการเพิ่มพื้นที่ปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
3.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลสมาชิกที่ได้รับรองมาตรฐาน GAP					
การมีส่วนร่วมตรวจสอบและติดตามประเมินผลในเรื่องต่างๆ					
1.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการอบรมสมาชิกโครงการที่ได้รับการอบรมด้านบำรุงรักษาตามมาตรฐาน					
2. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการแปรรูปกล้วยหอมทองปลอดสารพิษเป็นกล้วยฉาบ					

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการบ่มขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษตกเกรด					
4.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลตลาดลูกค้า					
5.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการประชาสัมพันธ์กล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
6.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการส่งเสริมการขายกล้วยหอมทองปลอดสารพิษ					
7.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดหาติดตั้งปั้มลม					
8. ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดหาติดตั้งสายพานลำเลียง					
9.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดหาตู้ปั้มกล้วย					
10.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดหาเครื่องย่อยเศษวัสดุ					
11.ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตามประเมินผลการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์					

ตอนที่ 3 ท่านมีข้อเสนอแนะ ความต้องการ และสภาพปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับการปลูกกล้วยหอมทองปลอดสารพิษอย่างไรบ้าง

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ภาคผนวก จ
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ — สกุล	นางสาวสุภาพร เจนจริยานนท์
เกิดเมื่อ	29 พฤศจิกายน 2512
ภูมิลำเนา	จังหวัดตรัง
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2528 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนห้วยยอด จังหวัดตรัง พ.ศ. 2531 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวิเชียรมาตุ จังหวัดตรัง พ.ศ. 2533 ประกาศนียบัตรเทคนิคการเกษตร วิทยาลัยชุมชนภูเก็ต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. 2536 ปริญญาตรี เทคโนโลยีการเกษตรบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์สหกรณ์) สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2540 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายแผน 3 กองแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2542 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายแผน 4 กองแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2545 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายแผน 5 กองแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ.ศ. 2546 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายแผน 6 ว สำนักแผนงานและโครงการพิเศษ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์